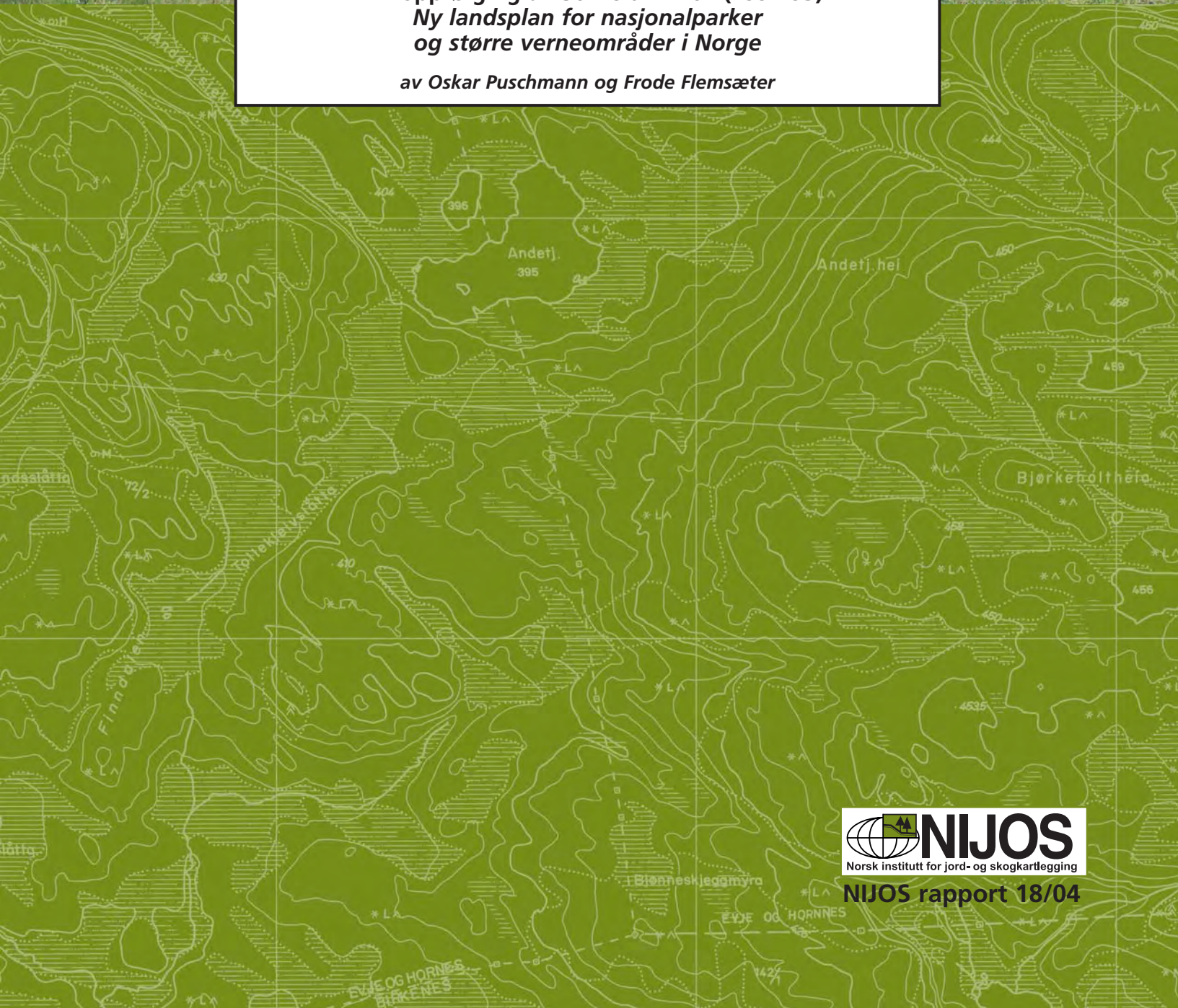

Kartlegging av landskap i samband med bruks- og verneplan for Lomsdal - Visten området

- En oppfølging av St.meld. nr. 62 (1992-93)
*Ny landsplan for nasjonalparker
og større verneområder i Norge*

av Oskar Puschmann og Frode Flemsæter

Kartlegging av landskap i samband med bruks- og verneplan for Lomsdal-Visten området.

- En oppfølging av St. meld. nr 62 (1992-93)

*Ny landsplan for nasjonalparker
og andre større verneområder i Norge*

av

Oskar Puschmann og Frode Flemsæter

Forsidefoto: Oskar Puschmann
Grunnvassdalen, Grane kom./ Nordland.

Tittel:	Kartlegging av landskap i samband med bruks- og verneplan for Lomsdalen-Visten området. - En oppfølging av St. meld. nr 62 (1992-93) ”Ny landsplan for nasjonalparker og andre større verneområder i Norge”	NIJOS nummer: 18/04
Forfattere:	Oskar Puschmann og Frode Flemsæter	ISBN nummer: 82-7464-336-4
Oppdragsgiver:	Fylkesmannen i Nordland, miljøvernavdelingen	Dato: 15.11.2004
Fagområde:	Landskap	Sidetall: 92
<p>Utdrag: Prosjektet ”Kartlegging av landskap i samband med bruks- og verneplan for Lomsdalen-Visten området. - En oppfølging av St. meld. nr 62 (1992-93) <i>Ny landsplan for nasjonalparker og andre større verneområder i Norge</i>” har som mål å avgrense ulike landskapsområder og klassifisere disse etter deres tilhørighet i landskapstyper. Sentralt for både inndeling og avgrensning er de enkelte områders skala og romvirkning, noe som i de fleste tilfeller er gitt av landskapenes hovedform.</p> <p>Kapittel 2 tar for seg valg av metode, med en beskrivelse av romlig landskapskartlegging ut fra seks landskapskomponenter, samt kriteriene variasjon, inntrykkstyrke og helhet. Vi redegjør også om tilnærmingen som er brukt ved landskapsevalueringene. I tillegg har vi også er kort presentasjon av begrepene inngrepsfri natur og urørthetsklasser.</p> <p>Kapittel 3 gir en kort presentasjon av de fire landskapsregionene innenfor utredningsområdet for bruks- og verneplan for Lomsdal-Visten, i deler av Brønnøy, Vevelstad, Grane og Vefsn kommuner, Nordland. Kapittel 4 presenterer landskapsområder som ble befart/ tolket sommeren 2003 og 2004 i forbindelse med utredningsarbeidet. Totalt er 53 landskapsområder avgrenset og typologisert i sju forskjellige landskapstyper som er identifisert innenfor området, nemlig;</p> <p><i>LT1 Brede fjordløp, LT2 Smale fjordarmer og fjordbotner, LT3 Trange elvedaler og storforma juv, LT4 Fjordvendte fjelldaler, LT5 Storforma U-daler under tregrensa, LT6 Storforma U-daler over tregrensa, LT7 Høyfjellsplataer og større fjelltopper.</i></p> <p>Kapittel 5 gir en kortfattet oppsummering av Lomsdal - Visten områdets landskapskvaliteter.</p>		
<p>Andre NIJOS publikasjoner fra tilsvarende prosjekt:</p> <p>Puschmann, Oskar. 2001. ”Kartlegging av landskap i samband med bruks- og verneplan for Junkerdal - Balvatn området”. Rap 11/01.</p> <p>Lykkja, Hanne. 1999. ”Utarbeiding av forvaltningssoner for nasjonalparker og deira nærrområde.” Rap. 11/99.</p> <p>Puschmann, Oskar. 2004. ”Landskapstyper langs kyst og fjord i Hordaland”. Rap. 10/04.</p> <p>Kamfjord, G., Lykkja, H. & Puschmann, O. 1997. ”Landskapet og reiselivsproduktet.” Rap. 04/97.</p>		
Emneord:	Ansvarlig underskrift:	Pris kr:
<ul style="list-style-type: none"> * Nasjonalt referansesystem for landskap * Romlig kartlegging, inndel. av landskapstyper * Landskapsområder avgrensning og beskrivelser * Urørte landskapsområder 	<p>_____</p> <p>Geir-Harald Strand avd.dir.</p>	175.- kroner
Utgiver:	<p>Norsk institutt for jord- og skogkartlegging Postboks 115, 1430 Ås Tlf.: 64949700 Faks: 64949786 e-mail: nijos@nijos.no</p>	

FORORD

I Stortingsmelding nr. 62 (1991-92) ”Ny landsplan for nasjonalparker og andre større verneområder i Norge”, fremmet regjeringen følgende vurdering om verneforslag for området Lomsdal-Visten; ”**Verneforslaget videreføres i landsplanen. Nasjonalpark er mest aktuelle verneform**” (s.97).

Tilrådingen fra Statens Naturvernråd i samme melding var: ”SNR betrakter området som betydningsfullt i naturtypesammenheng. Her er det mulig å bevare et sammenhengende, urørt område fra høgfjell til hav. (...) Ut fra områdets karakter foreslår SNR at det opprettes en nasjonalpark på ca. 500 km². Ca. 30 pst er statsgrunn, resten er privat.” (MD 1992, s. 95-96).

Vern av nasjonalparker er en del av en internasjonal innsats for å sikre urørte naturområder. Norge har bl.a. sluttet seg til flere internasjonale konvensjoner som forplikter oss til vern av plante- og dyrearter. Norge ratifiserte også den europeiske landskapskonvensjonen den 23. oktober 2001, og den trådte i kraft for Norge 1. mars 2004. Formålet med denne landskapskonvensjonen er å fremme vern, forvaltning og planlegging av landskap. Oppretting av nye nasjonalparker er således også i tråd med landskapskonvensjonen. Nasjonalparkene vil sikre store områder for friluftsliv, rekreasjon og naturopplevelse, gi positiv effekt for lokalsamfunn og bli viktigere deler av vår naturarv til kommende generasjoner.

Gjennom behandlingen av St. meld. nr. 62 (1991-92) har Stortinget trukket opp retningslinjer for å ivareta viktige målsettinger for sikring av norsk natur. I stortingsmeldingen er det bl.a. forutsatt;

- vern av en representativ del av norsk natur med et tverrsnitt av naturtyper
- vern av store, sammenhengende områder som er urørte eller delvis urørte
- sikring av områder med landskapsmessige verdier
- sikring av verdifull vassdragsnatur og marine områder
- sikring av friluftsliv og kulturminner

Stortingets behandling av St.meld.nr.62 er altså den formelle bakgrunnen for at Fylkesmannen i Nordland har igangsatt et utredningsarbeide for evt. opprettelse av nasjonalpark i Lomsdal-Visten området. Som ledd i utredningsarbeidet for Lomsdal-Visten området, har Fylkesmannen i Nordland, ved miljøvernadv., engasjert Norsk institutt for jord- og skogkartlegging (NIJOS) til å foreta landskapsutredningen, samt å integrere dataene i NIJOS sitt Nasjonale referansesystem for landskap.

I prosjektet ”Kartlegging av landskap i samband med bruks- og verneplan for Lomsdal-Visten området”, har NIJOS totalt avgrenset 53 ulike landskapsområder innenfor utredningsområdet. Disse områdene er klassifisert etter tilhørighet i syv ulike landskapstyper. 35 av disse landskapsområdene har en egen beskrivelse, med en kortfattet skildring av alle de seks hovedlandskapskomponentene som til sammen kan danne et enkelt landskapsbilde. I tillegg er det utdypet noe om hver av de beskrevne landskapsområdenes variasjon, inntrykkstyrke og helhet.

Prosjektleder hos NIJOS har vært landskapsgeograf Oskar Puschmann, som sammen med geograf Frode Flemsæter (NIJOS) også har utført feltarbeidet og skrevet rapporten. Også Wendy Fjellstad fra NIJOS har deltatt i deler av feltarbeidet. Fotografier som i rapporten er merket OSP er tatt av Oskar Puschmann, FRF av Frode Flemsæter og WEF av Wendy Fjellstad. Øvrige bilder er lånt av Fylkesmannen i Nordland, og er tatt av egne eller eksterne medarbeidere på dette utredningsprosjektet. Overingeniør Michael Angeloff og Oskar Pushmann har laget kartene.

Ås den 15 november 2004.

Geir-Harald Strand
Avdelingsdirektør

INNHOOLD	SIDE
1. Innledning	01
2. Metode	02
2.1 Nasjonalt referansesystem for landskap	02
2.1.1 Landskapsregioner	02
2.1.2 Underregioner	02
2.1.3 Landskapsområder	03
2.1.4 Landskapstyper	03
2.1.5 Landskapskomponenter	04
2.1.6 Eksponeringsstyrke	06
2.1.7 Landskapsevaluering – landskapsklassifisering	06
2.2 Inngrepsfrie naturområder og urørthetsklasser	09
2.2.1 Inngrepsfrie naturområder	09
2.2.2 Urørthetsklasser	10
3. Landskapsregioner i Lomsdalen-Visten området	11
3.1 Landskapsregione i utredningsområdet	11
Landskapsregion 25 Fjordbygdene på Møre og i Trøndelag	11
Landskapsregion 32 Fjordbygdene i Nordland og Troms	13
Landskapsregion 35 Lågfjellet i Nordland og Troms	13
Landskapsregion 36 Høgfjellet i Nordland og Troms	13
4. Landskapstyper og landskapsområder i Lomsdalen-Visten området	15
4.1 Landskapstype LT-01 Brede fjordløp	16
4.1.1 Landskapsområde T1-01 Velfjorden	17
4.2 Landskapstype LT-02 Smale fjordarmer og fjordbotner	18
4.2.1 Landskapsområde T2-01 Storbørja	20
4.2.2 Landskapsområde T2-02 Lislbørja	22
4.2.3 Landskapsområde T2-03 Storfjorden	24
4.2.4 Landskapsområde T2-04 Okfjorden	26
4.2.5 Landskapsområde T2-05 Andalsvågen	28
4.2.6 Landskapsområde T2-06 Lakselvatnet	30
4.2.7 Landskapsområde T2-07 Inner Visten	32
4.2.8 Landskapsområde T2-08 Sørfjorden	34
4.3 Landskapstype LT-03 Trange elvedaler og storforma juv	36
4.3.1 Landskapsområde T3-01 Strompdalen	36
4.3.2 Landskapsområde T3-02 Grunnvassdalen	38
4.3.3 Landskapsområde T3-03 Austerfjorddalen	40
4.3.4 Landskapsområde T3-04 Sørfjorddalen	41
4.4 Landskapstype LT-04 Fjordvente fjelldaler	42
4.4.1 Landskapsområde T4-01 Jordbrudalen	44
4.4.2 Landskapsområde T4-02 Svartvassdalen-Godvassdalen	46
4.4.3 Landskapsområde T4-03 Gåsvassdalen	48
4.4.4 Landskapsområde T4-04 Lappskarddalen	49
4.4.5 Landskapsområde T4-05 Hornstinden - Klavesmarka	49
4.4.6 Landskapsområde T4-06 Høyholmstindan-Tasklivatnet	50

4.4.7 Landskapsområde T4-07 Snøfjellvatnan	51
4.4.8 Landskapsområde T4-08 Strumpdalsbotnen	51
4.4.9 Landskapsområde T4-09 Bønnådalen	52
4.4.10 Landskapsområde T4-10 Almosskardet	54
4.4.11 Landskapsområde T4-11 Kvannlivatnet	55
4.4.12 Landskapsområde T4-12 Grønlidalen	55
4.5 Landskapstype LT-05 Storforma U-daler under tregrensa	55
4.5.1 Landskapsområde T5-01 Bjønnstokkvatnan	56
4.5.2 Landskapsområde T5-02 Tettingsdalen	57
4.5.3 Landskapsområde T5-03 Nedre Breidvatnet	58
4.5.4 Landskapsområde T5-04 Lomssdalen	60
4.5.5 Landskapsområde T5-05 Litlskardet	62
4.5.6 Landskapsområde T5-06 Store Hjortskardet	63
4.5.7 Landskapsområde T5-07 Stavvassdalen	64
4.5.8 Landskapsområde T5-08 Børjedalen-Laksmarkdalen	66
4.5.9 Landskapsområde T5-09 Henriksdalen	68
4.5.10 Landskapsområde T5-10 Sæterdalen	68
4.5.11 Landskapsområde T5-11 Skjørlægda	70
4.5.12 Landskapsområde T5-12 Langfredagsdalen	72
4.5.13 Landskapsområde T5-13 Sørvassdalen	72
4.5.14 Landskapsområde T5-14 Engibekkskardet	72
4.5.15 Landskapsområde T4-03 Svenningskardet	72
4.6 Landskapstype LT-06 Storforma U-daler over tregrensa	73
4.6.1 Landskapsområde T6-01 Langskardet	73
4.6.2 Landskapsområde T6-02 Mosskarddalen	73
4.6.3 Landskapsområde T6-03 Fjellskardet - Nordfjellet	74
4.7 Landskapstype LT-07 Høyfjellsplataer og større fjelltopper	75
4.7.1 Landskapsområde T7-01 Jordbruvatnan	76
4.7.2 Landskapsområde T7-02 Øvre Breidvatann	78
4.7.3 Landskapsområde T7-03 Breidvasstindan	80
4.7.4 Landskapsområde T7-04 Elgvidda	82
4.7.5 Landskapsområde T7-05 Vistvatnan	84
4.7.6 Landskapsområde T7-06 Stigfjellet-Vistfjellan	85
4.7.7 Landskapsområde T7-07 Kronglevatnet-Innertjørnan	86
4.7.8 Landskapsområde T7-08 Store Finnknevatnet	87
4.7.9 Landskapsområde T7-09 Roparnesfjellet	87
5. Oppsummering av landskapsverdier i Lomsdal-Visten området	88
6. Litteratur, kart og referanse kilder	92
Vedlegg. Oversikt over landskapsområder med landskapsevaluering og urørthetsklasser	

Innledning

NIJOS er engasjert av Fylkesmannen i Nordland, ved miljøvernavdelingen, for å foreta en faglig utredning av landskapskvalitetene i samband med bruks- og verneplanen for Lomsdal-Visten området som omfatter deler av Brønnøy, Grane, Vevelstad og Vefsn kommuner. Prosjektet er en del av oppfølgingen av Stortingsmelding nr. 62 (1991-92) ”Ny landsplan for nasjonalparker og andre større verneområder i Norge”.

I prosjektet ”Kartlegging av landskap i samband med bruks- og verneplan for Lomsdal-Visten området”, har NIJOS totalt avgrenset 50 ulike landskapsområder innenfor utredningsområdet (UO). Disse 50 områdene er klassifisert etter tilhørighet i syv ulike landskapstyper (heretter kalt LT), og hver av disse syv LT’ene blir kortfattet presentert som en introduksjon til beskrivelsene av landskapsområder som hører til landskapstypene. Totalt er 35 landskapsområder synfart og beskrevet, med skildring av alle de seks hovedkomponentene som til sammen danner et områdes landskapskarakter. Videre er variasjon, inntrykkstyrke og helhet utdypet for hvert av de beskrevne områdene. For de resterende områdene som ikke er beskrevet med utgangspunkt i tilstrekkelig synfaring, er det utført både kartstudier, litteratursøk og stedvis flybildetolkinger som grunnlag for områdeevaluering og urørthetskategorisering. Oversiktskart viser hvor i utredningsområdet de enkelte landskapsområder/landskapstypene finnes.

Ut i fra prosjektets kostnadsrammer var det satt av til sammen 20 dager til feltarbeid i 2003 og 2004, og målet var å rekke over så mye av utredningsområdet som mulig. Fordi NIJOS benytter en metode for romlig landskapskartlegging er man langt på vei avhengig av god sikt for å få et inntrykk av et områdes overordna landskapskarakter. En del dårlig vær med regn og tåke vanskelig gjorde noe av synfaringene, og feltarbeidet ble dermed ganske oppstykket i både 2003 og 2004. Det presiseres også at ikke alle landskapsområder i utredningsområde Lomsdal-Visten er oppsøkt.

Rapporten foreligger både som papirkopi og er lagt ut på NIJOS sine nettsider (www.nijos.no). Alle landskapsavgrensinger er digitalisert på kart i målestokk 1:50 000. I tillegg er det utarbeidet tre ulike temakart;

- 1) Landskapstyper i Lomsdal-Visten utredningsområde (kap 4)
- 2) Landskapsområder med landskapsevaluering i Lomsdal-Visten utredningsområde (kap 5)
- 3) Urørte landskapsområder i Lomsdal-Visten utredningsområde (kap 5)

I det neste kapitlet vil vi redegjøre for kartleggingsmetoden som ligger til grunn for landskapsutredningen i Lomsdal-Visten området.

2. Metode

I forbindelse med opprettelse av nye nasjonalparker i Norge er det gjennomført en inndeling av 50 landskapsområder og en klassifisering av sju ulike landskapstyper i Lomsdal-Visten utredningsområde i Brønnøy, Grane, Vevelstad og Vefsn kommuner i Nordland.

2.1 Nasjonalt referansesystem for landskap

NIJOS sin metode for romlig landskapskartlegging bygger på teknikken "Visual Management System" (VMS) utviklet av US. Forest Service (1974). Landskapskartlegging etter denne metoden blir bl.a brukt som verktøy for arbeidet med flerbruksplaner i skogområder og nasjonalparker i USA. I 1983 ble VMS tilpasset norske forhold av prof. Magne Bruun ved Institutt for landskapsplanlegging, NLH (Bruun 1983). VMS lå også til grunn for Bruuns innsats i Nordisk ministerråds prosjekt "*Natur- og kulturlandskapet i arealplanleggingen*" (1987). Her fokuseres det på landskapets romlige innhold, og på samspillet mellom naturgitte og kulturskapt faktorer. Metoden er utarbeidet for å påvise verneverdier og kvaliteter i landskapet.

NIJOS har, i samarbeid med prof. Bruun, videreutviklet og utprøvd VMS til en metode tilpasset norske forhold. Den norske metoden kalles *romlig landskapskartlegging*. NIJOS har, i samarbeid med representanter for sektorene landbruk, kultur og miljø i alle fylkene, inndelt Norge i 45 landskapsregioner. Disse regionene er igjen inndelt i 444 underregioner.

2.1.1 Landskapsregioner

Inndelingen av Norge i 45 landskapsregioner tar utgangspunkt i de store og samlende karaktertrekkene i landskapet (Elgersma 1996). Disse landskapsregionene er beskrevet (Puschmann 2004) gjennom en analyse av landskapskomponentene *landskapets hovedform, landskapets småformer, vann/ vassdrag, vegetasjon, jordbruksmark og bebyggelse/tekniske anlegg* som alle blir beskrevet hver for seg. Deretter beskrives samspillet mellom de ulike landskapskomponentene som til sammen danner regionens *landskapskarakter*. På nasjonalt nivå er beskrivelsen av hver av de seks landskapskomponentene generalisert, og forståelsen av landskapet sterkt forenklet. Landskapsregioner er først og fremst en referanseramme for å se hva slags hovedtype "lokallandskap" man er i.

Grensedragningen mellom ulike landskapsregioner er avhengig av hvilke landskapskomponenter som dominerer. På nasjonalt nivå har landskapets hovedform ofte av avgjørende betydning for den romlige inndelingen. En landskapsregion kan f.eks bestå av flere separate områder med en felles landform som gjentas i et repeterende mønster. Grensen mellom to landskapsregioner vil da trekkes der landformen endrer karakter. Ofte vil grensen følge markante høydedrag, spesielt på Vestlandet og i Nord-Norge. Med få unntak strekker landskapsregionene seg over flere fylker, og på tvers av administrative grenser.

I dette utredningsprosjektet er de syv landskapstypene i Lomsdal-Visten området fordelt på fire ulike landskapsregioner; 25 *Fjordbygdene på Møre og i Trøndelag*¹, 32 *Fjordbygdene i Nordland og Troms*, 35 *Lågfjellet i Nordland og Troms* og 36 *Høyfjellet i Nordland og Troms*. I tillegg har en del landskapsområder felles landskapsregionsgrense med 29 *Kystbygdene i Helgeland og Salten* (= sørvest-vest i utredningsområdet) og 33 *Innlandsbygdene i Nordland* (øst i utredningsområdet) (Elgersma 1996).

2.1.2 Underregioner

Avgrensingen følger samme prinsipp som for landskapsregioner, men landskapets skala er endret. Inndelingen i landskapsregioner skjer oftest på grunnlag av en repeterende landform. Dersom landformen i et område tilføres et nytt element, eller på annen måte avviker fra resten av regionen, kan en underregion skilles ut. Der f.eks høydedrag skiller områder med ulik karakter vil grensen

¹ Her inngår Tosenfjorden som eneste nordlige fjordarm i Nordland fylke.

mellom underregioner helst følge høydedraget. De fleste steder i landet er landskapets hovedform også det viktigste kriteriet for inndeling i underregioner. Der landformen er lite fremtredende vil en evt. avgrensning mellom to underregioner bygge på andre landskapskomponenter enn landformen. Dette skjer dersom en eller flere landskapskomponenter bidrar til å endre den overordna landskapskarakteren i større områder.

I dette prosjektet ligger de kartlagte landskapsområdene i underregionene 25.11 *Tosen/Ursfjorden*, 32.01 *Velfjorden/Vefsnfjorden*, 35.06 *Mellingen-Majafjellet*, 35.07 *Appfjellet* og 36.02 *Visttindan*. I tillegg følger de vestligste landskapsområdene grensa mot u.reg. 29.01 *Vega og Leka* i landskapsregion 29, og ureg. 33.02 *Vefsdalen* i landskapsregion 33.

2.1.3 Landskapsområder

For at landskapsinndelingen til fulle skal kunne brukes på kommunenivå er en mer detaljert inndeling nødvendig. Den romlige landskapskartleggingens mest detaljerte nivå, er landskapsområder. Igjen er landformen ofte avgjørende for å trekke grenser mellom to landskapsområder. Et landskapsområde kan være sammensatt av ett eller flere landskapsrom med samlende karaktertrekk. Også her vil landskapskomponentene *landskapets hovedform*, *landskapets småformer*, *vegetasjon*, *vann & vassdrag*, *jordbruksmark* og *bebyggelse & tekniske anlegg* bli beskrevet. Samspillet mellom disse komponentene danner de enkelte områdenes landskapskarakter.

For praktisk lokal landskapsplanlegging på stedsnivå er *områdenivået* av størst relevans og interesse. På dette nivået foretas en inngående *beskrivelse* av områdets fysiske landskapskomponenter, samt en *vurdering* av områdets landskapskvaliteter. Inndelingen av landskapsområdene danner grunnlaget for identifisering av *landskapstyper*.

Det er en slik landskapskartlegging som er gjort for utredningsområdet Lomsdalen-Visten. Vi har delt området inn i 50 landskapsområder, avgrenset dem på kart og beskrevet 35 av dem ut fra landskapskomponentene *landskapets hovedform*, *landskapets småformer*, *vann/vassdrag*, *vegetasjon*, *jordbruksmark* og *bebyggelse/tekniske anlegg*.

2.1.4 Landskapstyper

I NIJOS sitt hierarkiske kartleggingssystem er en landskapsregion bygd opp av flere underregioner. Disse består hver for seg av et stort antall landskapsområder. Til forskjell fra en underregion, som i stor grad gjenspeiler regionens landskapskarakter, vil bredden av ulike landskapsområder kunne variere mye innenfor en enkelt underregion. For å lette oversikten over denne variasjonsbredden, kan *landskapsområdene grupperes i landskapstyper*. Det presiseres at landskapstypene ikke er et eget geografisk nivå, men kun en gruppering av *like* landskapsområder. En slik områdeklassifisering er utført i Lomsdalen-Visten.

En landskapstype er definert som *en gruppe landskapsområder med fellestrekk i innhold, sammenheng og form*. Normalt vil noen få landskapstyper omfatte mange landskapsområder. Disse landskapstypene vil da ofte gjenspeile underregionskarakteren. Enkelte landskapstyper kan også bare bestå av en eller noen få landskapsområder, som dermed enkelt kan sies å være atypisk eller sjelden for en underregion eller landskapsregion. Ved vurdering av ulike kystområders potensiale for f.eks natur- og kulturbasert næringsutvikling, gjør dette at kriterier som *representativitet* og *sjeldenhet* kan vurderes ut i fra en regional eller nasjonal landskapsfaglig referanseramme.

Med utgangspunkt i områdeinndelingen, er Lomsdal-Visten utredningsområde inndelt i sju ulike landskapstyper. Av disse er de fleste landskapstypene vanlige i sine respektive underregioner/landskapsregioner.

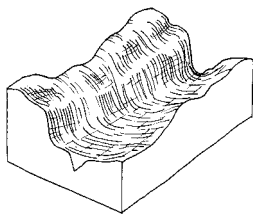
I NIJOS sitt nasjonale referansesystem for landskap brukes et fast oppsett for beskrivelse av landskapet, nemlig ved skildring av seks ulike landskapskomponenter og landskapskarakter.

2.1.5 Landskapskomponenter

”Byggesteinene” ved beskrivelse/evaluering av de tre geografiske inndelingsnivåene (landskapsregion, underregion og landskapsområde) er altså seks landskapskomponenter som til sammen danner landskapskarakteren. Disse komponentene er; 1) *landskapets hovedform*, 2) *landskapets småformer*, 3) *vann og vassdrag*, 4) *vegetasjon*, 5) *jordbruksmark* og 6) *bebyggelse og tekniske anlegg*.

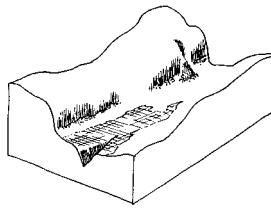
Landskapets hovedform

Storformen i landskapet (med vekt på det formale).

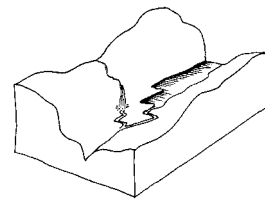
Landskapets småformer

Innredningen av hovedformen med geologiske detaljer.

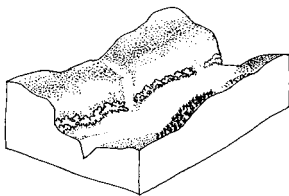
Vann og vassdrag

Innsjøer, fjorder og hav. Bekker, elver og fosser. Størrelse på vannflater og strandlinjeform.

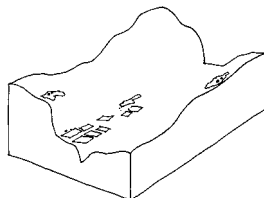
Vegetasjon

Hovedtyper av vegetasjon. Naturlig og kulturpåvirket skog og annen vegetasjon. Strukturer og mosaikk.

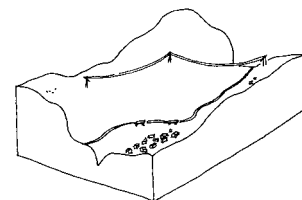
Jordbruksmark

Arrondering og arealbruk. Eng, åker og beitemark. Ulike bruksformer i innmark. Sterkt kulturbetinget utmark.

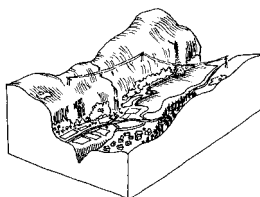
Bebyggelse og tekniske anlegg

Byggeskikk, synlighet, tradisjon, samspill mellom nytt og gammelt. Spredt eller tett. Linjestrukturer, veisystemer. Inngrep.

Landskapskarakter

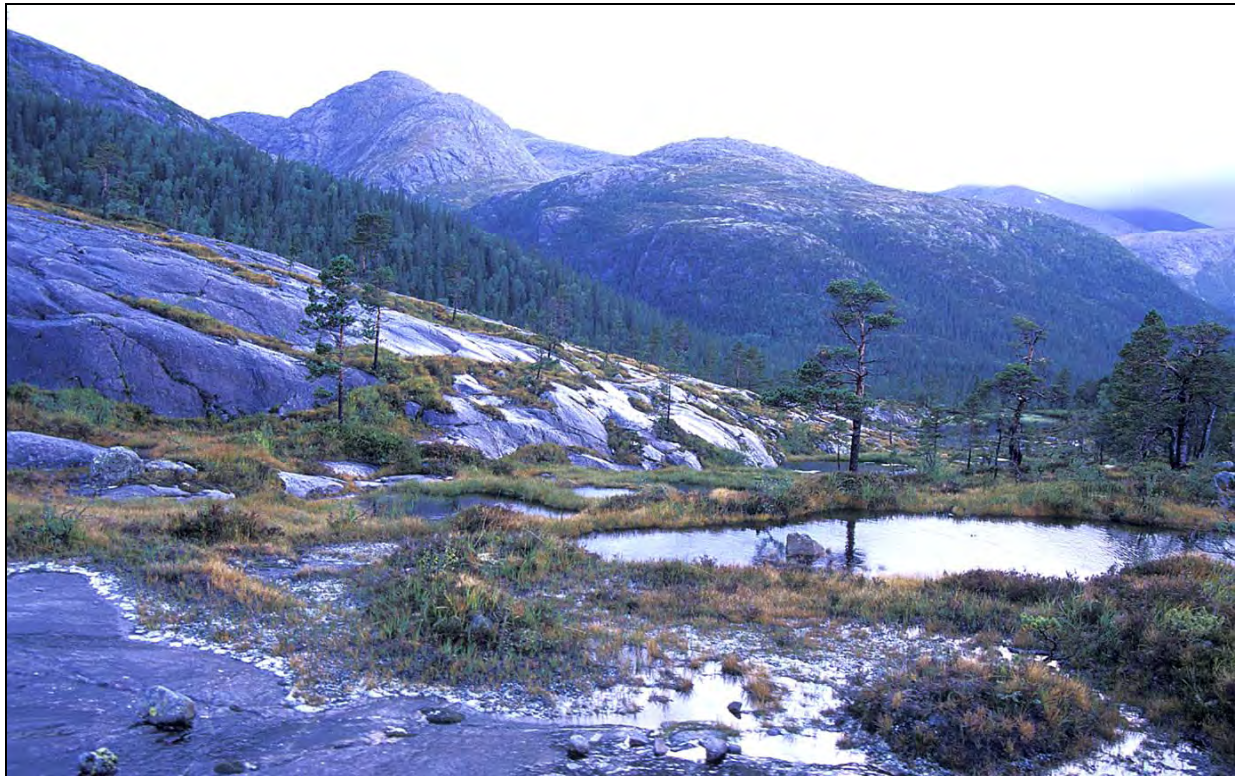
Til sammen utgjør landskapskomponentene det totale landskapsbildet.

Figur 1. Landskapskomponentene som beskrives i NIJOS sitt nasjonale referansesystem for landskap.

OMRÅDENAVN	NAVN PÅ GEOGRAFISK IDENTIFISERT LANDSKAPSTYPE NAVN PÅ GEOGRAFISK AVGRENSET LANDSKAPSOMRÅDE
LANDSKAPS-KOMPONENT	BESKRIVELSE
Landskapets hovedform	Storformen i landskapet med vekt på det formale, beskrivelse av romlig inntrykk, evt. avgrensning mot andre områder. NIJOS vektlegger her å bruke "folkelige" landform betegnelser som åser, hei, vidder, tindefjell etc. Geologisk dannelseshistorie, samt bergartenes geologiske navn tas i utgangspunktet <i>ikke</i> med.
Landskapets småformer	Her er det naturlig å starte med berggrunnen, og da med de faktorene som er viktige for innredningen av landskapsbildet. Dette kan være markante fjelltopper, store stup og fjellvegger, utstikkende nes, tanger og hamre m.m. Videre bør en ta med noe om løsmassedekning og til slutt geomorfologiske forekomster som f.eks strandformer (bergkyst, klippekyst, sand- eller rullesteinsstrand mm.)
Vann og vassdrag	Småvann, innsjøer, fjorder og hav. Bekker, elver og fosser. Størrelsen på vannflaten og strandlinjeform. Fargen på vannet (grønt brevann, slamgrått eller hvitt vann som i fosser og stryk). Varige is- og snødekker, breer. Store forskjeller i vannføring gjennom året, vassdragsreguleringer. For havområder må en også ta med flo/ fjære, langgrunner, skjellsandsbanker og smaragdgrønt vann, sterke strømmer m.m..
Vegetasjon	Hovedtyper av vegetasjonstyper og vegetasjonsdekning. Struktur og tekstur kan gis en generell kommentar. Viktige trekk som er med på å prege landskapsbildet bør framheves, (tett skog eller mer åpen med mange lysninger), rik-fattig produksjonsevne, farge-mønster, framkommelighet, hvor naturlig eller kulturpåvirket skog og annen vegetasjon er, osv. Beite- og hagemark i utmark beskrives her. Det samme gjelder visuell konsekvens av skogbruket (hogst og plantefelt) som beskrives i samband med skogbildet.
Jordbruksmark	Jordbruket er en av de største landskapsforvalterne i landet og åpne jordbruksareal gir et helt annet og som regel varig inntrykk enn for eksempel skogsdrift. Ulike driftsformer beskrives ved arrondering og arealbruk (driftsmåter), og skildrer hvordan innmarka med eng, åker og beitemark, havnehager, randsoner, åkerreiner og – holmer påvirker landskapsbildet.
Bebyggelse og tekniske anlegg	I denne kategorien inngår bygninger fra små setrer til store gårder, småplasser, tettsteder, industriområder, skytebaner, gruveområder og byer. Veier av forskjellig slag, inkludert traktorveier, skogsbilveier, sleper og stier og andre ferdselsårer som vises i terrenget, for eksempel snøskuterløyper. Jernbane, skipsleier med havner. Tekniske installasjoner av alle typer, kraftgater, osv. Byggeskikk, tilpasning til terrenget og plassering i landskapet er ellers viktige å nevne.
Landskaps-karakter	Til sammen danner landskapskomponentene, og samspillet mellom disse, et områdes landskapskarakter. Landskapskarakteren er også avhengig av klima (hvor lenge snøen ligger, nedbør m.m.) og slik informasjon kan evt. tas med her. Beskrivelsene av hovedkomponentene på landskapsområdenivå gir grunnlag for bestemmelse av landskapstype og er første skritt på veien for å komme fram til områdets landskapskarakter. Under beskrivelse av et områdes landskapskarakter er det også ofte ønskelig å utdype nærmere om de tre begrepene <i>variasjon</i> , <i>inntrykkstyrke</i> og <i>helhet</i> . I lite utbygde områder kan det også være aktuelt å utdype grad av <i>urørthet</i> .

Figur 2. Landskapskomponenter – hva beskrivelser bør inneholde på landskapsområdenivå.

”Byggesteinene” ved beskrivelse/evaluering av landskapsområder er seks landskapskomponenter som til sammen danner et områdes samlede landskapskarakter. Komponentene er; *landskapets hovedform, landskapets småformer, vann og vassdrag, vegetasjon, jordbruksmark og bebyggelse og tekniske anlegg*. I utredningsområdet er det imidlertid mange områder hvor de to sistnevnte kulturkomponenter ikke har noen betydning. Bildet er fra *Tøymvassheia* øverst i *Laksmarkdalen* (omr. T5-08) i Vevelstad kom. F: OSP, NIJOS.

2.1.6 Eksponeringsstyrke

I landskapsanalysen sammenfattes landskapskarakteren langs de tre dimensjonene *variasjon, inntrykkstyrke og helhet*.

Variasjon: Landskap med stor formriksdom og mange karaktersterke landskapskomponenter vil ha høyere opplevelsesverdi enn tilsvarende landskap med liten veksling. En kan likevel tenke seg at det finnes landskap med liten formriksdom som har så høy inntrykkstyrke at disse også vil ha høy opplevelsesverdi, jfr. breplataet til Svartisen.

Inntrykksstyrke: Opplevelse av dramatisk og sterke kontraster i landskapet gir minnerike og varige inntrykk som øker opplevelsesverdien.

Helhet: I et helhetlig landskap danner de ulike landskapskomponentene en harmonisk sammenheng. En god romform og oversiktlig avgrensning vil ofte være et godt utgangspunkt for en god helhet. Terrenginngrep og arealbruk som bryter naturlige linjer og drag i landskapet vil ofte kunne være elementer som danner et brudd, og som trekker ned på helhetsinntrykket.

2.1.7 Landskapsevaluering - landskapsklassifisering

I tillegg til vurderingen av eksponeringsstyrke har NIJOS til hensikt å identifisere visuelle, symbolske og identitetsskapende kvaliteter i landskapet som ellers lett faller ut i vanlige (natur)geografiske beskrivelser. Kriteriene er utarbeidet med tanke på planlegging og forvaltning av ulike landskapskvaliteter som er viktige for *subjektive* opplevelser av

landskapet. Til dette formål legger NIJOS modell opp til en todelt landskapsklassifisering ut fra en analyse og bedømmelse av landskapskomponentene:

1. *Betydningen* av komponenten i landskapsbildet
2. *Evaluering* av de enkelte komponenter

Betydningen av komponentene blir vist med et stjernesystem med følgende klassifisering;²

- *** Dominerende landskapskomponent, avgjørende for landskapskarakteren og avgrensingen
- ** Viktig landskapskomponent, vesentlig for landskapskarakteren
- * Viktig landskapskomponent, vesentlig for deler av området/landskapsrommet
- () Ingen stjerne viser at landskapskomponenten er uten betydning i landskapsbildet eller ikke finnes

Evalueringen går over tre kvalitetsklasser, A, B og C, der klassene A og B er todelt, slik at vi får i alt fem klasser. Klassifisering av landskapskomponentene i fem kvalitetsklasser er basert på hovedkriteriene variasjon, inntrykksstyrke og helhet. Et *landskapsområde* evalueres opp mot den landskapsregionen den ligger i.

En tar utgangspunkt i det normale, det som er vanlig for landskapstypen, og har lagt denne i B-klassen. Noen landskap gir uvanlig sterke og positive inntrykk, disse er lagt i A-klassen. Landskap med få eller reduserte/ødelagte landskapskvaliteter hører til i C-klassen.

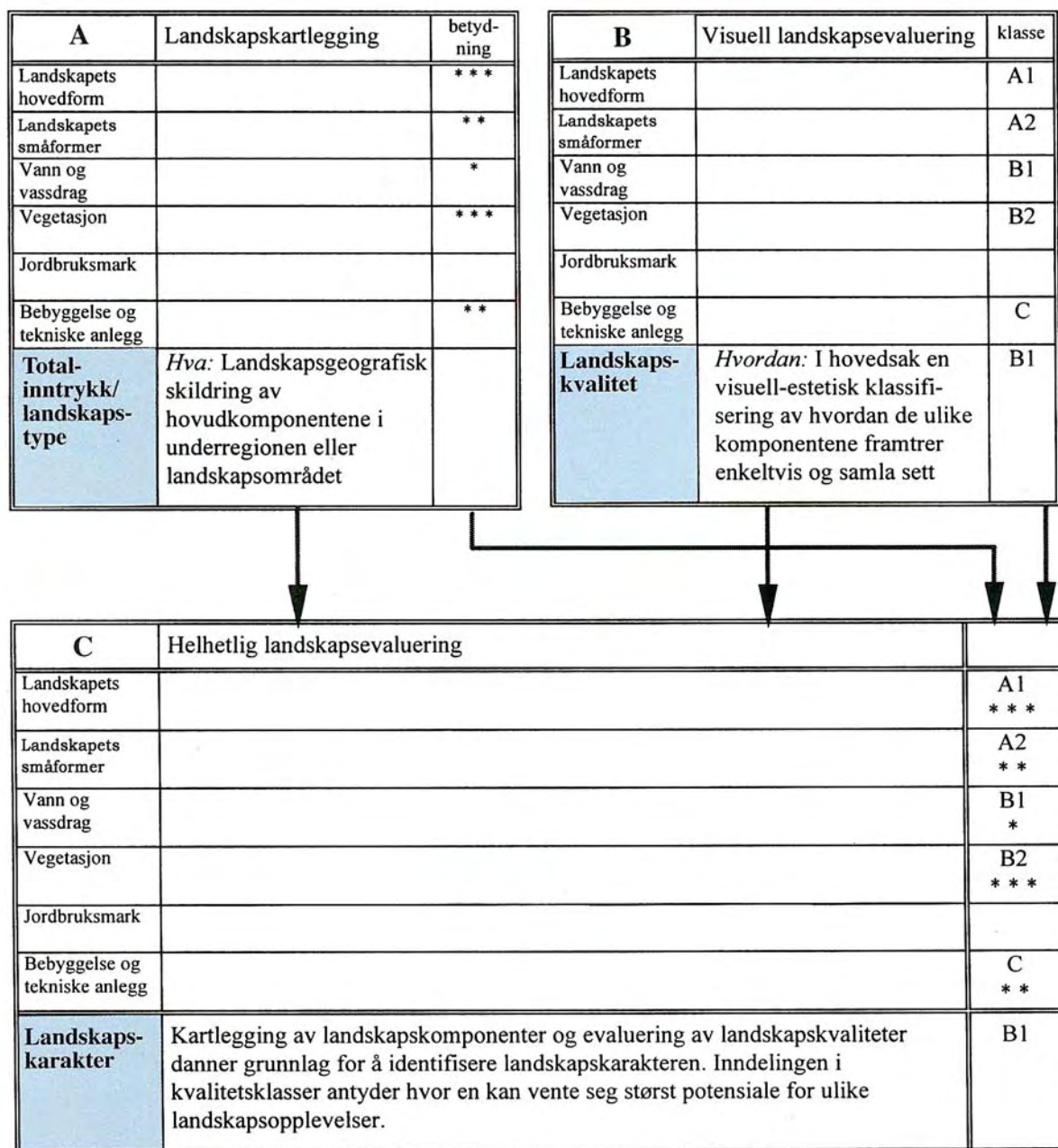
<p>Klasse A Inneholder det typiske landskapet i underregionen og har kvaliteter eller komponenter som gjør landskapet enestående med et særlig stort opplevelsespotensiale. F.eks. uvanlig stor variasjon eller uvanlig intense/kontrastrike landskapskomponenter, og ubrutt helhet. Klasse A1 blir skildret som det ypperste og mest enestående innenfor landskapsregionen. Klasse A2 har høy inntrykksstyrke og variasjon</p> <p>Klasse B Representerer det typiske landskapet for underregionen. Landskapet har gjengs gode kvaliteter, men er ikke enestående. (Dersom et stort nok materiale foreligger vil de fleste landskapsområder ligge i denne klassen.) Klasse B1 omfatter det typiske og representative landskapet. Klasse B2 har noe mindre mangfold og/eller enkelte uheldige inngrep</p> <p>Klasse C Klasse C Inneholder inntrykksvake landskap med liten variasjon <i>og/eller</i> landskap dominert av uheldige landskapsinngrep. Klassen er ikke delt.</p>

Figur 3. Kvalitetsklasser for evaluering av de enkelte landskapskomponentene.

Landskapsevalueringen bygger altså på en beskrivelse av landskapskomponentene. Med tanke på feltarbeid er det både faglig og økonomisk forsvarlig å gjøre registreringene samtidig. På denne måten vil en opparbeide seg stor forståelse av landskapet. På neste side følger en figur som viser hvordan landskapskildringene danner grunnlaget for evalueringen og landskapskarakteren.

På denne måten fanger landskapsevalueringen opp visuelle, symbolske og identitetsskapende kvaliteter i landskapet som ellers lett faller ut i vanlige (natur)geografiske beskrivelser.

² Stjernesystemet er ment å være rettleidende til hjelp ved fastsetting av landskapskarakteren.

Figur 3: Helhetlig landskapsevaluering. Landskapskarakteren kan identifiseres på bakgrunn av totalinntrykket fra den landskapsgeografiske kartleggingen og landskapskvalitetene som en kommer fram til under evalueringen.

Det er samspillet mellom de ulike komponentene i landskapet, deres funksjon og naturhistoriske, kulturhistoriske og estetiske kvaliteter som til sammen forteller oss noe om hvorfor landskapskarakteren blir mer enn «summen av delene».

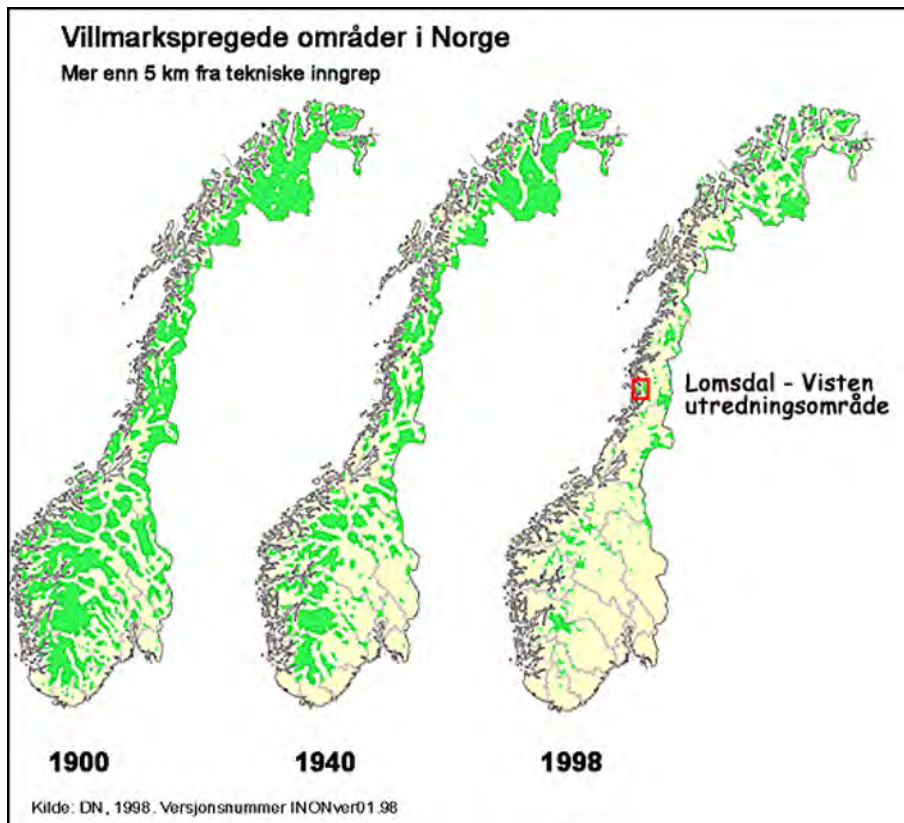
I Kap 5 Oppsummering er det vist et oversiktskart med landskapsevalueringene til de ulike landskapsområdene i Lomsdal-Visten. Mer utfyllende evaluering på landskapskomponentnivå er vist på vedlegg 1.

2.2 Inngrepsfrie naturområder og urørthetsklasser

2.2.1 Inngrepsfrie naturområder

I 1995 la Direktoratet for Naturforvaltning (DN) fram et kart over inngrepsfrie naturområder i Norge, basert på avstand (i luftlinje) fra tyngre tekniske inngrep. Kartet viste utviklingen fra 1900 og fram til 1994. Kartet ble sist ajourført for året 1998, og det er dette som er vist nedenfor.

Siden kartet kom i 1995 har begrepet *inngrepsfrie naturområder* fått betydelig politisk aksept. I St. meld nr 29 (1996-97) om "Regional planlegging og arealpolitikk" heter det bl.a. at resterende inngrepsfrie naturområder må forvaltes som en viktig del av vår nasjonale arv. Tilsvarende er det i St. meld nr 58 (1996-97) om "Miljøvernpolitikk for en bærekraftig utvikling", uttrykt som et mål at inngrepsfrie naturområder skal bevares. Regjeringen og Stortinget peker på at inngrepsfrie naturområder er viktig av flere hensyn; bl.a. nasjonal arv og identitet, friluftsliv og biologisk mangfold.

Figur 4: Utvikling av inngrepsfrie naturområder i Norge (Kilde: www.naturforvaltning.no)

Kart over gjenværende inngrepsfrie naturområder er i første rekke et verktøy for å følge opp politiske målsettinger om forvaltning av arealer. Det er viktig å vite at kartproduktet "inngrepsfrie naturområder" gir et standardisert bilde av forekomst og beliggenhet av arealer, som etter *denne* definisjonen er inngrepsfrie. Kartene viser hvor *ulike tekniske inngrep* "eter" seg inn i naturen fra alle kanter. Man kan hevde at avstandssoneringen i forhold til inngrepsfrie naturområder er kunstig og lite tilpassa topografiske forhold, men bakgrunnen for kartene er altså at de skal si noe om samfunnsutviklingen i forhold til forbruk av natur. Fordelen med hvordan kartleggingen av inngrepsfrie naturområder utføres, er at den tar utgangspunkt i standardiserte og kvantifiserbare elementer.

Inngrepsfrie naturområder er basert på avstand til nærmeste inngrep, og inndelt i følgende soner;

- Villmarkspregede områder: > 5 kilometer fra tyngre tekniske inngrep
- Inngrepsfri sone 1: 3-5 kilometer fra tyngre tekniske inngrep
- Inngrepsfri sone 2: 1-3 kilometer fra tyngre tekniske inngrep
- Inngrepsnære områder < 1 kilometer fra tyngre tekn. inngrep

Følgende tiltak og anlegg er i denne kartleggingen definert som tyngre tekniske inngrep: offentlige veier og jernbanelinjer (ikke tunneler), skogsbil-, traktor-, landbruks-, anleggs- og seterveier med lengde over 50 m, gamle ferdselsveier rustet opp for bruk av traktor og/eller terrenggående kjøretøy, godkjente barmarksløyper (Finnmark), kraftlinjer med spenning på 33 kV eller mer, magasiner (hele vannkonturen ved høyeste regulerte vannstand), regulerte elver og bekker kraftstasjoner, rørgater, kanaler, forbygninger og flomverk.

NB! Legg merke til at bebyggelse/hytter ikke er definert som tyngre tekniske inngrep.

Kartet har verdi som et politisk redskap for å synliggjøre vår ekspanderende naturbruk. Selve avgrensningene som avstandssoneringen gir, oppleves imidlertid som kunstig, og ofte dårlig tilpasset de stedegne topografiske forhold og landskapskala. At kartet heller ikke ser på veiløse gårder og jordbruksgrender som inngrep, og dermed også definerer slike område for urørte naturområder, anses også som en svakhet.

På lokalt nivå bør derfor kartet tilpasses lokale forhold. En grunn er at avstandskriteriet, selv på nasjonalt nivå, inneholder feil som slår ulikt ut i ulike typer landskap. I følge landskartet over inngrepsfrie naturområde (kart 2), er det f. eks lite "urørte naturområder" igjen på Vestlandet. Dette skyldes at nede i de stupbratte dalene eller langs fjordene går det som oftest en vei, og da blir grensa trekt 5 km på kartet ut frå den vegen, selv om den første kilometeren i virkeligheten er bortimot vertikal. Dette kalles ekskluderingsfeil, dvs. områder som skulle ha vært "inngrepsfrie", ikke blir registrert i denne klassen. Slike feil vil man også finne i områder i Nordland, særlig langs kysten. Det er og et faktum at avstand som kriterium alene kan gjøre at viktige områder med urørt preg ekskluderes, selv om området har like kvaliteter som områda bortafor 5 km. grensa har.

2.2.2 Urørthetsklasser

For å operasjonalisere kartet, må altså sonene fra de nasjonale/regionale oversiktskartene tilpasses det lokale landskapet hvor de inngrepsfrie naturområdene finnes. Det kan gjøres på ulike måter. I dette prosjektet har vi utarbeidet et kart som tar utgangspunkt i den romlige landskapsanalysen (figur 5). Og i stedet for *soner*, er det de *visuelle* landskapsrommenes ulike grad av urørthet, som her er gjenstand for analysen. De ulike kategoriene for de urørte landskapsområdene, bygger altså i første rekke på avgrensning av landskapsområder, samt kartstudier og feltbefaring i enkelte områder. De ulike urørthetskategoriene er;

I Landskapsområder med villmarkspreget: Ingen påvirkning. Landskapsområdene framstår som helt, eller tilnærmet helt urørte. Områder uten mobiltelefondekning har særlig høy status.

II Landskapsområder med ubetydelige naturinngrep: Ingen tyngre inngrep preger landskapsområdene direkte. Kun et fåtall enkle og veiløse bygningsmiljø (setre, gammer og hytter) per landskapsområde tillates. Merka stier og sleper, varder, reingjerder, småskala nedlagte fløtningsanlegg, gangbro over elver, klopper over myr, etc. Inngrepene er små og reversible.

III Landskapsområder med småskala naturinngrep: Tradisjonell og småskala gårds- og seterdrift, spredt hyttebebyggelse, små traktor- og mindre bygdeveier, enkle strømlinjer.

Områder her kan ha verdifulle kulturmiljøer med tradisjonell, småskala jordbruksdrift i balanse med det omkringliggende naturlandskapet. Slike miljøer kan være positive utgangspunkt for fjelltur.

IV Landskapsområder med betydelige naturinngrep: Tyngre tekniske inngrep som sterkt preger landskapet (veier, kraftgater, regulerte vann, bosetningsområder, industritomter, ulike servicebygg, skitrek, tette hyttefelt etc.).

De enkelte landskapsområder tilhører her kun en urørthetsklasse. Dette innebærer at et enkelt landskapsrom ikke blir delt i flere urørthetssoner pga. en bestemt avstand til et tyngre inngrep, men i stedet ut fra at hele landskapsrommet framstår som f. eks helt urørt. I Kap 5 vises et oversiktskart med urørthetsklassene til de ulike landskapsområdene i Lomsdal-Visten.

3. Landskapsregioner i Lomsdal-Vistenområdet

I dette kapittelet vil vi først gi en kort innføring over hvilke landskapsregioner som finnes i utredningsområdet. I den sammenheng er det laget et kort sammendrag av landskapsregionsbeskrivelsene med utdrag av gyldighet for områdene i utredningsområdet.

Dernest vil vi gi en beskrivelse av 35 av de totalt 50 landskapsområdene som er avgrenset innenfor utredningsområdet. Hvert av de beskrevne områdene har en omtale av de seks landskapskomponentene *landskapets hovedform, landskapets småformer, vann og vassdrag, vegetasjon, jordbruksmark og bebyggelse og tekniske anlegg*. Hver av disse enkeltkomponentene er gitt et anslag for deres betydning, samt en landskapsevaluering. Under landskapskarakter kommer vi inn på områdenes ulike eksponeringsstyrke ved å omtale variablene *variasjon, inntrykkstyrke og helhet*. Under landskapskarakter er det også oppført områdets samlede landskapsevaluering, samt urørthetsklasse.

Rekkefølgen for områdebeskrivelsene følger landskapstypeinndelingen. Disse får kun en kortfattet beskrivelse, og danner underkapitler for de landskapsområdene som hører til landskapstypen.

I Lomsdal-Visten utredningsområde finner vi sju landskapstyper. Disse er;

• LT1 Brede fjordløp	som omfatter 01 landskapsområde
• LT2 Smale fjordarmer og fjordbotner	som omfatter 08 landskapsområder
• LT3 Trange elvedaler og storforma juv	som omfatter 04 landskapsområder
• LT4 Fjordvente fjelldaler	som omfatter 12 landskapsområder
• LT5 Storforma U-daler under tregrensa	som omfatter 13 landskapsområder
• LT6 Storforma U-daler over tregrensa	som omfatter 03 landskapsområder
• LT7 Høyfjellsplatåer og større fjelltopper	som omfatter 09 landskapsområder

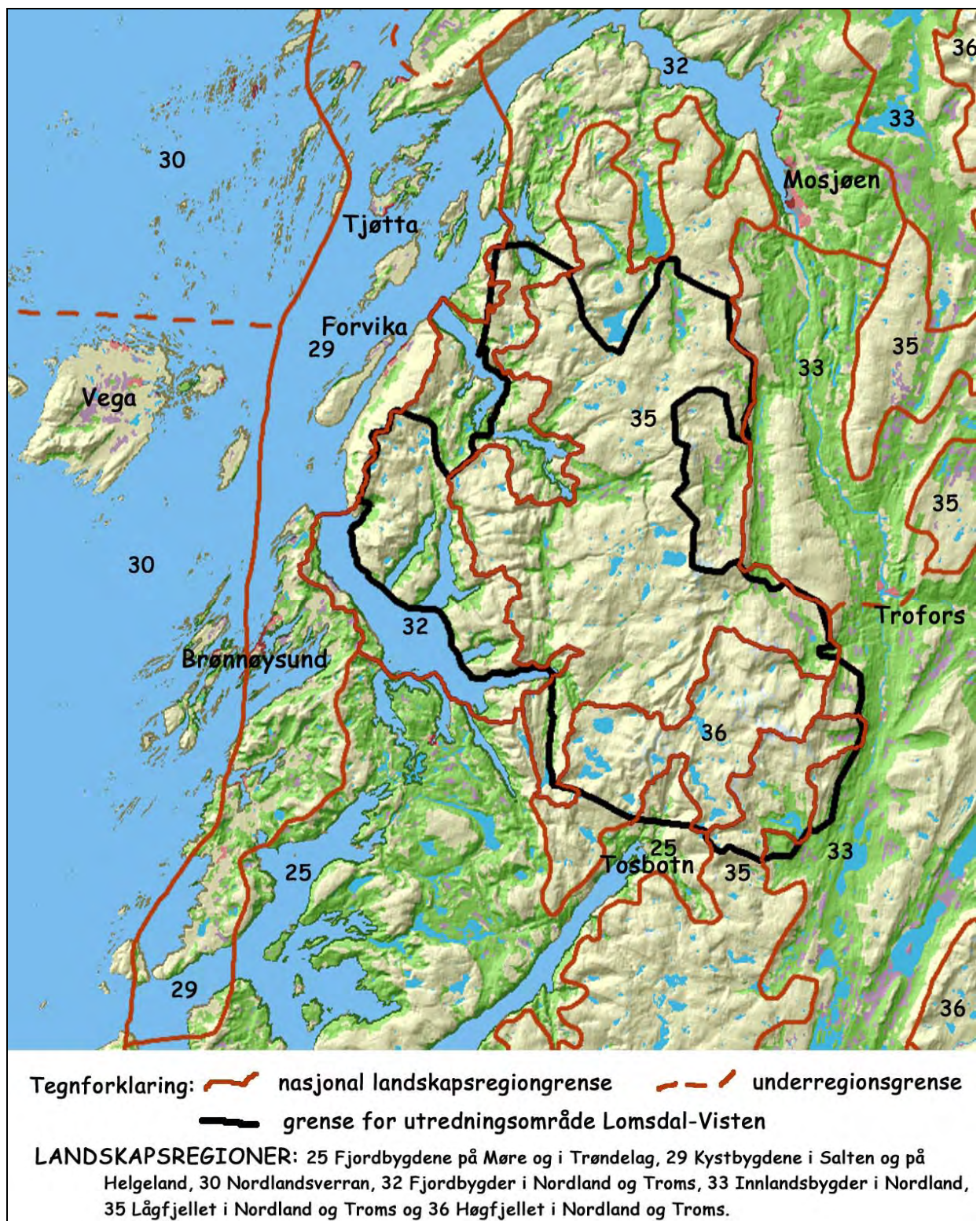
3.1 Landskapsregioner i utredningsområdet ³

Innenfor utredningsområdet er de syv landskapstypene fordelt over fire landskapsregioner; 25 *Fjordbygdene på Møre og i Trøndelag*, 32 *Fjordbygdene i Nordland og Troms*, 35 *Lågfjellet i Nordland og Troms* og 36 *Høyfjellet i Nordland og Troms*. I tillegg har enkelte landskapsområder felles regionsgrense med 29 *Kystbygdene i Helgeland og Salten* (= sørvest-vest for utredningsområdet) eller 33 *Innlandsbygdene i Nordland* (øst for utredningsområdet) (Elgersma 1996).

Landskapsregion 25 *Fjordbygdene på Møre og i Trøndelag*. Regionen omfatter fjordsystemer fra de ytre *Nordmørsfjordene* i sør t.o.m. underregion 25.11 *Tosen/Ursfjorden*. Sistnevnte er en nordlig utløper i Nordland fylke, og som inngår i regionen pga sin landskapsmessige likhet med enkelte av Nord-Trøndelags langsmale fjordarmer. Regionens overveiende landskapsinntrykk er åpne fjordlandskap med markerte fjordløp. Her er likevel ofte mer moderate (dvs. lavere) hovedformer rundt selve fjorden enn f.eks i deler av reg.32 lenger nord. Regionens fjorder veksler ellers oftere mellom fjordavsnitt med *enten* typiske naturlandskap *eller* ulike typer kulturlandskap enn f.eks. reg.21 (*Ytre Fjordbygder på Vestlandet*) lenger sør. I tillegg varierer også fjordlandskapene relativt mye i forhold til gradienten kyst-innland, da fjordene strekker seg inn fra kysten med gradvise endringer i både fjordsidehøyder og vegetasjonspreg.

Innenfor utredningsområdet er landskapsregionen kun representert med ett landskapsområde, nemlig *T4-02 Svartvassdalen-Godvassdalen* i landskapstype *LT-04 Fjordvendte fjelldaler*. Landskapsområdet danner langt på vei en overgangsform mot tilsvarende områder i landskapsregion 32 *Fjordbygder i Nordland og Troms*, og har stor typelikheter med øvrige landskapsområder innenfor utredningsområdet som er klassifisert til *LT-04 Fjordvendte fjelldaler*.

³ Sammendraget av landskapsregionsbeskrivelsene er basert på Puschmann 2004: "Nasjonalt referansesystem for landskap. Beskrivelse av Norges 45 landskapsregioner".

Kart 1: Landskapsregioner i og rundt utredningsområde Lomsdal-Visten.

Landskapsregion 32 Fjordbygdene i Nordland og Troms.

Regionen spenner over 5 breddegrader, og variasjonen i fjordlandskapene er store. Her inngår også store fjell-, vidde- og heilandskap som ikke har direkte kontakt med fjordene. Rent typemessig hører de til reg. 35 og 36 *Låg- eller høgfjellet i Nordland og Troms*, og slike områder innenfor reg. 32 har ofte tilsvarende landskapskarakter som beskrevet i de to regionene. Vanlig i regionen er paleiske fjellformer med høye, og rolig avrundete fjellmassiv. Det relative relieffet er ofte stort, og hellingen på skråningene varierer fra slake åsflater til stupbratte fjellsider. Fjordmunningene har brede og forgrenede løp som lengst ut danner et øy- og halvøylandskap. Mot øst samles de ulike fjordløpene i et hovedløp, og snor seg herfra inn i landet. Ofte skjærer korte fjordarmer ut fra hovedfjorden, og fortsetter som dype u-daler inn i fjellmassivene rundt. Ytterst i regionen er klimaet kjølig oseanisk, men blir gradvis mer kontinentalt mot innlandet. Bjørkeskog dominerer, men både utvikling og utforming avhenger av klima, berggrunn, jordsmonn, fuktighet, snødybde og kulturpåvirkning. Vital furuskog er vanlig i fjordbotner, men og spredt langsetter enkelte fjordløp. I karrige områder, spesielt grunnfjellsområder, ses kystfuruskog med buskforma trær på nær nakent fjell. Sør for *Saltfjellet* vokser naturlig kystgranskog. Granplanting er utbredt, og preger flere steder liene med sine rektangulære felt.

I utredningsområdet ligger de fleste områder i LT-01, LT-02 og LT-04 i denne landskapsregionen.

Landskapsregion 35 Lågfjellet i Nordland og Troms. Regionen ligger spredt fra *Namdalen* i sør til *Alta* (Finnmark) i nord. Siden store deler av Nord-Norges lågfjell inngår i landsdelens ulike kyst-, fjord- og innlandsregioner, er reg. 35 altså mest en samlegruppe for lågalpine fjellområder i innlandet. Regionen ligger helst mellom 500 og 1000 m o.h., men her inngår også noen lavereliggende daler mellom lågfjellsformene. Sør i regionen har landskapets hovedformer et betydelig avrundet preg, ofte med vekslinger av paleiske fjellformer, vidder og åser. Store deler har lite løsmasser, dvs mest bart fjell og/eller et tynt, usammenhengende løsmassedecke. Det er særlig vanlig i *Nordland*. Samtlige av disse områdene mangler mektige og store, sammenhengende morenedekker. Både stillestående og rennende vann har stor visuell betydning for de fleste av regionens ulike landskapstyper. Her mangler som oftest de helt store fjellsjøene, men her fins store variasjoner fra småpytter og tjern til små- og middels store vann og sjøer. Vannene forbindes av utallige tilførselsbekker og elveløp, og vann er generelt godt synlig i landskapet. I noen fjellområder er underjordiske bekke- og elveløp utbredt. Mange av regionens vassdrag er berørt av kraftutbygging. Regionen snaufjellsområder har en rekke ulike vegetasjonstyper, bl.a. karrige rabbesamfunn, snøleier, lågurtenger, høgstaudeenger, myr, mm. I lavereliggende deler, som i bunn av fjelldaler, på kuperte vidder og i forfjellsterreng, er ulike typer bjørkeskog utbredt.

I utredningsområdet ligger de fleste områder i LT-03 og LT-05 i denne landskapsregionen.

Landskapsregion 36 Høyfjellet i Nordland og Troms. Regionen er en samlegruppe for indre fjellområder i *Nordland* og *Troms* med dominerende høgaltine trekk. Høgaltine kystfjell inngår som oftest i andre regioner. De regionalt mest karakteristiske landskapene er gjerne større høyfjellsplataer og høydedrag mellom 700-1500 m.o.h. Og svært ofte danner slike høyfjellsmassiv et geografisk skille mellom andre landskapsregioner. Landskapets hovedformer varierer, og særlig typisk er et grovkupert terreng med store høydeforskjeller. Her fins både mindre og mer lukkede landskapsrom som dype botner eller småvann omgitt av høyreiste tinder, samtidig som topper og høyere fjellsider kan gi stor slagne utsyn mot høyst ulike landskapstyper. De kanskje mest særprega fjellformene i regionen ses i *Nordlands* granittområder. Her er tindeformasjoner hugget ut etter klare linjer. Et nærmest totalt fravær av løsmasser gir en sjelden nakenhet der granittens flater kommer godt fram. Roligere, og mer avrunda paleiske fjellformer, blir mer vanlig lenger sør. Noen områder har også viddekarakter. Selv om regionen ikke grenser direkte mot sjøen, ligger flere u.regioner nær kysten. Med sine ruvende fjell, er de ofte godt synlig fra ulike fjord- og kystområder. Vanlige blikkfang i disse fjellenes blånende silhuetter er snøfonner og småbreer. Forekomst og hyppighet av fonner og varige isdekker danner her et skille mot den lavereliggende region 35, hvor det meste av snøen smelter om sommeren. Vegetasjonen i virkelig høyfjell er sparsomt og for det meste fraværende. Her dominerer lav på bart fjell og blokkmark.

I utredningsområdet ligger de fleste områder i LT-06 og LT-07 i denne landskapsregionen.

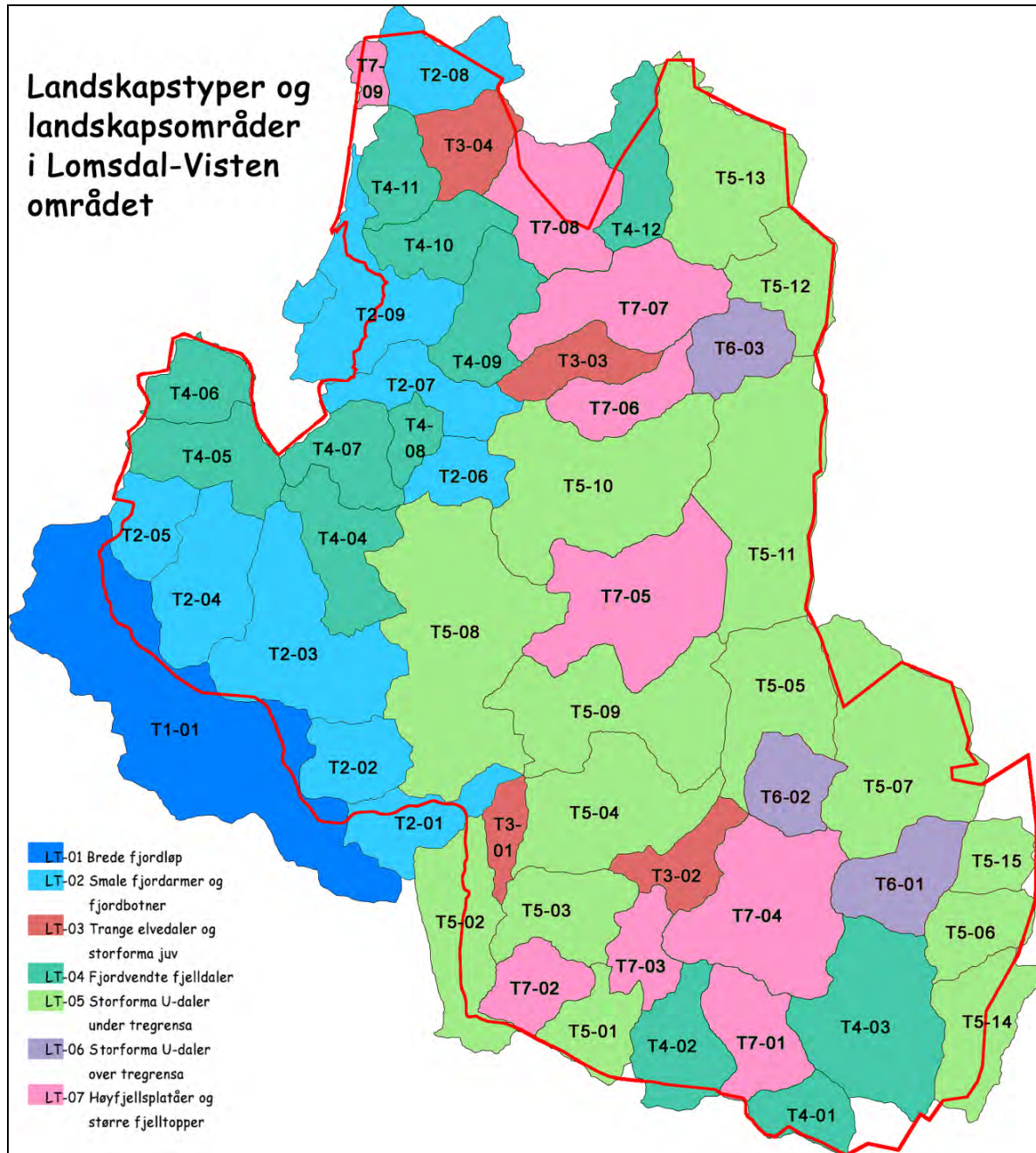
Landskapsregion 32 Fjordbygdene i Nordland og Troms har sin sørligste underregion, 32.01 Velfjorden/ Vefsnfjorden, innenfor Lomsdal-Visten området. Vanlig i regionen er høye, og rolig avrunda fjellformer. Høydeforskjellene er ofte store, og hellingen på fjordskråningene varierer fra slake åsflater til stupbratte fjellsider. Bildet er fra *Sildkovan* i *Storfjorden*, Brønnøy kom. F: OSP, NIJOS.

Landskapsregion 35 Lågfjellet i Nordland og Troms er en samlegruppe for indre fjellområder i *Nordland* og *Troms* med dominerende låg- og mellomalpine trekk. De regionalt mest karakteristiske landskapene er gjerne større høyfjellsplatåer og høydedrag mellom 700-1500 m.o.h, og svært ofte danner slike fjellmassiv et geografisk skille mellom andre landskapsregioner. Fra T7-05 *Vistvatnan*, Vevelstad kom. F: OSP, NIJOS.

4. Landskapstyper og landskapsområder i Lomsdal-Visten området

I dette kapitlet vil vi presentere beskrevne landskapsområder. Disse er ordnet etter tilhørighet i landskapstype, og områdene presenteres etter stigende nummerering fra sør til nord. Hvert underkapittel starter med en kort presentasjon av selve landskapstypen.

Oversiktskart med mosaikken av landskapstyper, samt avgrensning av landskapsområder (tykk mørkerød strek) i Lomsdal-Visten området.

Områdene er: T1-01 Velfjorden, T2-01 Storbørja, T2-02 Lislbørja, T2-03 Storfjorden, T2-04 Okfjorden, T2-05 Andalsvågen, T2-06 Lakselvatnet, T2-07 Innervsiten, T2-08 Sørfjorden, T2-09 Ytre Visten, T3-01 Strompdalen, T3-02 Grunnvassdalen, T3-03 Austerfjorddalen, T3-04 Sørfjorddalen, T4-01 Jordbrudalen, T4-02 Svartvassdalen-Godvassdalen, T4-03 Gåsvassdalen, T4-04 Lappskarddalen, T4-05 Hornstinden-Klavesmarka, T4-06 Høyholmstindan-Tasklivatnet, T4-07 Snøfjellvatnan, T4-08 Strumpdalsbotnen, T4-09 Bønnådalen, T4-10 Almosskardet, T4-11 Kvanlivatnet, T4-12 Grønlidalen, T5-01 Bjønnstokkvatnan, T5-02 Tettingsdalen, T5-03 Nedre Breidvatnet, T5-04 Lomsdalen, T5-05 Litlskardet, T5-06 Store Hjortskardet, T5-07 Stavvassdalen, T5-08 Børjedalen-Laksmarkdalen, T5-09 Henriksdalen, T5-10 Sæterdalen, T5-11 Skjølægda, T5-12 Langfredagsdalen, T5-13 Sørvassdalen, T5-14 Svenningskardet, T6-01 Langskardet, T6-02 Mosskarddalen, T6-05 Fjellskardet – Nordfjellet, T7-01 Jordbruvatnan, T7-02 Øvre Breidvatnan, T7-03 Breidvasstindan, T7-04 Elgvidda, T7-05 Vistvatnan, T7-06 Stigfjellet – Vistfjellan, T7-07 Kronglevatnet – Innertjørna, T7-08 Store Finnknevatnet og T7-09 Roparnesfjellet.

4.1 LT-01 Brede fjordløp

Kartblad

Landskapsområde T1-01 Velfjorden

1826 III *Vevelstad* og 1825 IV *Velfjord*

Innenfor utredningsområdet er landskapstypen kun representert med ett område; nemlig *T1-01 Velfjorden*. Velfjorden danner sørvestre grense for utredningsområdet, og strekker seg fra kysten vest for *Anddalsvågen* og sørøstover inn i landet hvor den ender som et forgrenet løp med flere mindre fjordarmer. Typisk for landskapstypen er et bredt fjordløp med lang siktelinje både framover og over til motsatt fjordside. I Velfjorden gir bergartene granitt/granodioritt den nordre sida et nokså høyreist, karrig og ”villere” preg enn den mer lave og frodige sørsiden. På nordsiden skjærer også enkelte mindre fjordarmer (= landskapstype LT-02) seg inn fra hovedløpet, noe som gir Velfjorden stedvis en oppbrutt og noe ujevn strandlinje og fjordprofil. Nordsidas fjordside veksler fra vel 250 til 550 m.o.h., og danner således en mektig vegg og naturlig avgrensning av utredningsområdet. I landskapsutredningen er det kun vektlagt den nordre fjordsidens landskapskvaliteter.

Et særpreg for Velfjordens nordre fjordside er fattige og nakne granittberg. Her fins det generelt lite løsmasser og vanlig er små lommer og senkninger med jordsmonn hvor ulike typer vegetasjon finner et livsgrunnlag. Kun et sted ”langs” fjorden er det jordbruk, nemlig ved *Okan* i utløpet av *Okfjorden*.

F: OSP, NIJOS.

4.1.1 Landskapsområde T1-01 Velfjorden

(Vevelstad og Brønnøy kom.)

	Landskapstype: LT-01 Brede fjordløp Landskapsområde: T1-01 VELFJORDEN
Landskapets hovedform Betydning: *** Evaluering: B1	<i>Hele fjordformen omtales.</i> Velfjordens hovedform domineres av en bred fjordflate, og som her danner et mektig gulv i et stort overordna landskapsrom. Ut mot fjordmunningen i vest er fjorden vel 2-3 km bred, og med jevne strandlinjer på begge sider. Fra fjordarmen <i>Storfjorden</i> og østover vider fjorden seg mer ut, og flikes opp av flere fjordarmer. Den jevne trauforamen som fjorden har lengst i vest, oppløses her da fjordsidene er langt mer bruddstykket. Også fjordsideformene er ulike. I sør (dvs. utafor utredningsområdet) dannes fjordsiden av lavere åser, mens i nord består fjordsiden av atskillig mer høyreiste fjellformer dominert av fattige granitter.
Landskapets småformer Betydning: *** Evaluering: B1	<i>Kun fjordsida i UO er vurdert.</i> Vurdert fra motsatt side av fjorden, bl.a. fra bilvei, framstår nordsida som en høy og til dels taggete fjordside. Ferdes man på sjøen nærmere land er det de grå, nakne og næringsfattige bergflatene som dominerer. Dette er også et særpreg for hele landskapsområdet, og også et betydelig skille mot fjordens sørside som er mer vegetasjonskledd, lavere og mer avrundet. Løsmasser finnes det svært lite av, og det som finnes er gjerne samlet i små revner, søkk og senkninger. Ulike typer bergkyst dominerer strandlinja, særlig med små 2-4 meter høye brattkanter.
Vann og vassdrag Betydning: *** Evaluering: A2	<i>Kun fjordsida i UO er vurdert.</i> Den langstrakte og stedvis svært brede <i>Velfjorden</i> danner et veldig gulv i landskapsrommet, men også en svært naturlig avgrensning av utredningsområdet. Innenfor utredningsområdet trenger fire mindre fjordarmer (<i>LT-02</i>) seg inn i landmassivene, noe som skaper en mer oppstykket og variert fjordlinje. Ulike typer ferskvannsføremster finnes i form av enkelte småelver/bekkedrag i den solvendte fjordsida, men det gjør lite ut av seg i det overordna landskapsrommet. En solvendt beliggenhet gjør også at snøflekker på toppene smelter forholdsvis raskt ned.
Vegetasjon Betydning: ** Evaluering: B1	<i>Kun fjordsida i UO er vurdert.</i> Karrige og nakne fjellflater dominerer, og tørketålende glissen vegetasjon er vanlig på den næringssvake granitten. Særlig lyng- og rabbevegetasjon. Tresettingen er ujevn, og står som oftest spredt og krokete. Særlig furu. Unntak er mindre senkninger eller enkelte løsmasserike fjordlier hvor det kan være tette bestand med særlig lauvtrær. Tørre hamrer og landtunger som stikker ut i fjorden er mer vindutsatt enn mindre vikene og bukter som ligger noe mer i le. Dette avspeiles også i vegetasjonen, og synes særlig godt med en gang man runder et nes og ferdes inn i en av de små fjordarmene (<i>LT-02</i>) hvor skogpreget er betydelig.
Jordbruksmark Betydning: * Evaluering: B1	<i>Kun fjordsida i UO er vurdert.</i> Området har ingen iøynefallende <i>fjordvendte</i> jordbruksmark, fordi eldre skrapplåtter og beiter har grodd til. Noe lysåpen dyrka mark ses ved <i>Okan</i> , dvs. munningen av <i>Okfjorden</i> . Det er et reg. verdifullt kulturmiljø.
Bebyggelse og tekniske anlegg Betydning: * Evaluering: B1	<i>Kun fjordsida i UO er vurdert.</i> Den <i>nordre fjordsida</i> framstår i dag mest som uberørt, til tross for tidligere tradisjonell ressursutnyttelse. Lengst i vest fins vei, fergekai og noen hus ved <i>Anddalsvågen</i> , mens kun <i>Okan</i> fins ett veiløst bygningsmiljø. Her danner flere småhus en liten gardsmiljø, utvidet med noen hytter i kanten.
Landskapskarakter Landskapsevaluering: B1 Urørthetsvurdering: kun innenfor UO: II (hele fjorden: IV)	<i>Kun fjordsida innenfor utredningsområdet er vurdert.</i> Variasjon: Den nordre fjordsida framstår pga av sine karrige granittfjell som forholdsvis homogen på avstand, men en taggete silhuett gir ulike fjordavsnitt sine særpreg. Ved ferdsel langs land, endrer det seg da mer lokale variasjoner framstår i mer hyppige vekslinger, bl.a. fra fjordsidepartier dominert med mer glattskurte bergflater til mer frodige og skogsatte fjordlier. Kulturmiljøet på <i>Okan</i> framheves som positivt. Inntrykkstyrke: Fjorden virker både som barriere og ferdselsvei. Det påvirker også opplevelsen av området, da den brede fjordflata bidrar til å forflate de høye fjordsidene når man betrakter disse på avstand, men som framstår som mer høyreiste og karrige når man ferdes med båt tettere inn mot land. Den vide fjordflata, samt visshet om en veiløs motsatt fjordside, bidrar også til å gi området et noe utilnærmelig preg. Ved ferdsel tett inn mot fjordsiden, har området et overordnet karrig og noe vilt preg. Helhet: Det brede løpet bidrar først og fremst til å skille en nærmest urørt fjordside og en godt kulturpåvirket fjordside fra hverandre. Fjorden bidrar derfor til forskjeller og virker ikke samlende. Den danner derfor en sjelden god avgrensning for utredningsområdet.

4.2 LT-02 Smale fjordarmer og fjordbotner

Kartblad

Landskapsområde 02-01 Storbørja	1825 IV <i>Velfjord</i> & 1825 I <i>Tosbotn</i>
Landskapsområde 02-02 Lislbørja	1825 IV <i>Velfjord</i>
Landskapsområde 02-03 Storfjorden	1826 III <i>Vevelstad</i>
Landskapsområde 02-04 Okfjorden	1826 III <i>Vevelstad</i>
Landskapsområde 02-05 Anddalsvågen	1826 III <i>Vevelstad</i>
Landskapsområde 02-06 Lakselvatnet ¹	1826 II <i>Eiterådalen</i>
Landskapsområde 02-07 Indre Visten	1826 III <i>Vevelstad</i> og 1826 II <i>Eiterådalen</i>
Landskapsområde 02-08 Sørfjorden	1826 IV <i>Tjøtta</i> og 1826 <i>Mosjøen</i>

Innenfor utredningsområdet består landskapstypen av åtte områder, hvorav fem er mindre bifjorder til landskapsområde *T1-01 Velfjorden*. Disse fem fjordarmene er omgitt av de samme høye fjellformasjoner som *Velfjordens* nordside, men har noe vekslende lengde og frodighet. Vesentlig er også at den store og brede *Velfjorden* ligger som en værutsatt, karrig, ubebodd og *urørt* brem foran de langt mer lune, og tidligere bebodde fjordarmene.

Landskapsområde *T2-05 Anddalsvågen* har kortest fjordløp, og er dermed også det mest oversiktlige landskapsrommet. Deler av område *T2-03 Storfjorden* har et bredere fjordløp enn de øvrige landskapsområdene i landskapstypen, men også denne smalner som de øvrige vesentlig av mot botnen av hovedløpet.

De tre siste landskapsområdene, *T2-06 Lakselvatnet*, *T2-07 Indre Visten* og *T2-08 Sørfjorden*, ligger i de vestre/nordvestre deler av utredningsområdet. Sammen med deler av *T2-01 Storbørja* skiller disse tre områdene seg fra de øvrige ved at berggrunnen ofte er feltspat glimmergneis/ glimmergneis og ikke fattig granitt/granodioritt. Områdenes viktigste felles karaktertrekk er et smalt til middels smalt fjordløp, og markante trauffermer. Det understrekes likevel at enkelte av områdene har helt spesielle særpreg. Mest egenartet er landskapsområde *T2-06 Lakselvatnet* med sine tidevannstraumer.

I motsetning til mange av de andre landskapstypene så er LT-02's landskapsområder langt på vei å regne for veiløse kulturlandskaper. Her ligger/lå spredte, småskala fiskebondebruk på gunstige lokaliteter langsetter fjorden. I dag er de aller fleste av disse både nedlagt og fraflytta. Likevel anses de få gjenværende bosettingsområdene, men også de nedlagte og fraflytta fjordgårdene som verdifulle kulturmiljøer i både landskaps- og opplevelsesøyemed. Det er også herfra gjerne turene inn i fjellet begynner, og gårdsmiljøene spiller dermed også en viktig funksjon som inngangsporter til området.

Både funksjon og opplevelsesaspektet til disse gårdsmiljøene er todelt. Det at det er hit man ofte fraktes med båt for å begynne å gå når man skal inn i fjellområdet, gjør at landskapstypen ved ferdsel danner en naturlig overgang mellom menneskeformede kulturlandskap og i økende grad urørte naturlandskap. Dette gjør at man bør skille mellom tradisjonelle kulturlandskapsområder og mer utpregede naturområder når utredningsområdet evt. skal forvaltes som nasjonalpark. LT-02, med unntak av den urørte *T2-04 Okfjorden*, må således langt på vei betraktes som tradisjonelle kulturlandskap, men som også er sårbar for nyere inngrep.

I de fleste av landskapstypens områder er jordbruket i kraftig tilbakegang. Dette ses ved at marginale areal ofte er tatt ut av drift, eller at deler av bygningsmassen stedvis er i forfall. Slike faktorer gir en negativ landskapsutvikling, og reduserer bl.a. forståelsen av fjordgårdenes tilknytning og utnyttelse av både fjordens- og fjellets ressursgrunnlag. For tilreisende kan dette trolig være negativt, særlig fordi småskala fjordgårder også har både en tradisjon og potensiale som opplevelsesmiljøer for fjordturister. Jordbrukets kulturlandskap har altså også et reiselivspotensiale, og bør derfor innenfor et evt. nasjonalparkområde prioriteres i skjøtelsessammenheng.

I LT'ens fjordvendte områder vil særlig hytter/hyttefelt kunne oppleves som et brudd med naturlandskapets urørte preg/helhet. Innenfor UO er det imidlertid svært få hytter.

¹ *T2-06 Lakselvatnet*, som er en brakkevannstraum/ferskvann, er lagt til denne landskapstypen pga den naturlige forlengelsen som området danner fra landskapsområde *02-07 Indre Visten*.

Landskapstypens fremste særtrekk er smale fjordarmer, godt omkranset av til dels høye fjordsider. Det er imidlertid forholdsvis stor variasjon mellom områdene, noe som særlig skyldes bergrunn og ulike typer menneskelig påvirkning, særlig gamle fjordgårder. Med unntak av den urørte *Okfjorden* (omr. T2-04) utgjør disse gårdene verdifulle visuelle miljøer. Fra *Kvitneset* i *Lislbørja* (omr. T2-02). Foto: OSP, NIJOS.

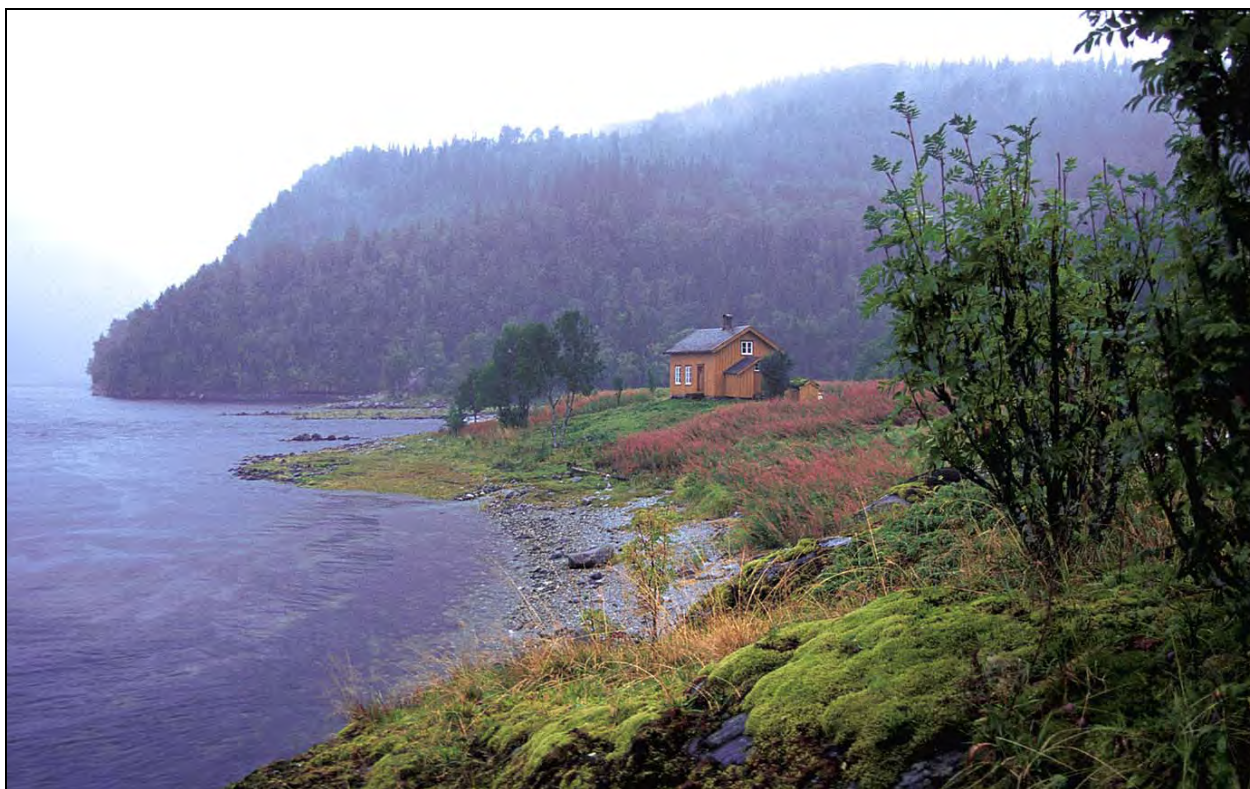
Nord i utredningsområdet fins tre landskapsområder i landskapstype *LT-02 Smale fjordarmer og fjordbotner* (i *Visten* og *Sørfjorden*). Ulikt områdene langs *Velfjordens* nordre og fattige granittsider, er disse områdene i nord begunstiget med betydelig mer næringsrike bergarter. Dette gir både bedre jordsmonn og et frodigere vegetasjonspreg. Stedvis har landformen også et betydelig åspreg. Fra *Visten*. Foto:OSP, NIJOS.

4.2.1 Landskapsområde T2-01 Storbørja

(Brønnøy kom.)

Gården *Storbørja* samt fjordsida opp mot *Granheim* sett fra lufta. Gården har fortsatt lysåpen innmark, og her var bl.a. storfe på beite i 2004. Granskogen står forholdsvis tett oppetter lia. Foto: Bjørn Godal.

Et særpreg for *Storbørja* er at fjordløpet fra *Velfjorden* og inn et langt stykke framstår som forholdsvis urørt. Først lengst inn i botnen finnes bebyggelse. Bildet viser et fint beliggende eldre skolehus. Foto: OSP, NIJOS.

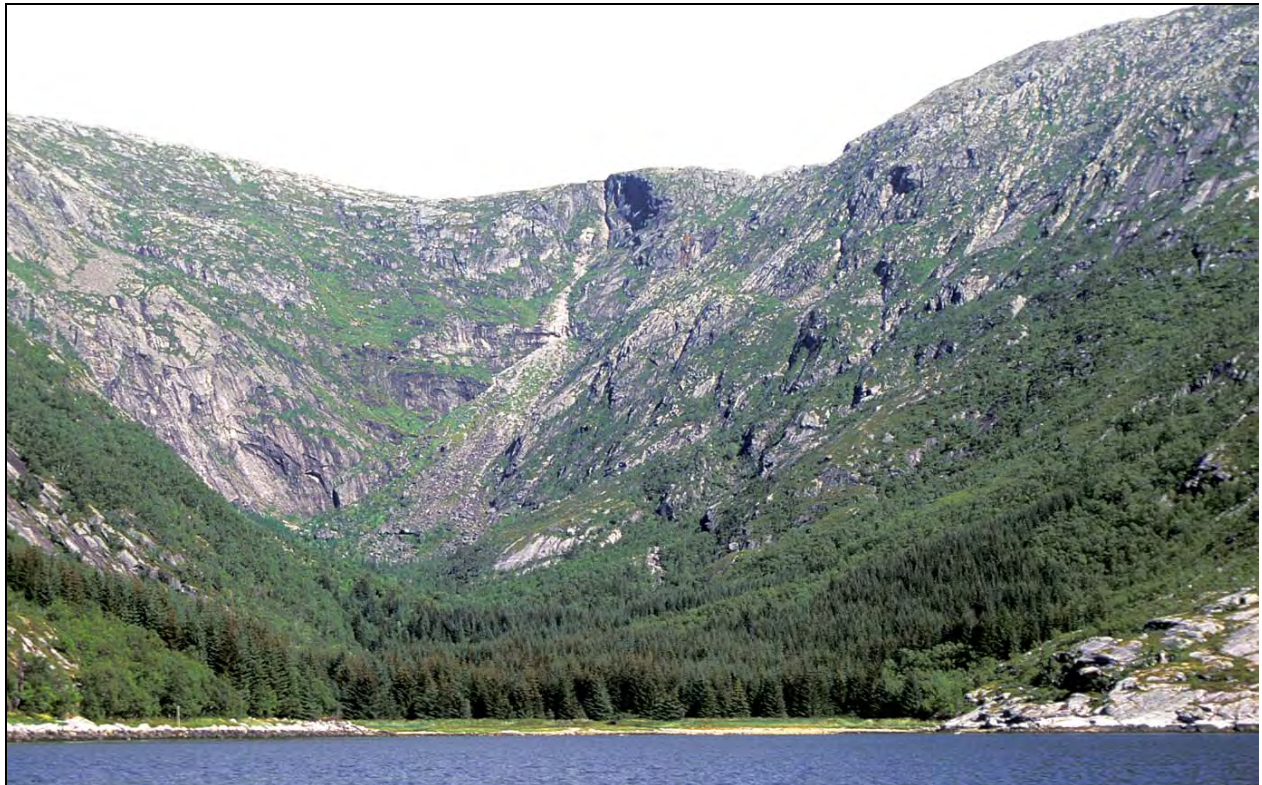
	Landskapstype: LT-02 Smale fjordarmer og fjordbotner Landskapsområde: T2-01 STORBØRJA
Landskapets hovedform Betydning: *** Evaluerings: A2	<i>Storbørja</i> har et svært markert og dypt senket fjordløp som skjærer inn i et landmassiv med høye og godt avrunda paleiske fjellformer. Fjordens U-profil er mange steder svært tydelig, særlig fra utløpet i <i>Velfjorden</i> og fram til og med <i>Klavbekkfjellet</i> . Herfra og østover blir de omkringliggende fjordsidene noe mildere og med et mer markert åspreg innerst i botnen.
Landskapets småformer Betydning: *** Evaluerings: A2	Mange småformer er godt eksponert pga steile fjordsider som gir godt innsyn og av et forholdsvis smalt fjordløp gir visuell nærhet til begge sider. Mest iøynefallende er enkelte stupbratte fjellsider med store nakne bergflater. Særlig <i>Ramnbergsbergsfloet</i> nær munningen mot <i>Velfjorden</i> . Også store utstikkende berghamre, helst på fjordens sørside, gir området særpreg. Strandlinja er helst av bratt bergkyst, men her er også noe svaberg. Forekomst av løsmasser varierer, men er generelt god innerst i fjordbotnen. Små elve- og deltavsetninger ses ved utløpet av <i>Granåselva</i> og <i>Lomselva</i>
Vann og vassdrag Betydning: *** Evaluerings: A2	Fjordarmens vannspeil danner områdets samlende element, og ligger som en langstrakt korridor i øst-vestlig retning. Fjordbredden varierer fra vel en km på det bredeste til ca. 500-600 meter på det jevne. Innerst i fjordbotnen er det noe smalere. I tillegg til fjorden har også to store elver (vassdrag) sitt utløp her, nemlig <i>Granåselva</i> og <i>Lomselva</i> . Mens <i>Granåselva</i> kommer ned til fjorden i små stryk, drenerer <i>Lomselva</i> den siste biten mot fjorden i mer rolige former noe som også gjør den til en god fiskeelv. I de ytre fjorddeler fins også småelver og bekkeløp ned de steile fjordsidene, og stedvis ses dette som hvite smale slør oppe i fjordsida.
Vegetasjon Betydning: *** Evaluerings: B1	Vegetasjonen danner en veldig kontrast til <i>Velfjordens</i> nordre fjordside, da det er langt frodigere her pga en mer næringsrik berggrunn. Skogen, både lauv-, bar- og blandings-skog, står jevnt over rank og høyreist, og ofte i mosaikk med, eller innunder stupbratte, nakne fjellsider. Innerst i fjordbotnen, hvor det er mer slake fjordsider og åsformer, er skogpreget betydelig. Her fins særlig mye granskog, stedvis med tydelige spor etter hogst. Lauvskog er særlig typisk rundt tun og innmark.
Jordbruksmark Betydning: * Evaluerings: B1	Jordbruksmark ses kun innerst i fjordbotnen, og her finnes både fortsatt hevdholdte eng- og beiter, samt en del nedlagte arealer i gjengroing. Områdets samlede dyrka mark lå noe spredt og fordelt på noe få små strandgårder rundt de to store elveutløpene. I dag er deler av innmarka rundt <i>Granheim/Storbørja</i> fortsatt i hevd.
Bebyggelse og tekniske anlegg Betydning: ** Evaluerings: B1	<i>Storbørja</i> er todelt mtp inngrep. Fra <i>Velfjorden</i> og fram til aksene <i>Granåsen/Klavbekkfjellet</i> framstår fjorden som urørt, mens i selve fjordbotnen innenfor finnes det enkelte eldre og spredt beliggende hus og tun. Mest samlet er gårdsbebyggelsen ved <i>Granheim/Storbørja</i> som danner en liten grend. Området har også enkelte nyere hus/ hytter. Et linjespenn går gjennom området, men er ganske godt lagt høyt i terrenget.
Landskapskarakter Landskaps-evaluering: A2 Urørthetsvurdering: III	Dypt nedskåret og urørt fjordarm fører fram til tidligere bosatt grend i fjordbotn Variasjon: Variasjonene følger fjordens store linjer, og starter ytterst med et til dels steilt, urørt og storslagent fjordlandskap, men som får en noe overraskende lun og frodig fjordbotn med bl.a. gamle småskala, veiløse fjordgårder. Kulturmiljøene vurderes å ha stor verdi, særlig der det fortsatt er aktiv drift, da både bygninger og småskala innmarksbruk gir variasjon til de ellers skogsatte fjordsidene i fjordbotnen. Vassdragsnaturen skal også særlig framheves, særlig utløpet av de to store elvene. Inntrykkstyrke: med utgangspunkt i <i>Velfjordens</i> ofte karrige og anken nordvestre fjordside, danner <i>Storbørja</i> en spektakulær overgang fra storfjorden utafor. Stor betydning for inntrykkstyrken er ferden gjennom den langsmale og korridorlignende fjordarmen som fører fram til en noe mildere fjordbotn med bl.a. eldre gårdsmiljøer. Det virker både overraskende, samtidig som de danner startsted for ferdsel inn i området. Helhet dannes av fjordløpets langstrakte vannflate og bratte fjordsider. Overgangen mellom en urørt og utilgjengelig fjord til en mildere fjordbotn med tun, enkelt tun og stedvis fortsatt hevdholdte enger både overrasker og skaper en god helhet med tydelig akse mellom det urørte og det kulturavhengige. Gårdsmiljøene, både aktive og nedlagte, er verdifulle, men skjøtsel er påkrevd for å opprettholde landskapsverdiene.

4.2.2 Landskapsområde T2-02 Lislbørja

(Brønnøy kom.)

Fjordgården *Kvitneset* danner i dag det eneste helhetlige gårdsmiljøet i *Lislbørja*. Med en nokså lun beliggenhet i bakkant av det hvite neset, danner tunets bygningsmasse et sentralt blikkfang ved ferdsel inn fjorden. Gården er nedlagt og fraflytta, og særlig de øvre deler av innmarka er i gradvis gjengroing. Foto: OSP, NIJOS.

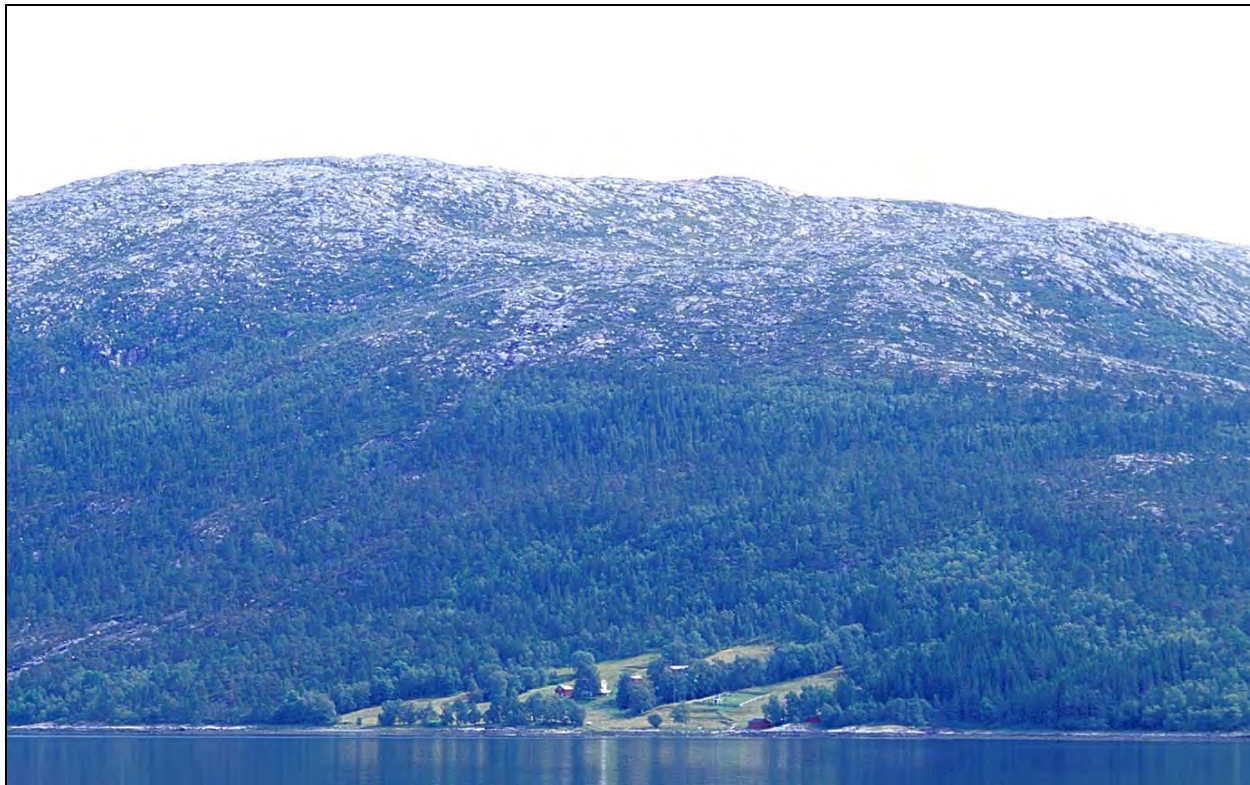

Innerst i *Lislbørja* lå gården *Lislbørja*. I dag er det aller meste av tidligere lysåpen innmark, beiter og skrap-slåtter i dalbunn og mot fjellfot plantet til med gran. Derfor er det heller ikke mye man lenger fornemmer av den gamle gården. Plantefeltet, med sin unaturlige form og tetthet, vurderes her som et betydelig fremmedelement i fjordlandskapet, og det kan også virke som en betydelig barriere for ferdsel. Foto: OSP, NIJOS.

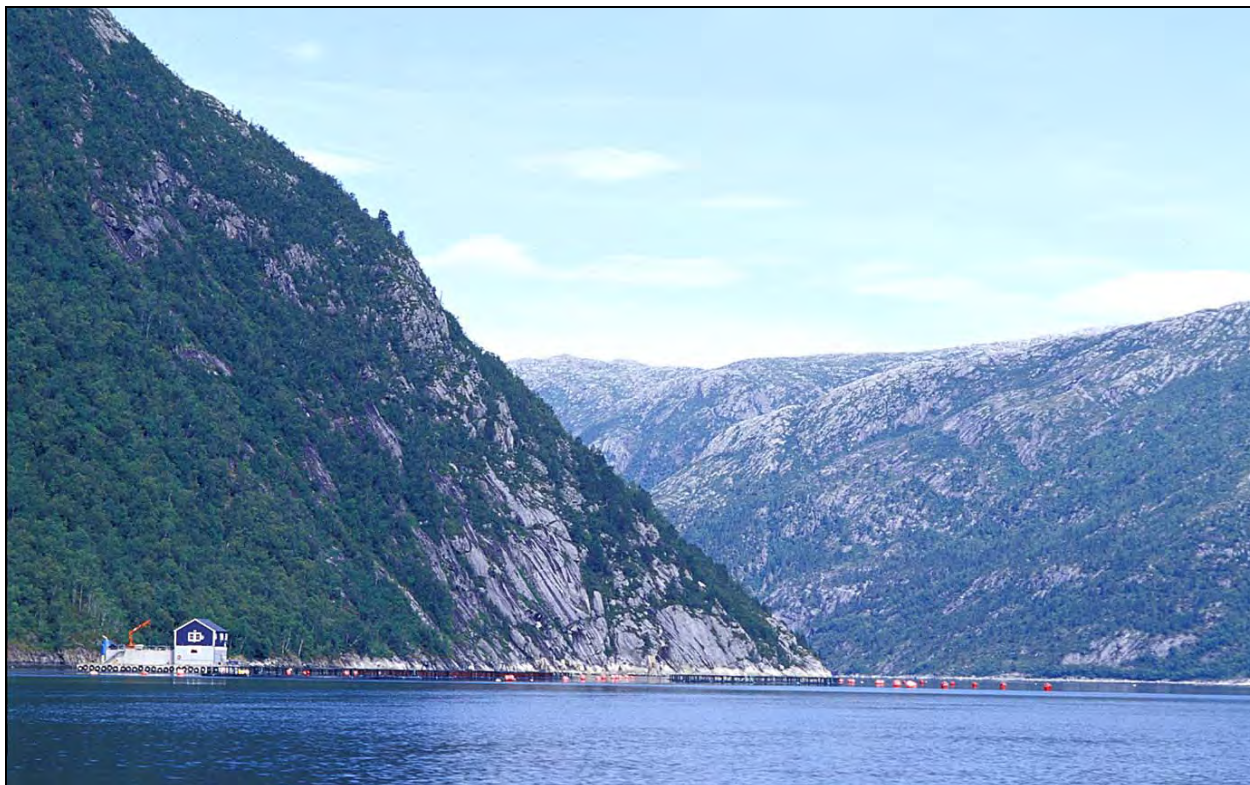
	Landskapstype: LT-02 Smale fjordarmer og fjordbotner Landskapsområde: T2-02 LISLBØRJA
Landskapets hovedform Betydning: *** Evaluering: A2	En kort fjordarm danner bunnen i et godt avgrenset landskapsrom, hvor høyreiste fjord-sider danner markante vegger og avgrensning. Området har et klassisk fjordbotnpreget, dvs. at innerst i fjorden ender en kort og smal dalbunn blindt fram i en steil, høyreist og amfiforma fjellside. På sørsida av fjordløpet er fjordsidene steile og stiger gradvis i høyde innover i fjorden til 804 meter på <i>Middagsfjellet</i> . På nordsida er det noe slakere rundt <i>Kvitneset</i> og et stykke opp i lia.
Landskapets småformer Betydning: *** Evaluering: B1	I <i>Lislørja</i> har isen meislet ut til dels steile og homogene fjordsider i granittberget. Det gjør at fjellsidene domineres av mange godt avrunda småformer som kommer til som utallige nakne fjellblotninger, særlig i de øvre fjordsidedeler. Virkelige stup og flå er det mindre av, men ses bl.a innerst i fjordbotnen i <i>Vestredalen</i> . Strandlinja er forholdsvis rettlinja, med unntak av det lavt utstikkende <i>Kvitneset</i> . Strandlinja består ellers av både brattkyst, svaberg, samt noe rullesteinstrand og sand-/grusstrand.
Vann og vassdrag Betydning: *** Evaluering: B1	Den ca tre kilometer lange fjordflata danner området samlende element, og sørger for åpent utsyn til det meste av landskapsrommet. Fjordløpets bredde varierer fra vel 400 meter til ca 1 km, noe som gir en god nærhet til begge sider ved ferdsel både på sjø og langs land. Området har flere små vassdrag. Mest forgreinet et <i>Lislørjelva</i> innerst i fjordbotnen, hvor flere mindre sideløp samles opp i dalbunnen. Størst vassføring har trolig <i>Kvitneselva</i> , som bl.a får sitt vann fra de små <i>Dragvikvatnan</i> .
Vegetasjon Betydning: *** Evaluering: B2	Enkelte fjordsidepartier har betydelig skogpreg. Lauvtrær, særlig bjørk, dominerer, men her er også en del furu på opplendte og løsmassefattige partier. Øvre fjordsidedeler er gjerne skrinne, og her er snau vegetasjon vanlig i mosaikk med nakent fjell. Kulturpåvirkningen er stor. Mest iøynefallende er et stort granplantefelt som dekker omtrent alle de flate/ slake partier innerst i fjordbotnen. Plantefeltets unaturlige form og tetthet gjør det til et stort inngrep og fremmedelement. Ved <i>Kvitneset</i> er deler av fjordsida fortsatt snau som følge av tidligere skrapslått og beite.
Jordbruksmark Betydning: * Evaluering: B2	Tidligere fantes det to gårder i <i>Lislørja</i> , men begge er nedlagt og fraflytta i dag. Mest inntakt er gården <i>Kvitneset</i> hvor store deler av tidligere innmark, samt skrinne skrapslåtter og beiter oppe i en bergflate preget fjordside fortsatt er lysåpen. I deler av innmarka er det imidlertid begynnende gjengroing. På gården <i>Lislørja</i> er det meste av tidligere innmark plantet til med gran. Negativ innmarksutvikling trekker her ned.
Bebyggelse og tekniske anlegg Betydning: * Evaluering: B2	I det overordna landskapsbildet er det kun bygningene på <i>Kvitneset</i> som har en visuell betydning i dag. Med en god beliggenhet i bakkant av et utstikkende lavt nes, danner særlig naust, rødmalt låve og det hvite våningshuset et blikkfang ved ferdsel <i>inn</i> i fjordarmen. Bygningsmassen er imidlertid i forfall, og særlig området rundt sommerfjøset er i ferd med å gro igjen. Ved <i>Lislørja</i> står granplantefeltet tett rundt tunet.
Landskaps-karakter Landskapsevaluering: B1 Urørthetsvurdering: III	En godt avgrenset, men likevel åpen fjordarm med et visst karrig fjordkystpreg. Variasjon: Området framstår som forholdsvis homogent og oversiktlig. Med unntak av et positivt gårdsmiljø på <i>Kvitneset</i> og et stort plantefelt inne ved <i>Lislørja</i> er det forholdsvis få typiske blikkfang. Inntrykkstyrke: I motsetning til de fleste andre områder i LT-02 har <i>Lislørja</i> mer av <i>Velfjordens</i> skrinne fjordpreg, selv om skalaen her er mye mindre. Det innebærer at man får ikke samme overraskende overgang og endring her som i f.eks. <i>Storbørja</i> og <i>Okfjorden</i> , noe som dermed heller ikke øyner området inntrykkstyrke. At fjordløpet er kort, oversiktlig og har forholdsvis homogene fjordsider medvirker også til at <i>Lislørja</i> heller ikke får et særlig dramatisk landskapsbilde. Gårdsmiljøet <i>Kvitneset</i> høyner imidlertid inntrykkstyrken, både ved sin beliggenhet og ved at den <i>i dag</i> frambringer en undring over at folk kunne leve av disse tilsynelatende karrige omgivelsene. Helhet: <i>Lislørja</i> har en særlig god avgrensning, noe som gir et oversiktlig og helhetlig småfjordslandskap, men likevel preget av menneskelig bruk. Mens plantefeltet reduserer området helhetsverdi, har gårdsmiljøet på <i>Kvitneset</i> en positiv innvirkning på fjordlandskapet. Ytterligere forfall av bygningsmasse og en fullstendig gjengroing av tidligere lysåpen innmark vil imidlertid kunne redusere området helhetlige verdi.

4.2.3 Landskapsområde T2-03 Storfjorden

(Brønnøy kom.)

T2-03 Storfjorden er den videste av landskapstypens småfjorder, særlig i de ytre deler ut mot Velfjorden. Det innebærer at den brede fjordflata skaper avstand mellom fjordsidene, og at ulike landskapsformer eller kulturmiljøer på avstand vil framstå som noe mer perifere blikkfang. Bildet viser gården *Fagerlias* åpne beliggenhet og visuelle betydning for en ellers ensartet nedre fjordside. F: OSP, NIJOS.

I noen sammenhenger blir oppdrettsanlegg oppfattet som inngrep i ellers urørte kyst- og fjordområder. Og i denne LT'en, som særpreges av korte og smale fjordløp, vil slike anlegg ha en vesentlig større visuell effekt enn i f.eks brede fjorder som T1-01 Velfjorden. Når oppdrettsanleggene likevel ikke i nevneverdig grad påvirker landskapskvalitetene i Storfjorden, så skyldes det bl.a. at de ligger i den brede delen av fjorden og inn mot en steil fjordside. Et tilsvarende anlegg i f.eks Okfjorden ville blitt vurdert som negativt. F:OSP, NIJOS.

	Landskapstype: LT-02 Smale fjordarmer og fjordbotner Landskapsområde: T2-03 STORFJORDEN
Landskapets hovedform Betydning: *** Evaluering: B2	<i>Storfjorden</i> avviker fra øvrige områder i LT-02 ved at den er vesentlig bredere i de ytterste fjordområder, dvs. i utløpet mot <i>Velfjorden</i> , men smalner etter hvert av til omtrent samme bredde som de øvrige småfjordene. <i>Storfjorden</i> har også en liten sidearm i form av den korte <i>Lislfjorden</i> sørvest i området. Den er vesentlig trangere, og med et mer fortettet fjordløp. Dette gjør at selve fjordformen framstår som mindre samlende enn de øvrige, og mer entydig langsmale fjordarmene. Begge disse fjordarmene har høye fjordsider.
Landskapets småformer Betydning: *** Evaluering: B1	Synligheten til mange av småformene varierer ut fra nærhet til landsidene, og ved båtferdsel der fjorden er som bredest vil man ofte ikke se de små formdetaljene. Dette endrer seg imidlertid etter hvert som fjordløpet smalner av mot botnen. Mest iøynefallende er imidlertid større nakne fjellflater, og mest ruvende her er den blankskurte botnveggen innerst i <i>Lislfjorden</i> . Fjellblotninger er ellers vanlig, og enkelte fjordsideler preges av mye bart fjell. Et særegent fenomen ses ved <i>Almlia</i> og inne ved gården <i>Storfjorden</i> hvor små lommer med næringsrik kalkspat gir et fruktbart jordsmonn.
Vann og vassdrag Betydning: *** Evaluering: B1	Fjordflata danner områdets samlende landskapselement, men ulik bredde på fjordløpet gir <i>Storfjordens</i> overordna landskapsrom en noe uensartet karakter. Lengst ut, dvs i munningen mot <i>Velfjorden</i> er fjorden på sitt bredeste (over en km) og her skaper fjorden et bredt landskapsrom. Inn mot de to fjordarmbotnene smalner det imidlertid av, med en størst innsnevring i <i>Lislfjorden</i> . Strandlinja er forholdsvis rettlinjert, og kun noen få store utstikkende nes skaper større bukter og vikar. Området har flere mindre elver/bekker i fjordsidene, og på nordsida fins stedvis små vann oppe i fjordliene.
Vegetasjon Betydning: *** Evaluering: B1	Skogspreget er betydelig, og flere fjordsidepartier har både lauv- og barskog i tette bestand. Typisk er en stormosaikk med enkelte skinnere flater med glissen tresetting mellom mer jevnt tresatte partier. Skogdekningen avtar gradvis opp fjordsidene, og mot toppene dominerer snau hei- og rabbevegetasjon i mosaikk med bart fjell. Området har enkelte plantefelt. Et særegent innslag skal framheves, nemlig det frodige preget ved <i>Almlia</i> , hvor en lomme med næringsrikt fjell gir kontrast mot omgivelsene.
Jordbruksmark Betydning: * Evaluering: B2	Tidligere fantes flere små fjordgårder spredt langs <i>Storfjorden</i> , men de aller fleste av disse er nedlagt og under gjengroing i dag. Mest markant fra fjorden ses dette ved <i>Almlia</i> , men også rundt gårdene <i>Storfjorden</i> , <i>Forneset</i> , <i>Sildkovan</i> m.fl. Gjengroingen anses som negativt for området. Ved <i>Fagerlia</i> er det noe drift og fortsatt bosetting.
Bebyggelse og tekniske anlegg Betydning: * Evaluering: B2	Det som fins av bebyggelse og tekniske anlegg ligger helst spredt langsetter fjorden og framstår som små og underordna miljøer i et overordnet naturpreget fjordlandskap. Mest visuelt synlig er små gardstun, enkelthus og/eller naust omgitt av fortsatt lysåpen innmark. Mer tilbaketrukne bygningsmiljøer ligger gjerne noe mer skjult av skog. Mest konsentrert er bygningsmiljøene ved <i>Fagerlia</i> og ved <i>Solvang/Engelneset</i> . I de ytre deler av <i>Storfjorden</i> fins oppdrettsanlegg. Mærenes lave plassering i sjøen, samt beliggenhet i de brede deler av fjorden, gjør anlegget mindre synlig i landskapet.
Landskapskarakter Landskapsevaluering: B2 Urørthetsvurdering: III	Et fjordløp med åpen fjordform i ytre deler, men som deles i to smale sidefjorder. Variasjon ses her både ved landskapsform og kulturpåvirkning. En gradvis innsnevring av <i>Storfjordens</i> fjordløp gir gradvise endringer i fjordlandskapets romlige skala. Tidligere fjordgårders tun og fortsatt lysåpne innmark skaper variasjon og blikkfang. Inntrykkstyrken er generelt lav for området, med unntak av inne i <i>Lislfjorden</i> hvor både et trangt fjordløp og en ruvende botnvegg skaper et tett avgrenset landskapsrom. Helhet: Området bør likevel betraktes som et kulturlandskap, da de småskala og fortsatt lysåpne kulturmiljøene danner viktige og typiske blikkfang i fjordlandskapet. Tidligere lysåpen innmark vurderes her som verdifullt, og utgjør betydelige blikkfang og kulturmiljøer langsetter fjorden. At gårdene er ute av drift og under gjengroing trekker imidlertid ned på omr. karakteren. Oppdrettsanleggets beliggenhet i fjorden gjør at det ikke har noen visuell innvirkning på verken landskapskarakter eller helhet.

4.2.4 Landskapsområde T2-04 Okfjorden

(Brønnøy kom.)

T2-04 *Okfjordens* smale fjordløp, høye fjordsider og urørthet gir rom for til dels store landskapsopplevelser. God nærhet til begge fjordsidene gjør at man i stor grad kan studere mange ulike naturdetaljer på nært hold. En faktor, som særlig fotografer vet å utnytte, er de ulike lysforhold som de høyreiste fjordsidene åpner for. *Okfjorden* er da heller ikke en fjordarm hvor båtfolk ferdes med stor fart.

F: OSP, NIJOS.

En langsmal fjordflate danner *Okfjordens* samlende og sentrale landskapselement. Men, området har også betydelige andre vannkvaliteter, bl.a. med utløp av *Klavesmarkelva* innerst i fjordbotnen, eller som her en fosseelv med utspring fra høytliggende og nærmest utilgjengelige botnvatn oppe i vestre fjordside.

F: OSP, NIJOS.

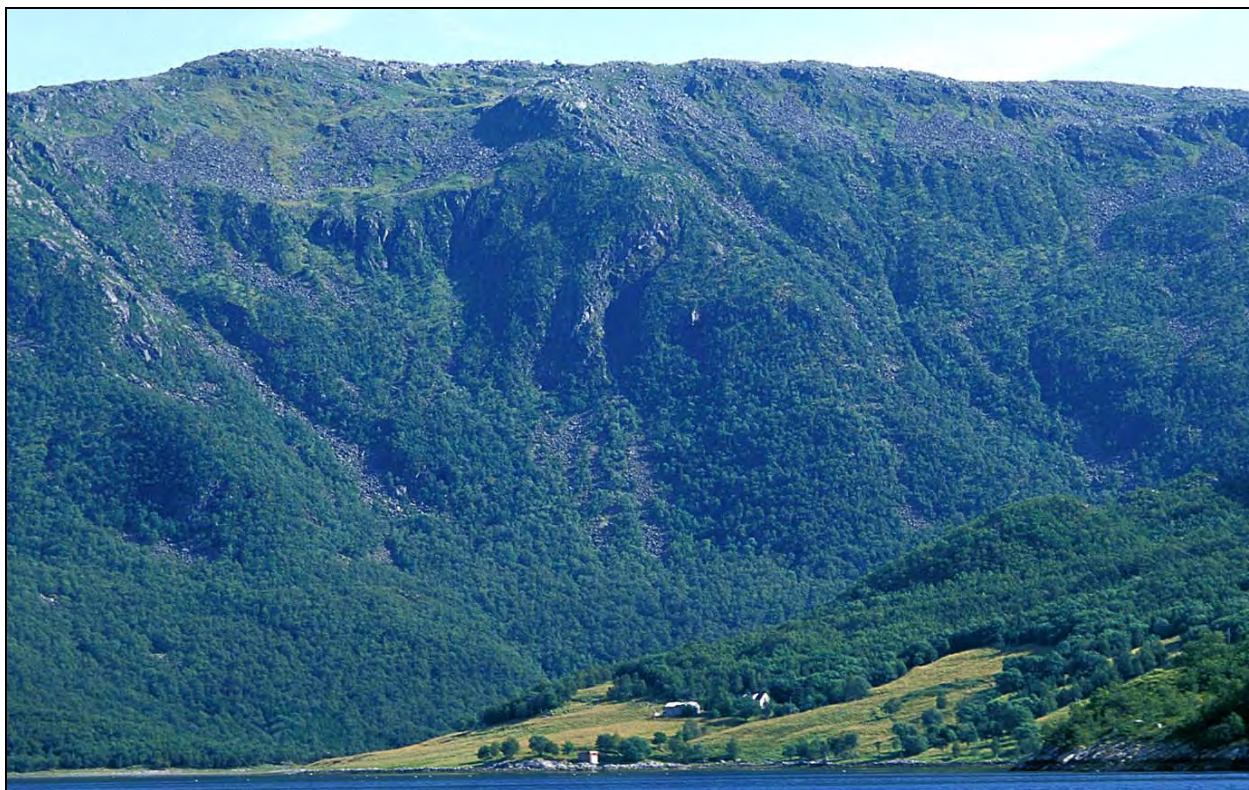
	Landskapstype: LT-02 Smale fjordarmer og fjordbotner Landskapsområde: T2-04 OKFJORDEN
Landskapets hovedform Betydning: *** Evaluerings: AI	Landskapets hovedform består av en vel 8 km lang, trang og dypt nedskåret fjordarm med et nord-sørgående løp. Fjordsidene faller steilt ned i fjorden, og høyden på disse varierer fra vel 230 m. i fjordutløpet til ca 400 m jevnt på østsida. Vestsida er mer steil og høyreist, bl.a opp mot <i>Indrehatten</i> (968 m.) og <i>Forneshatten</i> (943 m). Vestsida er og mer dramatisk i form med bl.a. tinde- og botnpreg i høyreliggende deler. Fjordflata er vel 500 - 700 meter bred.
Landskapets småformer Betydning: *** Evaluerings: AI	Sett på lang avstand ruver området vestligste topper, <i>Indrehatten</i> og <i>Forneshatten</i> opp i terrenget, men disse er ikke synlig nede fra selve fjorden. Også terrenget nedenfor de nevnte hattene er interessant, med mange vanskelig tilgjengelige botner og egger. Øvre deler av vestre fjordside har mange nakne berg og flåg, og de lavest liggende av disse er gjerne synlig fra fjorden. De lavereliggende fjorddeler har ikke fullt så mange iøynefallende småformer, da mange blir dekt av skog. Steile flåg, spredte nakne koller og smårygger, samt noe ur under bratte flåg, gir variasjon til fjordsidene.
Vann og vassdrag Betydning: *** Evaluerings: AI	Selve sjøflata danner områdets sentrale landskapskomponent, og gulv i det overordna landskapsrommet. Med en bredde på vel 500 - 700 meter danner <i>Okfjordens</i> langsmale fjordløp en ganske tett og intim innlandsfjord omgitt av høye og til dels steile sider. Ved siden av saltvannet har området også ulike ferskvannsføremønstre, bla. enkelte småelver og bekker, særlig ned fra den vestre sida. Et par av disse har små fosser/stryk ved utløpet i fjorden. Lengst inne ved <i>Fjordbotnet</i> renner <i>Klavesmarkelva</i> rolig ut i sjøen. Området har ellers flere høytliggende botnvatn oppe i de høye fjellsidene.
Vegetasjon Betydning: *** Evaluerings: AI	Skogdekket er betydelig, noe som gjør at <i>Okfjorden</i> danner en veldig kontrast mot den ellers så karrige nordsida av <i>Velfjorden</i> . Her er stort sett fjordlier med jevne skogdekker av både barskog, lauvskog og blandingskog, og hvor særlig naturlig gran inngår i fine mosaikker med ulike typer lauvtrær. Furutrær dominerer på de mer opplendte terrengformene, og danner med sine mer glisne bestand mosaikker med tettere tresatte søkk og renner. Skogsdekket gir området et betydelig innlandspreg.
Jordbruksmark Betydning: - Evaluerings: 0	Kun helt ytterst i fjordløpet, og på grensa mot <i>Velfjorden</i> (landskapsomr. T1-01) har området ett eldre gardsmiljø, med noe eldre lysåpen innmark. Disse ligger likevel så nærme fjordmunningen at det ikke påvirker vurderingen av fjorden. Spor etter tidligere utslåtter og beiter er ellers ikke å se, og området framstår som urørt.
Bebyggelse og tekniske anlegg Betydning: - Evaluerings: 0	På same sted som nevnt over, dvs ved <i>Okan</i> helt ytterst i fjordløpet, har området ett eldre gardsmiljø, samt noen hytter. Også disse anses å ligge så nærme fjordmunningen at det ikke påvirker vurderingen av fjorden herfra og innover. Til tross for tidligere ressursbruk i området, framstår <i>Okfjorden</i> som urørt. Som fjordarm er det unikt.
Landskapskarakter Landskapsvaluering: A1 Urørthetsvurdering: I	En tett og intimt avgrenset fjordarm med betydelig innlandspreg. Urørtheten er unik. Variasjon: Til tross for en langsmal og noe rettlinja form har <i>Okfjorden</i> en stor variasjon. Det skyldes særlig en god mosaikk av ulike frodige/karrige skogstyper, samt graden av synlige småformer – både ved fjordlinje og opp mot himmelsjå. Området er også svært todelt. Flere småelver/bekker er også godt synlige langs fjorden. Nede på fjorden (der folk helst ferdes) er det lunt og rolig, mens på vestsidas øverste og mer utilgjengelige hatter, egger og botnvann fins et snaut og betydelig vilt alpint terreng. Inntrykkstyrke: <i>Okfjorden</i> vurderes som ett av de mest opplevelsesrike områdene i hele UO. Det skyldes særlig fjordløpets trange, høyreiste og lune avgrensning, noe som gir en fortettet, men likevel trygg atmosfære og intimitet. De høye fjordsidene ruver i mot en, til tross for at fjordarmen er forholdsvis bred. Små gløtt av høytliggende egger og botner, samt enkelte stryk og fosser ved fjorden, bidrar, sammen med det urørte preget, også til å høyne områdets inntrykkstyrke og opplevelseskvaliteter. Helhet: En langsmal fjordarm omkranset av til dels høyreiste fjordsider gir <i>Okfjorden</i> en god avgrensning. Det skaper en intim og uforstyrret atmosfære, noe som ytterligere forsterkes ved manglende inngrep. Den uberørte fjordarmen vurderes i dag som nær unik, da det er sjelden av fjordområder med så store naturkvaliteter ikke har f.eks hytter. Bl.a. derfor er også området som svært sårbart for <i>alle</i> typer inngrep.

4.2.5 Landskapsområde T2-05 Andalsvågen

(Vevelstad kom.)

Kun sørvestre del av T2-05 *Andalsvågen*, dvs ved munningen mot T1-01 *Velfjorden*, har større tekniske anlegg i form av bl.a. riksvei 17, fergeleie og enkelte hus. Dette åpner imidlertid for et letttilgjengelig og åpent innsyn til en ellers veiløs, men fortsatt bosatt småfjord (bildet under). I så måte utgjør fergeleiet og bebyggelsen ved *Andalsvågen* et godt etablert miljø uten negativ betydning for landskapskarakteren. F: OSP, NIJOS.

Innerst i *Andalsvågen* ligger gården *Andalen*. Her er fortsatt beitehold med storfe, til tross for at gården ligger veiløst til. *Andalen* vurderes, særlig pga fortsatt storfebeite, innmarksdrift og sin fjordvendte beliggenhet, som et regionalt verdifullt gårds- og kulturmiljø. Pga god synlighet fra bl.a. fergeleiet, et sted hvor folk normalt har en liten stopp, blir den også synlig for mange. Fortsatt husdyrbeite er imidlertid en forutsetning for at området også over tid skal kunne opprettholde sine landskapskvaliteter. F: OSP, NIJOS.

	Landskapstype: LT-02 Smale fjordarmer og fjordbotner Landskapsområde: T2-05 ANDALSVÅGEN
Landskapets hovedform Betydning: *** Evaluering: B1	Kort fjordarm som ender i en godt avgrenset fjordbotn, og som utgjør et visuelt og oversiktlig landskapsrom. Fjordsidene er bratte i midtre og øvre partier, og varierer fra 380 – 968 m.o.h. Ujevn silhuett hvor særlig <i>Andalshatten</i> og <i>Forneshatten</i> danner markante tårn. Innerst i botnen, samt østre side har en slakere fjordbrem nederst.
Landskapets småformer Betydning: *** Evaluering: B1	Løsmasser består mest av morene, og skredmaterialer i de midtre og øvre fjordsider, men nedre deler har noe marint materiale, samt bekke- og elveavsetninger ved <i>Botnelvas</i> flater og utløp. Enkelte større bergflåger danner markante nakne fjellflater, bl.a. innunder <i>Høyvikfjellet</i> og eggen ned fra <i>Andalshatten</i> . Begge de to fjelltopp "hattene" gir området en betydelig egenidentitet.
Fjord og vassdrag Betydning: *** Evaluering: B1	Fjordarmen danner gulvet i landskapsrommet, og bidrar til fritt utsyn til motsatte fjordsider. Fjordmunningen er ca. 600 m bred, og smalner til vel 100 meters bredde i botnen to km lenger inn. <i>Botnelva</i> er mest markant av områdets elver, der den drenerer i småslynger på fjordflata ned mot sjøen. Området har ellers fem andre småelver/ bekker, men størrelse og synlighet kan variere mye gjennom året. På østsiden av området ligger en del småvann oppunder "hattene".
Vegetasjon Betydning: *** Evaluering: B1	Lauvskogspreget område, med småareal plantet med gran. Særegent er et stort bestand med hageskog i hele den sørvendte lia mot <i>Andalsbotnen</i> . Bestanden var tidligere beiteskog, og ble gjenopptatt i 2002. Tilsvarende kulturmarkstype er ikke sett ellers i utredningsområdet, og er også blitt mer uvanlig ellers i regionen. Her fins også et eldre bestand med gammel lauvskog. Ellers snaue vegetasjonstyper overfor skoggrensa og i mosaikk med stein og bart fjell mot toppene.
Jordbruksmark Betydning: ** Evaluering: A2	Hevdholdt dyrka mark i form av engarealer ses særlig rundt gården <i>Andalen</i> . Her fins også snaue beitemarker med overgang til tresatt hageskog. Disse beites fortsatt av storfe. Også ved utløpet av <i>Botnelva</i> ses små areal med eldre slåtter og beiter.
Bebyggelse og tekniske anlegg Betydning: *** Evaluering: B1	Området er tydelige kulturpreget, og selv om her ikke er mange anlegg er de særlig godt synlig, både fergeleie, vei, gårdstun og hytte. Også ferja må her regnes med når den er i området. Et småskala jordbrukslandskap hvor bygningsmasse og tekniske anlegg danner blikkfang. At selve tunet ligger veiløst er i <i>denne</i> sammenheng positivt.
Landskapskarakter Landskapsevaluering: B1 Urørthetsklasse: IV	Godt avgrenset landskapsrom, bestående av en typisk fjordbotn omgitt av steile fjordsider. Et typisk småskala jordbruksmiljø godt tilpasset og i mild kontrast til et ellers storskala naturlandskap. Fergeleie liten innvirkning <i>fordi</i> det ligger i ytre deler. Variasjon: Et oversiktlig område, der en smal fjordflate særlig "blottstiller" ulike kulturlandskapselement i fjordsidene mot betrakteren, og som derved blir blikkfang i et relativt storslagent landskapsrom. Dette gjelder både tun og dyrka mark, dyr på beite, men også fergeleiet og ferga når man ser disse inne fra fjordbotnen. Oversiktlig og med iøynefallende kulturelementer. Inntrykkstyrken er særlig knytta til landskapets stramme hovedform og innramminga som de steile fjordsidene har for kulturmiljøene. Kontrast mellom smal fjordarm, smal fjordbrem med bla. tunmiljø og steile fjordside bak, gir ofte høy inntrykkstyrke. <i>Andalshatten</i> og <i>Forneshatten</i> er to landemerker med god fjernvirkning utenfor området. Helhet: Et godt og samla helhetsinntrykk skapt gjennom et oversiktlig landskapsrom, god avgrensning og ulike natur- og kulturelementer i god balanse. Områdets mer kulturprega ytre deler; fergeleia, molo og vei, virker heller ikke nevneverdig forstyrrende på helheten, da disse utgjør et miljø hvor resten av området som oftest blir betraktet fra. Områdets jordbruksdrift og kulturpåvirkning er svært positivt for området, og påvirker landskapets helhetsinntrykk ved siden godt beskjedne og terrengtilpassede arealbruk. Granplantefelt trekker imidlertid mest ned, da de som vegetasjonselement mer enn noe annet framstår som iøynefallende fremmedelement blant øvrig vegetasjon.

4.2.6 Landskapsområde T2-06 Lakselvvatnet

(Vevelstad kom.)

Landskapsområde T2-06 mest særegne trekk, og som skiller seg vesentlig fra de øvrige områdene i landskaps-typen, er tidevannsstraumene fra *Indre Visten* og opp til selve *Lakselvvatnet*. Dette er også et parti som best er egnet for båtferdsel, men da kun på flo sjø. Terrenget langsetter strømmen er for øvrig grovkupert, berglendt og skogsatt, noe som gjør ferdsel krevende. Fra *Nedre Straumen* mot *Grannesvatnet*. F: OSP, NIJOS.

Ved *Lakselvvatnet* avtar strømmens trange og langsmale løp, og det overordna landskapsrommet vider seg ut. Her er de ofte berglendte fjordsidene skrint besatt med furuskog, mens mer løsmasserike søkk og senkninger har tettere bestand med granskog. Her *Lakselvvatnet* sett fra *Ytterskogen* mot *Neset*. F: WEF, NIJOS.

	Landskapstype: LT-02 Smale fjordarmer og fjordbotner Landskapsområde: T2-06 LAKSELVVATNET
Landskapets hovedform Betydning: ** Evaluerings: A2	Ved ferdsel på områdets vann vil hovedformen stedvis oppleves som både ujevn og krokete. Det skyldes enkelte større fjellrygger/berghamre som i de nedre dalsidedeler går helt ned til vannet, og derved skaper utstikkende fjellformer som gir vannflata en kronglete form. De nedre deler mot <i>Straumsneset</i> har klar V-form, mens <i>Lakselvvatnet</i> er gulv i et langt videre dalrom. Sett ovenfra har det overordna landskapsrommet derimot en tydelig smal fjordform med U-dals preg i de øvre partier.
Landskapets småformer Betydning: *** Evaluerings: A1	Fra <i>Straumsneset</i> til <i>Storstraumen</i> preges området av grovkuperte småformer som nakne bergrygger i mosaikk med skogsatte søkk og dalsiderenninger. Løsmassene ligger i sistnevnte, mens nakne fjellblotninger preger de opplendte formene. Stedvis flåg og steil brattkyst ned mot <i>Straumen</i> og <i>Storstraumen</i> gir disse områdene et tett og intimt vannløp. Ved <i>Lakselvvatnet</i> vider dalrommet seg ut, og her blir det mer avstand til nakne småformene oppe i ”fjord”sidene. <i>Laksmarkdalens</i> utløp har en roligere sørside, og her er det mer løsmasser (dvs. skog) og mindre nakent fjell.
Fjord og vassdrag Betydning: *** Evaluerings: A2	Det meste av ferdselen opp til <i>Lakselvvatnet</i> skjer med småbåt på flo sjø. De nedre deler har usedvanlige vannkvaliteter, med straum og vann i veksling. Landskapets vekslinger mellom nakne småformer og småskog gir straumen et svært tett, intimt og til dels kronglete løp. Ved <i>Lakselvvatnet</i> vider dalrommet seg ut med et større og videre vannspeil. Her avtar dramatikken, men vannforekomstene blir flere. Bl.a. ved to store elveinnløp, samt at flere småelver stedvis kan ses renne over nakent fjell.
Vegetasjon Betydning: *** Evaluerings: A2	Området er generelt sett bra skogdekt, men et høyt innslag av fjellblotninger og nakne småformer gir store deler av området et umiddelbart karrig preg. Langsetter <i>Straumen</i> ses ofte tette, men som oftest små bestand av høyvokst granskog nede i senkninger mellom mer opplendte ryggformer. Oppå disse ses derimot mer småvokst furu. Også lauvtreinnslaget er stedvis stort, særlig langsetter straum, vann, elver og bekker.
Jordbruksmark Betydning: 0 Evaluerings: -	Med unntak av den fortsatt lysåpne, men nedlagte innmarka rundt gården <i>Lakselva</i> , har jordbruksmark i dag ingen betydning for områdets landskapskarakter. Det fleste eldre jordstykker er under gjengroing, eller evt. holdt åpne like rundt fritidshus.
Bebyggelse og tekniske anlegg Betydning: * Evaluerings: B1	Området har svakt kulturpreg i storslagne naturomgivelser. Her er flere mindre småskala kulturmiljø. Bebyggelse ses som et fåtall hytter, samt et eldre hus ned mot <i>ned Straumens</i> østside. De fåtallige hytter/hus som ligger åpent ved vann utgjør tydelige blikkfang. Største bevarte kulturmiljø er den fraflytta hovedgården på <i>Lakselva</i> . Nede ved <i>Lakselvvatnet</i> fins rester av eldre telegraflinje, oppmurt vei/gangssti ved <i>Storstraumen</i> . De er kulturminner fra 1930-åra. Av inngrep nevnes den godt synlige kraftgata oppe i områdets vestside. Stien langs <i>ned Straumen</i> er utydelig og krevende å gå.
Landskapskarakter Landskapsevaluering: A2 Urørthetsklasse: III	Kronglete vannløp i overordna U-dalsform. Særpreget brakkvannsfjord med tidevannsstraumer tett omgitt av fjellblotninger og småskog i mosaikk. Variasjon: Nedre deler særpreges av et småkronglete løp, med hyppige endringer skapt av tett omkransende natur. Øvre deler har et mindre dramatisk dalrom med stort vannspeil. Her fins både dalsider mer et høyreist og karrig fjellpreg, samt sider med jevnere skogspreg. Ulike småskala kulturelement ligger ofte nøkternt i terrenget. Verdifullt gårdsmiljø. Godt synlig hytte og kraftgate bryter ødemarkspreg. Inntrykkstyrke: De nederste og mest fjordnære deler av området har høyere inntrykkstyrke enn øvre deler. En særegen og tett omkransende bergkollenatur gir tidevannsstraumen nasjonale opplevelseskvaliteter (A2), særlig ved ferdsel med båt. Også ”spenning” med om det er nok sjøvann i straumen til å ferdes med båt. Selve <i>Lakselvvatnet</i> har mindre inntrykkstyrke, men også dette området har god inntrykkstyrke. Helhet: Et overordna landskapsrom med god avgrensning, men som kan deles i to ulike deler. Vannkomponenten og den vekslende mosaikken mellom nakne fjellformer og tette skogklynger/glisne furubestand virker samlende for begge. Eldre kulturmiljøer ligger nøkternt til, mens nyere er mer dominerende og trekker ned inntrykket om et område med betydelig natur- og ødemarkspreg. Flatehogster er uheldig.

4.2.7 Landskapsområde T2-07 Inner Visten

(Vevelstad kom.)

Gården *Bønå* er en av de få bosatte og fortsatt aktive gårdene i Lomsdal-Visten området. Her fins både overnattingstilbud og leirskoledrift. Den samlede beliggenheten til både innmark, gårdsbebyggelse, kaianlegg og sag gjør *Bønå* til et verdifullt og variasjonsskapende kulturmiljø og blikkfang langs fjorden. F: OSP, NIJOS.

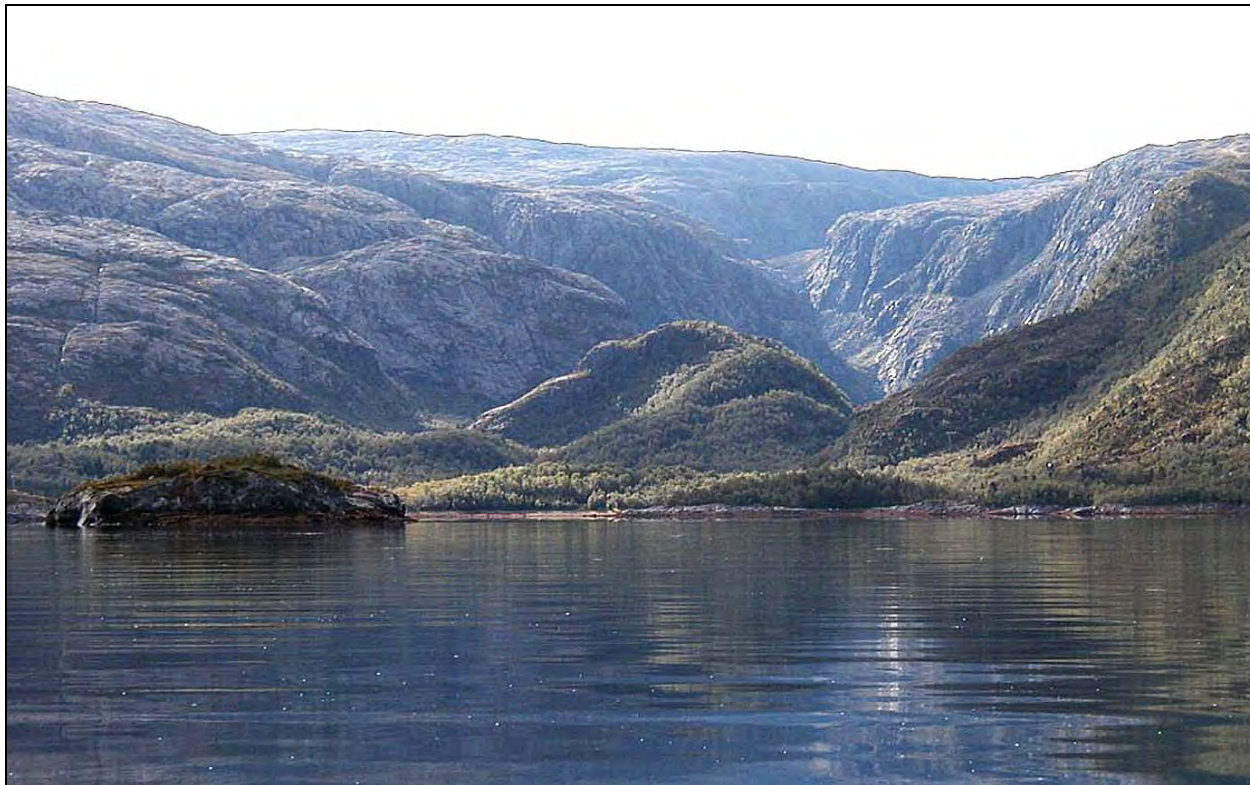

Også innerst i fjorden ved *Aursletta* finnes en del bebyggelse, men mye av dette ligger noe mer tilbaketrukket i fjordsida og dermed mer i skjul ved ferdsel på fjorden. Bygningstilbyene ved *Aursletta* er av de største i *Indre Visten*, og det er herfra ferden opp tidevannstraumen til omr. T2-06 *Lakselvvatnet* starter. F: OSP, NIJOS.

	Landskapstype: LT-02 Smale fjordarmer og fjordbotner Landskapsområde: T2-07 INDRE VISTEN
Landskapets hovedform Betydning: *** Evaluerings: A2	Området karakteriseres av et smalt fjordløp. I nordsida har fjorden en typisk U-dalsprofil, med gjennomgående bratte og karrige fjellsider ned i fjorden. Sørsida framstår med et betydelig mildere preg, noe som mest skyldes et lavereliggende åsdrag (160-200 moh) ned mot sjøen fra <i>Langvågan</i> til <i>Aursletta</i> . Sett fra sjøen ”demmer” den opp for innsynet til bakenforliggende høye fjellsider, men danner også en tydelig landskapsvegg nede ved fjorden og som bidrar til å dele området inn i små landskapsrom, bl.a. en liten sidedal bestående av <i>Langvågvatnan</i> og <i>Strumpdalen</i> .
Landskapets småformer Betydning: *** Evaluerings: A2	Ulike fjordsideformer gir også noe forskjellig småformer. Nordsida har f.eks. langt flere synlige fjellblotninger, og ses bl.a. som steile flåg, slakere bergflater og mer avrunda koller og sva. Enkelte partier har løsmasser i bratte fjordsider, særlig fra <i>Bønnålia</i> og fram til <i>Bønnåklubben</i> . Også det lave åsdraget på sørsida har et til dels sammenhengende løsmassedecke, og her er færre fjellblotninger. Langsetter fjordløpet er brattkyst vanligst. I de indre deler danner <i>Bønnåklubben</i> en karakteristisk og steil fjellformasjon, og danner et ruvende landskapselement vendt mot fjorden.
Fjord og vassdrag Betydning: *** Evaluerings: A2	En langsmal øst-vestgående og svakt bøyd fjordflate danner områdets sentrale landskapselement og gulv i det overordna landskapsrommet. Fjordens beliggenhet mellom steile fjordsider, og stedvis en lav åsform, gir området god avgrensning. Selve strandlinja er forholdsvis jevn, med få utstikkende småtanger og nes. Mer variasjon fins der elver og større bekker har sitt utløp, både i form av typiske elveos eller mer spesielt som en stor tidevannsstraum ved <i>Aursletta</i> . Ved <i>Langvågan</i> danner en smal våg utløpet til sidedalen som fører opp til de to <i>Langvågvatnan</i> . Området har flere store elver som drenerer fra sidedaler, samt flere bekker nedetter fjordsidene.
Vegetasjon Betydning: *** Evaluerings: A1	Ujevne løsmasseforekomster avgjør hvordan vegetasjon preger forskjellige fjordavsnitt. I partier med mye nakent fjell står sparsom vegetasjon i kontrast til et ellers berglendt terreng, mens i områder med løsmasser kler skogen fjordsida og gir den et mildere preg. Derfor virker også sørsida mildere, fordi det lavtliggende åsdraget er skogdekt med både gran og furu helt til toppen. Også <i>Bønnålia - Bønnåklubben</i> har betydelig skogspreg. Mest spesielt i området er imidlertid enkelte partier med rik lauvskog og edellauvskog i solvendte lisider ned mot fjorden, bl.a. <i>Sommarsetvika</i> hvor en av de best utviklede og største almebestander i Nordland er registrert (Kilde: Miljøfaglig utredning 2004). Enkelte barskogspartier er en del påvirket av moderne skogbruk.
Jordbruksmark Betydning: * Evaluerings: A2	Området har enkelte spredte jordbruksmiljøer, bl.a. på <i>Bønå</i> og ved <i>Aursletta</i> . På <i>Bønå</i> er det fortsatt drift, og den lysåpne innmarka i bakkene vendt mot sjøen skaper variasjon i fjordsida og er et betydelig blikkfang. Pga god eksponering fra fjorden anses det veiløst beliggende jordbruket på <i>Bønå</i> som verdifullt. Ved <i>Aursletta</i> ligger eldre innmark mer tilbaketrukket i baklandet, og det meste er tatt ut av drift.
Bebyggelse og tekniske anlegg Betydning: ** Evaluerings: B1	Flere små, spredte og nøkternt beliggende bygningsmiljøer fins langs fjordarmen. Mest iøynefallende er miljøet ved <i>Bønå</i> som er godt eksponert i bakkene ned mot sjøen. Ved <i>Aursletta</i> fins et noe større grendemiljø. Begge steder har rutebåtforbindelse. De småskala bygningsmiljøene i enden av den veiløse fjorden, anses her som verdifulle i både landskaps- og opplevelsesøyemed. Særlig fordi det også er herfra turene inn i fjellet gjerne begynner. Kraftgata på sørsida av fjorden trekker noe ned.
Landskapskarakter Landskapsvaluering: A2 Urørthetsklasse: III	Variasjon: Området har noe todelt karakter preget av partier med berglendte og karrige fjordformasjoner, samt partier som er mer skogdekt og frodige. To naturfenomen framheves; stort bestand av rik edellauvskog og utløpet av tidevannstraumen ved <i>Aursletta</i> . Også bygningsmiljøene ved <i>Bønå</i> og <i>Aursletta</i> har stor betydning for områdets variasjon. Inntrykkstyrke: Et dyptskåret smalt fjordløp med stedvis steile og nakne fjordsider gir deler av området en betydelig villskap og karrighet. Også elveosene er viktige her. Helhet: Området har høye og varierte landskapskvaliteter tuftet på et storslagent naturlandskap med små og nøkternt utformede kulturmiljøer. <i>Inner Visten</i> er ikke urørt, men har en del små og avsidesliggende <i>bebodde</i> bygningsmiljøer som framstår som noe kuriosa i dag. Store flatehogster kan redusere områdets kvaliteter betraktelig.

4.2.8 Landskapsområde T2-08 Sør fjorden

(Vefsn kom.)

Ved Sør fjorden kommer igjen noe av det berglendte og karrige preget fram, og som er mer typisk for landskapsregion 32 *Fjordbygder i Nordland og Troms* enn hva tilfellet er med områdene inne i *Vistfjorden*. Typisk i Sør fjorden er det kollete preget, gjerne skogsatt med et grønt ullent dekke av bjørkeskog. F: Arne Heggland.

Fram til de indre deler av Sør fjorden har fjorden et ganske urørt og naturdominert preg, med fine vekslinger av vannspeil, bjørkeskog, småkuperte småformer og høyreiste avrunda fjellformer i bakgrunnen. Innerst i fjordbotnen er derimot et linjespenn trekt over sjøen via en holme, noe som estetisk sett anses som særdeles uheldig. På bildet kan linjespennet ses over vannspeilet. F: Arne Heggland.

	Landskapstype: LT-02 Smale fjordarmer og fjordbotner Landskapsområde: T2-08 SØRFJORDEN
Landskapets hovedform Betydning: *** Evaluerings: B1	Selv om Sørfjorden har en god og tydelig avgrensning har ikke landskapets hovedform her den markante trauformen som de fleste andre fjordarmer i Lomsdal-Visten området. Dette skyldes at den nordøstre fjordsiden her består av en langstrakt, men noe lav bergrygg som starter oppunder <i>Grytåfjellet</i> (739 moh) og som de siste km lengst i nord kun er 170 – 130 m. høy. De øvrige fjordsidene har derimot klare, tydelige og til dels steile sider, og området har innerst et typisk botnpreg.
Landskapets småformer Betydning: *** Evaluerings: B1	I de nedre fjordsidepartier er løsmassedeckket forholdsvis godt, noe som gir grunnlag for en ofte tett bjørkeskog. I midtre og øvre partier er derimot små og store fjellblotninger vanlig. Terrenget er også stedvis til dels småkupert og typisk er innslag av lave og godt avrunda koller og rygger. Strandlinja varierer, men består for det meste av bergkyst, men her er også partier med svabergkyst og noe rullestein- og/eller grusstrand. Ulikt de øvrige områdene har <i>Sørfjorden</i> også enkelte mindre øyer/holmer i sitt fjordløp. Her er også enkelte mindre odder og nes, særlig østsida.
Fjord og vassdrag Betydning: *** Evaluerings: B1	Fjorden danner områdets sentralelement. Noen steder blir vannspeilet inn mot land oppbrutt av enkelte mindre holmer. Små utstikkende nes og odder skaper rom for små vikar og våger, særlig inn mot fjordbotnen. Her inne drenerer også flere mindre elver ut på en forholdsvis flat, men smal strandflate. Også utover fjorden ses flere elver og bekker ned fjordliene. Noen få små tjern fins ellers høyt oppe i fjordsidene.
Vegetasjon Betydning: *** Evaluerings: B2	Lauvskogspreget er betydelig over det meste av <i>Sørfjordens</i> lavereliggende fjordsidepartier, og dekker de fleste steder de småkuperte terrengformene jevnt og tett. Skogens tetthet avtar gradvis oppetter fjordsidene, og de høyestliggende partiene har snau hei- og rabbevegetasjon. Granplantefelt fins også, bl.a innerst i fjorden.
Jordbruksmark Betydning: * Evaluerings: B2	Ikke registrert/observert i felt. Trolig finnes rester etter eldre innmark rundt den gamle <i>Sørfjordgården</i> innerst i <i>Sørfjorden</i> , men statusen er usikker. En del av granplantingen innerst i fjordbotnen har trolig skjedd på eldre innmark/beiter.
Bebyggelse og tekniske anlegg Betydning: * Evaluerings: C	Med unntak av et bygningsmiljø på henholdsvis <i>Skipneset</i> og <i>Roparneset</i> på hver sin side av fjordmunningen i nord, framstår det meste av fjorden som forholdsvis urørt fram til selve fjordbotnen. Her er særlig en kraftlinje iøynefallende, særlig fordi den er ganske uheldig lagt over den vesle <i>Lammeholmen</i> og dermed skjærer over selve sjøflata innerst i fjordbotnen. Innerst i fjordbotnen ligger også den gamle fjordgården <i>Sørfjorden</i> .
Landskapskarakter Landskapsevaluering: B2 Urørthetsklasse: III	Småfjord med usymmetrisk form pga. lavere fjordside i øst, likevel god avgrensning. Variasjon: Ulik høyde på fjordsidene innover mot fjordbotnen gir variasjon. Særlig ved at østre side framstår som mer småkuperte og kollete, mens vestre side er mer homogent steil. Bjørkeskog jevner imidlertid ofte ut terrengformene, men framstår likevel på avstand som et noe bølgende og grønullent dekke. Strand- linja og <i>sjøflatas</i> småformer; dvs. odder, nes, holmer, vikar og småvåger bidrar også til variasjon, og er mer særpreget her enn i andre områder i LT'en. Også vannforekomstene varierer, og langs land er små, men spredte elve- og bekkeløp typisk. Inntrykkstyrke: Vekslede inntrykkstyrke, noe som bl.a. varierer med hvilken landside man beskuer. Østre side har ved sin lave form et mildere preg, mens øvrige steile fjordsider framstår som mer massive og avgrensede. Vestre fjordside framstår likevel som nokså ensartet og ordinær, mens fjordbotnen har en mer dramatisk og sluttet framtoning pga en høyreist og til dels godt omkransende amfiform rundt fjordbotnen. Helhet: Området har i utgangspunktet et nokså helhetlig og naturdominert preg, særlig i midtre fjordpartier. De hytter/naust som ligger ute ved munningen mot <i>Halsfjorden</i> har her mindre betydning for vurderingen av <i>Sørfjorden</i> som et helhetlig naturområde noe som særlig skyldes at ferden herfra går innover i en ellers tilsynelatende urørt fjordarm. Kraftledningen og plantefeltet innerst i fjordbotnen reduserer imidlertid dette helhetsinntrykket, og trekker særlig ned på områdeevalueringen.

4.3 LT-03 Trange elvedaler og storforma juv

Kartblad

Landskapsområde T3-01 Strompdalen	1825 I <i>Tosbotn</i>
Landskapsområde T3-02 Grunnvassdalen	1825 I <i>Tosbotn</i>
Landskapsområde T3-03 Austerfjorddalen	1826 II <i>Eiterådalen</i>
Landskapsområde T3-04 Sørfjorddalen	1826 I <i>Mosjøen</i> , 1826 II <i>Eiterådalen</i> og 1826 IV <i>Tjøtta</i>

Innenfor utredningsområdet består landskapstypen av fire landskapsområder. Karakteristisk for landskapstypen er en overordnet U-formet profil i de øverste dalsidepartier, steile dalsider og en trang V-formet dalbunn dominert av en dypt nedskåret og stritt rennende elv. Både områder langs elva og de bratteste dalsidene oppleves ofte som utilgjengelige, og landskapstypen har gjerne et vilt naturpreg med høy landskapsmessig intensitet og inntrykkstyrke. Til sammenligning nevnes at *Junkerdalsura* i Saltdal kom./Nordland tilhører samme landskapstype.

I to av områdene, T3-01 *Strompdalen* og T3-03 *nordre Austerfjorddalen* finnes også paralleltgående dalfører med atskillig mildere karakter.

a) Flybilde over *Strompdalen*, med den parallelt gående *Sæterdalen*.

F: Bjørn Godal, Fm. milj. avd.

b) Tradisjonell juvvandring i særpreget elvelandskap med høye kvaliteter. *Grunnvassdalen*.

F: OSP, NIJOS.

4.3.1 Landskapsområde T3-01 Strompdalen

(Brønnøy kom.)

Øvre del av T3-01 sett fra *Strompdalsheia*. Lave, skogkledte åsformer omkranser *Sæterdalen*. F: OSP, NIJOS.

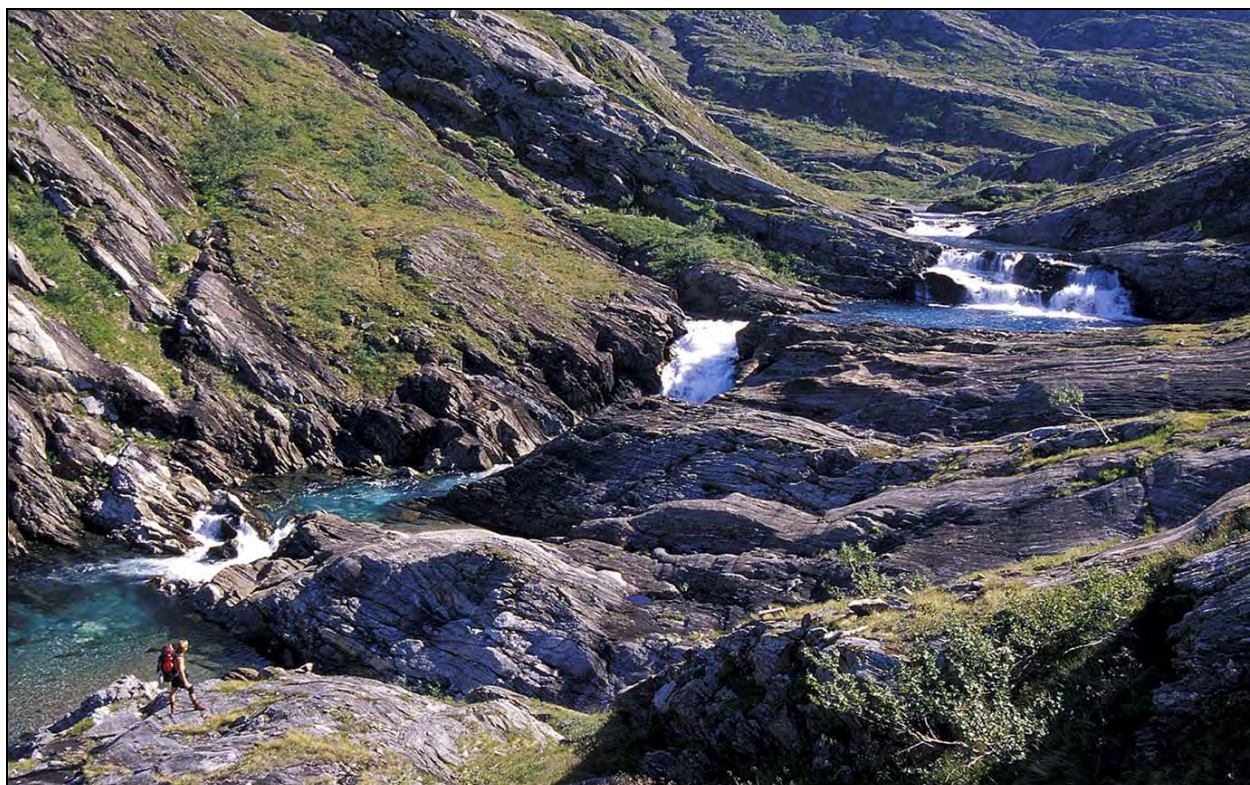
	Landskapstype: LT-03 Trange elvedaler og storforma juv Landskapsområde: T3-01 STROMPDALEN
Landskapets hovedform Betydning: ** Evaluering: B1	Langsmal og grovkupert fjellskogsdal, med tydelig elvejuv. Parallell hengende sidedal (<i>Sæterdalen</i>) avskilt av nord-sørgående lav bergrygg. I øst danner den vestre siden av <i>Daumannsfjellet</i> en markant avgrensning med vekselvis slake og bratte fjellsidepartier. I vest danner den langt lavere ryggen til <i>Strompdalsfjellet</i> en mer beskjeden avgrensning og som avtar i høyde utover mot fjordbotnen.
Landskapets småformer Betydning: *** Evaluering: B1	Grovkuperte koller i et til dels vanskelig tilgjengelig område, bortsett fra opp gjennom <i>Sæterdalen</i> . Mest markant av småformene er det tydelig og godt nedskårne juvet til <i>Lomsdalselva</i> . Her finnes særlig trange partier omgitt av steile fjellsider. Både i søkk og senkninger, men også over de fleste koller og bergdrag finnes det løsedekker av ulik dybde og mektighet. Stedvis nakne bergflater å se, samt noe ur.
Vann og vassdrag Betydning: *** Evaluering: A2	<i>Lomselva</i> danner områdets sentralelement. Den renner dypt og til dels bortgjemt nede i elvejuvet og veksler mellomrolige partier og stryk. I <i>Sæterdalen</i> renner en mindre elv/bekk, men langt mer beskjeden i størrelse og uttrykk enn <i>Lomselva</i> . Ellers; enkelte tilførselsbekker.
Vegetasjon Betydning: *** Evaluering: B1	Tett og sammenhengende barskogsdekke av særlig ulike typer granskog, men også noe furu. Grana gjerne høgvekst i senkninger og furu mer opplendt på koller og skrinne bergflater. Barskogen bidrar til å lukke/inneslutte området, og demper også landskapsinntrykket rundt selve elvejuvet. Gråor fins i fuktige drag.
Jordbruksmark Betydning: - Evaluering: 0	Noe eldre jordbruksmark finnes rundt selve <i>Strompdalsgården</i> . Dette er imidlertid under gjengroing, med bla. oppslag av villbringeber. Dyrka marka har liten betydning for landskapsområdet, men anses som verdifullt rundt kulturmiljøet hvis gjengroing forhindres. Noe av bjørkeskogen rundt har også eldre hageskogspeg.
Bebyggelse og tekniske anlegg Betydning: * Evaluering: B1	Ikke selv observert under feltarbeid. Men her skal bl.a. være et hus, en severdig gammel hage, en hengebru pluss at det går en sti går gjennom <i>Sæterdalen</i> fra <i>Børjeøra</i> til <i>Lomsdalen</i> . Elementene skal likevel ha liten betydning for landsk.karakteren.
Landskaps-karakter Landskapsevaluering: B1 Urørthetsklasse: II	Skogrik elvedal, hvor særlig granskog av ulike typer setter sitt preg på området, noe som gjør dette til et av de mest skogrike granskogsområdene i indre del av <i>Velfjorden</i> . Variasjon: Barskogspreget inneslutter både den langsmale hovedformen og gjør elvejuvet mindre synlig. Området framstår derfor som noe lukket, ensartet og homogent uten å egentlig være det. Botanisk sett er området svært variert, med bl.a. flere ulike høgproduktiv granskog, bl.a. småbregneskog, høgstaudeskog og rik gransumpeskog. Det grovkuperte terrenget og barskogen hemmer både utsyn og bevegelsesfriheten. Inntrykkstyrke: Intensiteten i området høynes i utgangspunktet av et betydelig elvejuv og en langsmal grovkupert hovedform, men mildnes igjen av det lukkede barskogspreget. Et besnærende område å ferdes i, men likevel også godt å ha passert for den som søker mer åpent fjellandskap. En lukket gjennomgangskorridor som pga sitt tette preg framstår som noe dramatisk. Utenfor sti er dette et område som, særlig på kant av elvejuv, utvilsomt har høy inntrykkstyrke og intensitet. Helhet: Hovedform og barskogspeg binder området sammen til et sammenhengende og ensartet dalføre. To ulike dalganger med ulikt inntrykkstyrke. <i>Sæterdalen</i> ; tilgjengelig, men mer monoton. <i>Strompdalen</i> ; utilgjengelig og variert pga elvejuvet.

4.3.2 Landskapsområde T3-02 Grunnvassdalen

(Brønnøy kom.)

T3-02 Grunnvassdalen er en av Lomsdal-Vistens mest bortgjemte og flotteste naturområder. Her nede, i et ellers svært så utilgjengelig elvejuv, finnes både strie stryk, rolige kulper og enkelte flotte fossefall. Stedvis finnes også fine, flate granganger noe som gir ypperlige teltplasser. I dårlig vær, dvs perioder med mye nedbør kan imidlertid området være direkte farlig å ferdes i. F: OSP, NIJOS.

Fra midtre deler og opp til utløpet av *Elgviddvatnet* (T7-04) er dalen lettere tilgjengelig, og her ses bl.a. flotte elvepartier med hyppige vekslinger fra stryk til kulp. Dette, sammen med steile elvejuv eller vide dalrom med buktende elv eller rolig vatn, bidrar til å gjøre området til et nasjonalt verdifullt A1-område. F: OSP, NIJOS.

	Landskapstype: 03 Trange elvedaler og storforma juv Landskapsområde: T3-02 GRUNNVASSDALEN
Landskapets hovedform Betydning: *** Evaluering: AI	Dypt nedskåren elvedal som hyppig slynger seg opp fra ca. 280 m ved <i>nedre Grunnvatnet</i> til ca. 600 m i dalbunn ved <i>Elgviddvatnet</i> . Dalgangen har flere vide landskapsrom i ulike høydelag, og disse bindes gjerne sammen av trange, smale og dype elvejuv. De åpne dalrommene står i sterk kontrast til de smale elvejuvene.
Landskapets småformer Betydning: *** Evaluering: AI	Landskapets småformer er varierte, men det er mye nakne bergflater, ofte i mosaikk med frodige hei- og eller krattsamfunn, særlig i de mer åpne dalrommene som ofte ligger i markerte svinger i dalen. I de trange elvejuvene er de steile, til dels overhengende fjellveggene karaktersettende, ofte med hyppige vekslinger av rasbaner, stor ur og gjenstående utstikkende berghamre. Området anses som rasfarlig da skiferbergartene stedvis ses som til dels råttene og porøs. Skar og revner, bratte flåg, nakne sva, ur eller rullesteinsstrand i veksling ned mot elva.
Vann og vassdrag Betydning: *** Evaluering: AI	Elveløpet danner områdets sentralnerve som hele landskapsopplevelsen knyttes til. Elveløpet er utrolig variert, men renner i de nedre deler for det meste i stryk. Der dalgangen vider seg ut renner elva noe roligere. Mest typisk ses dette ved Grunnvatnet (475 m.), hvor elva like etter et stryk roer seg ned i et mindre vann. Fra Grunnvatnet ned til en storslagen foss ved 400 m. høyde veksler elva med stryk og rolige kulper. Fra fossen går elva i kraftige stryk gjennom dalens smaleste partier. Stedvis kommer også enkelte sidebekker ned, noe som ytterligere gir variasjon til elvedalen. Elvas sus og brus er høyt og konstant, og utgjør en vesentlig del av landskapsopplevelsen. Det finnes også en stor foss på 40-50 m ned fra Elgviddvatnet.
Vegetasjon Betydning: *** Evaluering: A2	Dalgangen er stedvis svært frodig, og gjennom sin lune beliggenhet ses bjørk helt opp til vel 530 m.o.h. nede i dalbunnen. I de større dalrommene ses store grasbakker, viersump og bjørkeskog/-kjerr. Rischei, grasmyr og bjønnskjeggmyr er vanlig, også i slakere partier av dalsiden. Stedvis også fattig finnskjegghei og/eller frodigere småbregne- og lågurtenger.
Jordbruksmark Betydn./eval. - / 0	Finnes ikke, men enkelte dalbunner kan være noe påvirket av reinbeite.
Bebyggelse og tekniske anlegg Betydn./eval. - / 0	Finnes ikke.
Landskapskarakter Landskapsevaluering: A1 Urørthetsvurdering: I	Et storslagent elvelandskap som strengt bindes opp av hyppige vekslinger i hovedform og elveløp. Området er i til dels vanskelig tilgjengelig og krevende ved ferdsel, men når man først befinner seg i dalen oppleves både dramatiske passasjer og mer milde og åpne landskapsrom. Variasjon: Variasjonen er mest synlig ut fra opplevelsen av elvas hyppige vekslinger fra som oftest hissig, buldrende stryk, til små og fristende kulper og loner omgitt av svaberg og grusbanker. Her finnes også store kontraster fra et forholdsvis stort vann med rolig blank overflate til en mektig imponerende foss. Dalbunnens bredde er også sterkt vekslende, og her er trange og til dels rasfarlige partier med høyt spenningsnivå til større og mer åpne landskapsrom hvor man igjen får mer luft og himmelsyn. Inntrykkstyrke: Landskapets inntrykksstyrke er knyttet til en hele tiden tett kontakt med elva, lyden og synet av strie stryk – enten under eller ved siden av. At området stedvis er noe farlig under dårlige værforhold øker også opplevelsen/vissheten om landskapets dramatik. Helhet: Fullstendig urørt, krevende terreng og med vanskelig tilgjengelighet øker inntrykket av et helhetlig villmarksområde. Som fristende lokkebiter kan imidlertid <i>Grunnvassdalen</i> også framstå som ett av Lomsdal-Visten områdets flotteste enkeltområder. I de rolige partiene finnes mange idylliske teltplasser på frodige og til dels flate grasbakker.

4.3.3 Landskapsområde T3-03 Austerfjorddalen

(Vevelstad kom.)

Sett fra oven virker ikke T3-03 Austerfjorddalen spesielt dramatisk, men likevel får man også herfra et godt inntrykk av hvordan elva har gravd seg ned i berget og formet et tydelig elvejuv. F: WEF, NIJOS.

Ryggen som deler landskapsområde T3-03 Austerfjorddalen har en svært karakteristisk og entydig langstrakt form, og danner også et skille mellom to høyst ulike vassdragsnaturer. På sørsida (her; i bakgrunnen) danner de små Lomtjørnan en liten rekke med mindre vannspeil, mens på nordsida (her; nærmest) danner en buldrende elv en betydelig barriere i landskapet. Her sett fra Kronglevassfjellet. F: WEF, NIJOS.

	Landskapstype: LT-03 Trange elvedaler og storforma elvejuv Landskapsområde: T3-03 AUSTERFJORDDALEN
Landskapets hovedform Betydning: ** Evaluering: B1	Langsmalt SV-NØ gående daldrag med tydelig U-dalspreg i øvre dalsidepartier, men som i dalbunnen deles av en lang bergrygg i øvre østre del. Nordsida har V-forma elvejuv og som fortsetter ned til utløpet ved fjorden. I sør danner <i>Lomtjørnan</i> en mer flat og rolig dalbunn.
Landskapets småformer Betydning: *** Evaluering: A2	Kraftig elvejuv med dyp nedskjæring og særlig steil og markert fjellvegg som avgrensning i nord. Grov ur og rasmark kranser store deler av de nedre juvpartier, ellers ”mange” glattskurte fjellflater. Rasbaner, ur og renner ses stedvis i øvre dalsider. Langstrakt bergrygg kløyver dalbunnen i to i øvre del. Nord side fortsetter med markert V-preg, sørsida atskillig mildere.
Vann og vassdrag Betydning: *** Evaluering: A2	Austerfjordelva renner i strie stryk gjennom hele dalgangen og danner områdets brusende hovedåre. Midtveis i dalgangen deler dalbunnen seg, og her danner de små <i>Lomtjørnan</i> rolige vannspeil der de ligger på rad og rekke en sterk kontrast til det strie elvejuvet som går parallelt i nord- Deler seg etter hvert i flere løp. Små bekker ned fra sidene.
Vegetasjon Betydning: ** Evaluering: B1	Skogsatt dalbunn med bar-, blandings- og lauvskog i mosaikk, og trærne står gjerne brattlendt til i nedre deler av dalbunnen. Fra ca 1. <i>Lomtjørnan</i> står grana mer spredt i mosaikk med bjørk. Skrinn og glissen furuskog dekker sørvendt ryggside langs <i>Lomtjørnan</i> . Snau grashei i mosaikk med nakne bergflater er typisk bare noen titalls meter over elv- og vannflatenivået, og helt opp til fjellkant. Vegetasjonsdekket avtar gradvis opp mot de høyestliggende partiene.
Jordbruksmark Betydning: - Evaluering: 0	Finnes ikke.
Bebyggelse og tekniske anlegg Betydning: - Evaluering: 0	Finnes ikke.
Landskapskarakter Landskapsevaluering: A2 Urørthetsvurdering: I	Et langsmalt overordnet landskapsrom hvor en frådende elv i juv/gjel danner sentralnerve i dallandskapsrommet. Skarp avgrensning av bratt nordside. Roligere og slakere sørside. Variasjon: Fram til midtre deler er dalføret ganske ensartet med stritt rennende elv, blandingskog i kant, rasmarker. De to dalsidene står i kontrast til hverandre. Fra midtre deler og østover ses to ulike vassdragstyper; stritt rennende i nord og rolige, små vannspeil i sør. Inntrykkstyrke: Høy grad av intensitet knyttet til stritt rennende elv, sus og brus, tett avgrensning og vanskelig turterreng nede langs. Bratt, om enn forholdsvis lav, fjellskrent/vegg i nord og høyere, slakere <i>Stigfjell</i> i sør. <i>Lomtjørnan</i> utgjør et mildere landskapsrom, men innen samme tette landskapsrom. Et svært opplevelsesrikt område, og med høye landskapskvaliteter. Helhet: God helhet som følge av tydelig romform. Område som enklest, men likevel fascinerende kan ses fra oven i nord. Sammenhengende elvestryk i V-forma gjel og juv er noe uvanlig. Slak dalside og bergryggen fra midtre deler gjør imidlertid området tilgjengelig på sørsiden.

4.3.4 Landskapsområde T3-04 nordre Sørfjorddalen

(Vefsn kom.)

Området ble ikke befart i felt, og er derfor ikke beskrevet. Div. litteratur, kartstudier og evt. fly-bildetolkning er lagt til grunn for områdeevaluering (= **B1**) og inndeling urørthetsklasse (= **I**).

4.4 LT-04 Fjordvendte fjelldaler

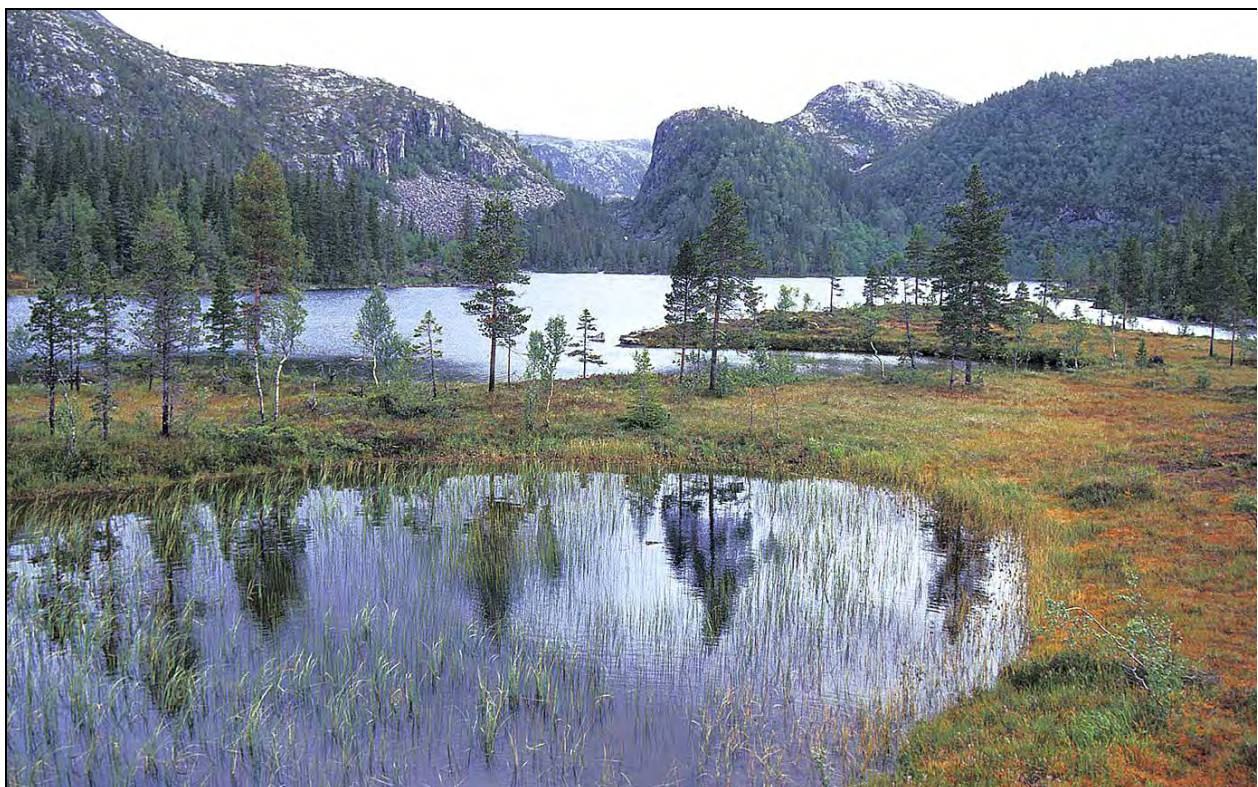
Kartblad

Landskapsområde T4-01 Jordbrudalen	1825 I <i>Tosbotn</i>
Landskapsområde T4-02 Svartvassdalen-Godvassdalen	1825 I <i>Tosbotn</i>
Landskapsområde T4-03 Gåsvassdalen	1825 I <i>Tosbotn</i> og 1925 IV <i>Svenningdal</i>
Landskapsområde T4-04 Lappskarddalen	1826 III <i>Vevelstad</i>
Landskapsområde T4-05 Hornstinden-Klavesmarka	1826 III <i>Vevelstad</i>
Landskapsområde T4-06 Høyholmstindan-Tasklivatnet	1826 III <i>Vevelstad</i>
Landskapsområde T4-07 Snøfjellvatnan	1826 III <i>Vevelstad</i>
Landskapsområde T4-08 Strumpdalsbotnen	1826 II <i>Eiterådalen</i> & 1826 III <i>Vevelstad</i>
Landskapsområde T4-09 Bønnådalen	1826 II <i>Eiterådalen</i>
Landskapsområde T4-10 Almosskardet	1826 III <i>Vevelstad</i> og 1826 II <i>Eiterådalen</i>
Landskapsområde T4-11 Kvanlivatnet	1826 IV, 1826 III & 1826 II
Landskapsområde T4-12 Grønlidalen	1826 II <i>Eiterådalen</i> og 1826 I <i>Mosjøen</i>

Landskapstypen er karakteristisk for kystnære fjellvassdrag og –dalfører, og innenfor utredningsområdet er 12 landskapsområder klassifisert til denne LT'en. Dette fastslår langt på vei utredningsområdets overordnede landskapspreg, nemlig i form av et fjellområde sterkt karakterisert av massive kystfjell.

Til forskjell fra mer innlandsprega og mer homogent U-forma fjelldaler (LT-05 og LT-06), har denne landskapstypens daler flere markante daltrinn med til dels hyppige endringer over korte avstander. I Lomsdal-Visten området starter dalene ofte som en middels markant iserodert botn med et lite tjern, hvorfra vannet renner i middels bratte til bratte løp ned til neste botn eller utflatning. Her er altså gjerne trinnvise vekslinger mellom både botner, U- og V-dalsformer.

Vegetasjonen, og særlig skogens utbredelse, følger løsmassedekket, og som oftest er de nedre deler markert mer skogsatt og frodige enn de øvre områdedeler. Svært ofte er de nedre og frodigste deler av denne landskapstypen påvirket av jordbruksdrift og eller/bebyggelse, men dette finner man ikke i Lomsdal-Visten området. Her gjør fraværet av store menneskelig inngrep i samtlige landskapsområders sitt til at landskapstypen i sin helhet gir mangfoldige naturintrykk med en høy grad av urørthet.

Fra nedre Bønnåvatn og over mot kollene som danner terskel for det øvre Bønnåvatnet.

F: OSP, NIJOS.

Elva *Bønnåga* på vei ned et V-skåret elvegjel og ned mot *nedre Bønnåvatn* (bilde motsatt side). F: WEF, NIJOS.

Jordbruelva på vei ned et trangt gjel før den roer seg i et lite vann nede i T4-01 *Jordbrudalen*. F: OSP, NIJOS.

4.4.1 Landskapsområde T4-01 Jordbrudalen

(Grane kom.)

Øvre del av T4-01 *Jordbrudalen* med utsyn mot det øvre landskapsrommet som skapes av terskelen på tvers av dalen ved vannets utløp. På oversiden av vannet er dalens U-form særlig tydelig. F: FRF, NIJOS.

I de nedre områdedeler er dalbunnen også forholdsvis flat, men her har elva ofte erodert seg noe ned i berggrunnen, og her renner derfor *Jordbruelva* ofte hastig gjennom trange kløfter og juv. Lenger ned, men mest utenfor områdeavgrensningen, finnes mange jordbruer. F: FRF, NIJOS.

	Landskapstype: LT-04 Fjordvendte fjelldaler Landskapsområde: T4-01 JORDBRUDALEN
Landskapets hovedform Betydning: *** Evaluering: B1	U-dal med god avgrensning av overordna landskapsrom, men hvor en dalbunn med betydelig terskel deler dalen i to større, og ulikt utformede landskapsrom. Jevne dalsider, særlig i øvre del gir god romform. Dalbunnen stedvis i ulike nivåer, med bl.a. flere vann.
Landskapets småformer Betydning: *** Evaluering: A2	To tversgående terskler i dalbunnen, nederst og midtveis, bidrar til å dele av to landskapsrom. Av småformer er det i de indre partier bratte fjellvegger med store nakne gråsvarte bergflater. En del spredte ur og blokkmarker å se, litt forvitningsmateriale innunder bratte berghamre. Det er flere bekkegjel og revner å se nedover dalsidene. Elvegjel i nedre del. Akkurat i avgrensingen i øst, dvs i landskapsområdets nedre deler, finnes også en del jordbruker (dvs. partier hvor elv/bekker renner under bakken). De fleste av disse forekomstene ligger likevel utenfor området.
Vann og vassdrag Betydning: *** Evaluering: A2	Varierte vannforekomster. I nedre deler renner <i>Jordbruelva</i> stritt i juv, flere småvann i ulike høydelag med sidebekker ned til hovedelva. Variasjon fra sideelver til smeltevannsbekker ned dalsidene. Vannet ved 368m danner et langsmalt sentralelement i det øvre landskapsrommet, og skaper et tydelig skille mot elvelandskapet nedenfor. Mest spektakulært er fossen ned fra <i>nedre Jordbruvatnet</i> . To høytliggende botnvann i bortgjemte små landskapsrom. Snøflekker rundt toppene lengst inn, er også tydelige blikkfang.
Vegetasjon Betydning: ** Evaluering: B1	Grana står spredt i nedre deler opp til ca 380 meter. Fjellbjørk dominerer i dalbunn og langsfjellfot, både som småskog, men mest i kjerr. Bjørka kler også stedvis små søkk og dalsiderevner. I øvre dalsider ses ulike heityper, som avtar i utbredelse opp mot toppene.
Jordbruksmark Betydning: - Evaluering: 0	Finnes ikke.
Bebyggelse og tekniske anlegg Betydning: - Evaluering: 0	Finnes ikke.
Landskapskarakter Landskapsevaluering: B1 Urørthetsklasse: I	Variasjon: U-dal med jevn sideform, men med variert dalbunn skapt av terskler og ulik fallhøyde. Varierte vannforekomster fra høytliggende botnvatn, storslagen foss, stort langsmalt vannspeil og flere sidebekker i øvre deler, samt stri elv i gjel og flere småvann i nedre deler gir stor variasjon. Vegetasjonen kranser vannene, og forsterker mangfoldet. Inntrykkstyrke: Høy variasjon påvirker også intensiteten, men noe avhengig av hvor i dalen man ferdes. Både vegetasjonspreg og vannets viltre ferd avtar etter hvert som man beveger seg opp dalen. I øvre del stor vannflate, mindre vegetasjon, men stort blikkfang i stor foss i steil fjellside. Helhet: God U-form binder området sammen, mens dalbunnen gir fine overganger og variasjoner innenfor hovedformen. Vassdraget danner sentralnerven, samtidig som den utvider helhetsinnholdet med mange vannformer – fra stille til styrtende. Også vegetasjonen påvirker helheten ved at ulike, snaue heisamfunn overalt ses i midtre og øvre dalsidedeler, mens skogpreget gradvis avtar. En forholdsvis kort dal med fin stigning fra fjellskog til høg fjell.

4.4.2 Landskapsområde T4-02 Svartvassdalen - Godvassdalen

(Brønnøy kom.)

Granskog dekker store deler av dalbunnen i T4-02 Svartvassdalen.

F: OSP, NIJOS.

Godvassdalen vinter. Snø og trevegetasjon får godt fram terrengformene.

F: Halvard R. Pedersen.

	Landskapstype: LT-04 Fjordvendte fjelldaler Landskapsområde: T4-02 SVARTVASSDALEN - GODVASSDALEN
Landskapets hovedform Betydning: *** Evaluering: B2	Kløftet dal med felles nedre U-formet dalgang. Kupert og oppstykket dalbunn. Tre tydelige sideforgreninger, hvorav samtlige ender i markante botner. Høye fjell danner tydelige vegger i landskapsrommet.
Landskapets småformer Betydning: ** Evaluering: B1	Markante revner og juv innunder særlig østre del av <i>Godvassdalen</i> . Danner markante søkk som framstår som ekstra tydelige ved skygge. Øvre dalsider preges av nakne fjellblotninger, stedvis store flåg. Småkuperte koller og rygger i dalbunn og dalsider. Elvejuv. Noe ur under brattheng.
Vann og vassdrag Betydning: ** Evaluering: B2	Variert. Ulike småvann på terrasser i ulike høydelag. Størst er <i>Godvatnet</i> , men likevel avskjermet og lokal visualitet. Mange elver og småbekker drenerer ned mot dalbunnen, stedvis med parallelle løp. Lyden av rennende vann er mange steder markant. Stedvis renner elvene i markerte, til dels dyptskårne juv. Snøflekker er fortsatt vanlig å se i august rundt de øverste toppene.
Vegetasjon Betydning: ** Evaluering: B2	Granskog dekker store deler av dalbunnen, stedvis grovvokst og tett. Småvokst furuskog kler som oftest opplendte rabber og fjellrygger, men her fins stedvis også mer storvokst furuskog. Flommarkskratt og kjerr er vanlig langsetter elve- og bekkeløp. Fjellbjørkeskog ses ofte som et belte over barskogen. Oppover i høyden får fjellbjørka et mer busket preg. Ovenfor tregrensa dominerer snaue heityper og småmyr i mosaikk med nakent fjell.
Jordbruksmark Betydning: Evaluering:	Finnes ikke / ikke registrert i felt.
Bebyggelse og tekniske anlegg Betydning: * Evaluering: B2	Et fåtall spredte hytter og skogsbilvei i nedre daldeler. Svak sti/tråkk, ellers urørt i øvre deler.
Landskapskarakter Landskapsevaluering: B2 Urørthetsklasse: II	Variasjon: Et oppstykket landskapsrom med flere tydelige delområder. Sideforgreninger med noe ulik karakter. <i>Godvassdalen</i> og midtre dalgang mer vilter med bl.a. smale juv. <i>Svartvassdalen</i> mer mild og lett tilgjengelig. Småformer, vegetasjon og vannforekomster gir variasjon. Inntrykkstyrke: Til dels høy intensitet. Trange dalpartier omgitt av bratte fjellsider. Vekslinger fra "viltre" bekkedrag og elveløp til rolige elvepartier og bortgjemte småtjern. Tette skogtyper skjuler imidlertid mange av dalbunnens småformer, og gjør også området lukket og innestengt. Helhet: Landskapsområdets U-form i nedre deler virker samlende, mens forgreningen i ulike dalganger i øvre deler skaper ulike delområder med egne landskapskarakterer. Dvs. ingen visuell enhetlig helhet. Skogtypene dominerer, men kamuflerer dalbunnens terrengformer, hindrer utsyn og vanskeliggjør ferdsel. Et noe uoversiktlig landskap.

4.4.3 Landskapsområde T4-03 Gåsvassdalen

(Grane kom.)

Gåsvatnet vrir seg gjennom Gåsvassdalen. Typisk er også at skogen står tett helt ned til vatnet. F: FRF, NIJOS.

Disse to tjørnene ligger på eidet som skiller landskapsområdene T4-02 Gåsvassdalen og T4-01 Jordbrudalen. Her ser vi mot nedre deler av Jordbrudalen. F: FRF, NIJOS.

	Landskapstype: LT-04 Fjordvendte fjelldaler Landskapsområde: T4-03 GÅSVASSDALEN
Landskapets hovedform Betydning: ** Evaluering: B1	Stor og vid dal med slake dalsider, som åpner seg mot sør-øst og deles i to mot nordvest av en markant rygg fra <i>Elgfjellet</i> . Det store <i>Gåsvatnet</i> (323) dominerer området. Mot nord og nordvest deler dalene seg ytterligere og stiger kraftig opp mot <i>Gåsvasstinden</i> (925m) og <i>Langskardfjellet</i> (1240m). Horisonten skaper en tydelig ramme, kun oppbrutt av <i>Elgfjellet</i> midt i området.
Landskapets småformer Betydning: ** Evaluering: B1	<i>Gåsvatnet</i> ligger sørøst i området og herifra går det daler og rygger som skaper et kupert, men jevnt stigende terreng nordover og vestover. Rundt <i>Gåsvatnet</i> er det slakt og skogkledd terreng med delvis viddepreg, mens det er mye ur og grusmorener mot nordvest etter som terrenget stiger.
Vann og vassdrag Betydning: *** Evaluering: B1	<i>Gåsvatnet</i> er stort, og dominerer i landskapet. Vannet slynger seg mellom odder, nes og øyer. Mange små bekker/elver kommer ned i mindre daler, men skaper ikke mye uro. Det ligger to mindre vann i terskler nord for <i>Gåsvatnet</i> . Noe helårssnø ligger i de høyeste delene i nord.
Vegetasjon Betydning: *** Evaluering: B1	Rundt <i>Gåsvatnet</i> er det tett barskogdekke. Gran går opp til ca 450moh, og furu noe høyere. Også øyene i vannet er skogdekt. Myrdrag innimellom skogen, som går over i en mosaikk med ulike heityper og fjellbjørkeskog. Hele området er vegetasjonsdekt, bortsett fra mot nord, der frodigheten avtar raskt og det blir goldt oppover mot <i>Gåsvasstinden</i> .
Jordbruksmark Betydning: - Evaluering: 0	Finnes ikke.
Bebyggelse og tekniske anlegg Betydning: - Evaluering: B2	Det går sti inn til sørenden av <i>Gåsvatnet</i> , og sporadisk ellers. Det står også en hytte i sørenden av vannet.
Landskapskarakter Landskapsevaluering: B1 Urørthetsklasse: II	Variasjon: <i>Gåsvatnet</i> er et flott og mektig vatn. Det er kort veg opp til rygger og åser som gir utsikt. Øyene i vatnet skaper fin variasjon, men den tette skogen rundt vatnet gir opplevelsen et noe monotont preg her. Mot nord stiger høyden betydelig, og man får en gradvis overgang til karrig høyfjellsterreng. Landskapsområdet sett under ett gir god variasjon, mens kjerneområdet rund <i>Gåsvatnet</i> gir forholdsvis liten variasjon. Inntryksstyrke: Området har middels intensitet. Det er delvis idyllisk rundt <i>Gåsvatnet</i> , og øyene skaper også en fin opplevelse. Det er lett å komme seg opp i høyden og da stiger også intensiteten i og med at en får flott utsikt over hele området. Vannet er stort, og hvis man tar i bruk båt vil man også her få en flott opplevelse av hele rommet. Helhet: Området har god helhet med en definert ramme. Det er en gradvis overgang fra lunt og frodig i sør til goldt og karrig høyfjell i nord. Det er ro over landskapet. Området har svært få ytre påvirkninger.

4.4.4 Landskapsområde T4-04 Lappskarddalen

(Brønnøy kom.)

Området ble ikke befart i felt, og er derfor ikke beskrevet. Div. litteratur, kartstudier og evt. fly-bildetolkning er lagt til grunn for områdeevaluering (= **B1**) og inndeling urørthetsklasse (= **I**).

4.4.5 Landskapsområde T4-05 Hornstinden-Klavesmarka

(Brønnøy/Vevelstad kom.)

Området ble ikke befart i felt, og er derfor ikke beskrevet. Div. litteratur, kartstudier og evt. fly-bildetolkning er lagt til grunn for områdeevaluering (= **B1**) og inndeling urørthetsklasse (= **I**).

4.4.6 Landskapsområde T4-06 Høyholmstindan-Tasklivatnet

(Vevelstad kom.)

	Landskapstype: LT-04 Fjordvendte fjelldaler Landskapsområde: T4-06 HØYHOLMSTINDAN-TASKLIVATNET
Landskapets hovedform Betydning: *** Evaluerings: A2	Hovedformen særpreges av kystfjell gjennomskåret av botner og omgitt av høye tinder og egger. Mest markant er <i>Stortinden</i> (930 mo.h.), <i>Saltkartinden</i> (960 m.) og <i>Høyholmstindan</i> (1015 m.). Samtlige av disse danner en markant vegg mot vest, men er også betydelig landemerker fra sjøen i vest. Her er to delområder som starter oppe i hver sin botn, og drenerer mot øst med LT'ens karakteristiske terskler og sprang.
Landskapets småformer Betydning: *** Evaluerings: A2	Småformene her domineres av hovedformens botn- og tindeformer. Visuelt dominerende er stupbratte fjellsider og nakne fjellblotninger, især i vestre høytliggende deler. Det er særlig de stupbratte fjellsidene "klemt" tett rundt små dalganger/botnvatn som er spesielt. Innunder mange steile fjellsider ses ur og rasmateriale. Nede i den flate dalbunnen til den høytliggende <i>Langdalen</i> fins stedvis finere sedimenter. Morenejord fins med ulik mektighet, og danner stedvis karakteristiske rygger og rabber.
Vann og vassdrag Betydning: *** Evaluerings: A2	Vannforekomstene formes av hovedformens brattlendte alpine preg, og forsterkes ytterligere av småformenes eksponerte karrighet. Vatna danner blikkfang og sentral element i de ulike delområdene, men er sterkest som formelement i de høyestliggende områdedeler, særlig botnvatnet <i>Steintjørna</i> (473 mo.h) og de mange småvatna i <i>Langdalen</i> som sporadisk fyller dalbunnen fra 580 mo.h til 355 m. I øst danner det middels store <i>Tasklivatnet</i> (291 m.) et fliktet vannspeil og samler opp vann fra hele området.
Vegetasjon Betydning: *** Evaluerings: B1	Vegetasjonspreget er todelt og høydebetinget. I de lavestliggende deler i øst, dvs. rundt <i>Tasklivatnet</i> setter lauvskog sitt preg på områdene rundt vannet, samt de nedre deler av omkransende fjellsider. Lauvvegetasjonen strekker seg også et stykke opp i terrenget, men trærne står da mer spredt. Mindre flater med grasmyr ses på flate partier rundt <i>Tasklivatnet</i> . I de mellom- og høyreliggende deler dominerer ulike typer snau hei- og rabbevegetasjon, og løsmassetypen avgjør hvor sammenhengende vegetasjonen er. Vanlig er mosaikker med fjellblotninger, men her finnes også partier hvor vegetasjon har liten betydning. Gras- og mosesnøleier er typisk i nordvendte partiene.
Jordbruksmark Betydning: 0 Evaluerings: -	Finnes ikke.
Bebyggelse og tekniske anlegg Betydning: * Evaluerings: B2	En hytte med beliggenhet i bjørkeskogen i nordenden av <i>Tasklivatnet</i> . Pga beliggenhet "nederst" i landskapsområdet tillegges imidlertid hytta liten betydning for områdets helhetsinntrykk og ellers høyst urørte preg. Området er imidlertid sårbart for denne typen bebyggelse.
Landskapskarakter Landskapsevaluering: A2. Urørthetsklasse: I.	Typisk kystvendt fjellområde hvor markante tinder og egger rundt trange botner og høythengende dal utgjør områdets kjernekarakter. Drenerer ned i sprang og terskler. Variasjon: Området varierer med høyden, og startet lunt og "trygt" nede ved et lauvskog omkranset vann. Herfra fører to sidevassdrag opp i terrenget, men til to ulike høytliggende sidedaler. I nord ligger botnvatnet <i>Steintjørna</i> i et utpreget og sterkt avgrensa landskapsrom omgitt av høye og ruvende fjelltinder. <i>Langdalen</i> i sør har en mer typisk dalform, hvor flatedalbunnen i ulike nivå fylles av småvann og pytter. Også her er romlig avgrensning sterk, da dalbunnen omgis av steile tindefjell. Hyppige vekslinger fra stillestående vann til rennende stryk er for øvrig typisk for LT'en. Vegetasjonstypene varierer fra fjellskogspeg via ulike typer snaufjellsvegetasjon Inntrykkstyrke: Et av utredningsområdets mest inntrykkssterke landskapsområder, noe som skyldes en markant tindetopografi. Størst inntrykksstyrke har vestre høytliggende deler. Her har trange og tette landskapsrom innunder høyreiste tindefjell et betydelig avstengt preg. Fra de mer vanskelig tilgjengelige tindetoppene har man derimot storslagne utsyn mot store deler av Helgelandskysten, men også ned i områdets egne botner og vann, samt mot fjellområdene lenger inn i utredningsområdet. Helhet: Et område typisk for LT'en, men med en særegen tindetopografi som mange av de øvrige områdene mangler. God helhet skapes her gjennom ulike delområders variasjoner og urørthet. Hytta lengst "nord og ned" i området påvirker ikke dette.

4.4.7 Landskapsområde T4-07 Snøfjellvatnan

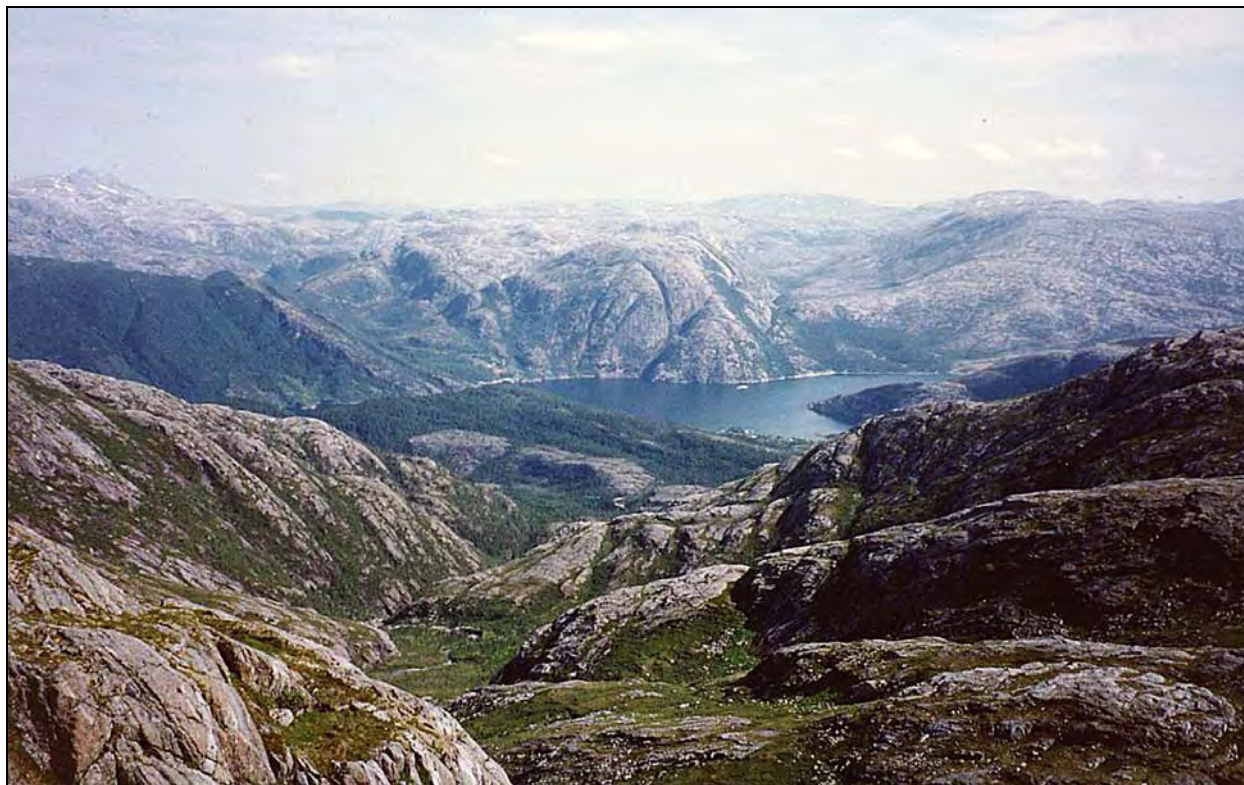
(Vevelstad og Brønnøy kom.)

Området ble ikke befart i felt, og er derfor ikke beskrevet. Div. litteratur, kartstudier og evt. fly-bildetolkning er lagt til grunn for områdeevaluering (= **B2**) og inndeling urørthetsklasse (= **I**).

4.4.8 Landskapsområde T4-08 Strumpdalsbotnen

(Vevelstad kom.)

Området ble ikke befart i felt, og er derfor ikke beskrevet. Div. litteratur, kartstudier og evt. fly-bildetolkning er lagt til grunn for områdeevaluering (= **B2**) og inndeling urørthetsklasse (= **III**).

T4-08 Strumpdalsbotnen sett fra øst for Snøfjellvatnet og nedover mot T2-07 Indre Visten. Foto: Espen Slotvik.

4.4.9 Landskapsområde T4-09 Bønnådalen

(Vevelstad kom.)

En godt tilrettelagt leirskolecamp, med bl.a. utleiehytte (bildet) fins ved *nedre Bønnåvatn*.

F: WEF, NIJOS.

Typisk for de høyestliggende områdene i landskapstypen er at preget blir stadig mer karrig dess lenger opp i terrenget man ferdes. Her fra *Nordvassdalen* like overfor *øvre Bønnåvatnet*.

F: OSP, NIJOS.

	Landskapstype: LT-04 Fjordvendte fjelldaler Landskapsområde: T4-09 BØNNÅDALEN
Landskapets hovedform Betydning: *** Evaluerings: B1	Overordna landskapsrom har en U-form som danner en til dels bred dalgang som heller sørover. To middels store vann danner distinkte landskapsrom. På oversiden bindes disse sammen med terskler, og her har dalbunninnsnevringen typisk V-form. Fra nedre vann fortsetter dalbunnen vid og til dels flat fram til brekket mot fjorden.
Landskapets småformer Betydning: *** Evaluerings: B1	Nedre deler har morener med vekslende mektighet, noe som avtar med de ulike tersklene oppover i dalen og mangler helt i de øverste områdedeler. Ved <i>nedre Bønnåvatn</i> har østsida en del ur under skrenter, synlig blokkmark i dalsidene, samt enkelte nakne bergflater. Øvre deler har, særlig på østsida, betydelig mer blokkmark og ur, samt enkelte brattvegger. Der nakne preget er større her enn på vannets vestsida. Øverste deler preges av blokkmark/droppstein fra isen på nakne fjellflater.
Vann og vassdrag Betydning: *** Evaluerings: B1	De to Bønnåvannene danner områdets sentralelementer, og dominerer hvert sitt landskapsområde. De middels store vannflatene gir dalbunnen bredde og åpner for utsyn. Nedenfor nedre veksler elva fra smårolig til småstryk på flate dalbunnpartier, men øker i hastighet etter hvert som den graver seg nedover mot fjordbrekket. I midtre del forbindes de to vannene av et nedskåret elvegjel hvor elva renner hastig. I øvre del drenerer flere bekker/småelver ned til øvre vannet, godt synlig i det snau landskapet.
Vegetasjon Betydning: *** Evaluerings: B1	T.o.m. <i>nedre Bønnåvatn</i> er både dalbunn og nedre dalsider jevnt skogdekt. Her råder furua på opplendte terrengformer eller i kant av småmyr, mens grana ses mer i senkninger og dalsidepartier med godt jordsmonn. Området har også enkelte bestand med eldre franskog. Ved <i>øvre Bønnåvatn</i> er skogpreget betydelig mindre. Her er fjellbjørk og riskjerr i mosaikk med flekker av nakent fjell vanlig. Lengst i nord fins et lite bestand med granskog. De øverste områdedeler har et nakent preg, hvor gras- og bjønnskjeggremsler mellom nakent berg er typisk.
Jordbruksmark	Finnes ikke.
Bebyggelse og tekniske anlegg Betydning: * Evaluerings: B2	Området har generelt lite bebyggelse eller tekniske anlegg. En skogsbilvei, med god terrengtilpasning, men stedvis smårøffe skjæringer, danner en sentral bevegelseslinje et godt stykke inn i nedre dalparti. Gradvis går den over i en velbrukt ferdselstrassè som fører fram til en tilrettelagt leirskolecamp med bla. hytte, bu, lavvo og bålplass. Øvre deler har ikke bebyggelse og stien er heller utydelig.
Landskapskarakter Landskapsevaluering: B1 Urørthetsklasse: III	Typisk kystvendt dalføre, med tydelige terskler og landskapsrom i ulike høgdenivå Variasjon: Ulik forekomst av løsmasser, særlig morene, gir variasjon og begrenser skogens utbredelse. Det bidrar til forskjellig preg på områdets tre ulike deler: Nedre deler tom. <i>n. Bønnvatnet</i> har betydelig barskogspreget, midtre deler med <i>ø. Bønnåvatn</i> har et mer glissent lauvskog/-kjerr preg, mens de øvre områdedeler har et mer karrig preg dominert av nakne bergflater, droppstein og noe heivegetasjon inne mellom. Vekslinger mellom hastig rennende vann og store vannflater gir vekslinger. Inntrykkstyrke: Til tross for tre delområder med ulik karakter, framstår ikke området med særlig intense/dramatiske landskapskvaliteter. Delområdene er jevnt over harmonisk oppbygd, hvor særlig de langsmale vannflatene gir dalbunnen bredde, men som også avdemper fjellsidene brattlendte former. En godt tilrettelagt turtrasse opp til nedre Bønnåvatn bidrar også til å kanalisere ferdselen, slik at den oppleves som både trygg og grei. Høyest inntrykkstyrke har områdets elver og bekker der de går i mer hastige stryk. Dette gjelder særlig elvegjelet i den tydelig nedskårne V-formen mellom de to <i>Bønnåvatna</i> . Inntrykkstyrken øker der droppstein og nakent fjell dominerer. Helhet: Området framstår generelt med en god helhet, og der de ulike delområdene hver for seg underbygger landskapstypen, <i>T4 Fjordvendte fjelldaler</i> , typiske karakter. Umiddelbart kan kulturmiljøet og aktivitetsapparatene som er etablert som del av leirskolen på <i>Bønnå</i> , oppfattes som lite stedstypisk for både regionen og landskapstypen. Men, fordi de er nøkternt utformet, og ikke minst godt stedstilpasset lokale småformer og vegetasjon, har de liten betydning for områdets helhetsinntrykk. For barn med søken etter spenning og læring i naturen høyner de utvilsomt områdets kvaliteter.

4.4.10 Landskapsområde T4-10 Almosskardet

(Vevelstad kom.)

	Landskapstype: LT-04 Fjordvendte fjelldaler Landskapsområde: T4-10 ALMOSSKARDET
Landskapets hovedform Betydning: *** Evaluering: B1	Landskapets hovedform består av en U-dal med en noe kronglete form, noe som særlig skyldes enkelte mindre nedskårne sidedaler, bl.a. opp mot <i>Kvannlivatnet</i> (T4-11). Dalsidene veksler fra steile til moderat slake, og høydene varierer. Dalbunnen er også noe kronglete, og går i sprang og terskler. Stedvis vider dalen seg ut, og danner en forholdsvis bred flate, særlig på nedsiden av <i>Almosskardet</i> . Andre steder snevres dalbunnen atskillig mer inn.
Landskapets småformer Betydning: *** Evaluering: B1	Området er ulendt, og her finnes mange revner og tydelige små elvegjel. På høyde med <i>Vasslivatnet</i> har området en forholdsvis godt oppsprukket bergstruktur, noe som her danner mange små kløfter og revner. Høyere opp i landskapsområdet rundes fjellene imidlertid noe mer av. Opplendte koller, bergrygger og større topper er gjerne løsmassefattige med store flater nakent fjell. Morenejord og ulike typer sortert materiale finnes helst ned i senkninger. Her er også en del torvmyr, særlig på brede dalbunnpartier.
Vann og vassdrag Betydning: *** Evaluering: A2	Vassrikt og variert landskapsområde som preges av flere små sidebekker som drenerer ned til <i>Almoselva</i> . Sistnevnte har vekslinger med større åpne og stilleflytende loner og mer strittrennende stryk. Elveløpene veksler fra å renne over en stedvis småbred og flat dalbunn til noe nedskåret og trangt i stryk. <i>Vasslivatnet</i> (83 moh.) er største vann, og ligger omkranset av bergsider, men med åpning mot <i>Almoselva</i> i nord. Her er også flere mindre tjern og pytter.
Vegetasjon Betydning: *** Evaluering: B1	I de lavereliggende deler av landskapsområdet er skogpreget forholdsvis stort, men ujevnt pga av ulike løsmasseforekomster og mektighet. Typisk er tette skogsholt nede i friske forsenkninger, mens tresettingen er atskillig mer glissen og spredt på opplendte koller. Innslaget av myrvegetasjon veksler, men er særlig stort like på opp- og nedsiden av selve <i>Almosskardet</i> . Snaue vegetasjonstyper er typisk i mosaikk med nakent fjell.
Jordbruksmark Betydning: - Evaluering: 0	Finnes ikke.
Bebyggelse og tekniske anlegg Betydning: * Evaluering: B2	Området har en markert høyspentlinje i de nedre områdedeler. Siden den er lagt over til dels opplendte koller og bergrygger nede i <i>Aunfjelle's</i> fjellfot er den forholdsvis godt synlig lengst i vest, men også fordi den krysser stien opp til <i>Kvannlivatnet</i> to ganger. Her er ikke observert noe bebyggelse
Landskapskarakter Landskapsevaluering: B1 Urørthetsvurdering: II	Et fra fjorden nokså tilbaketrukket og avskjermet landskapsområde. Variasjon: Et ulendt og nokså grovkupert terreng gir området en forholdsvis høy grad av variasjon, samtidig som landskapet, som ellers i LT'en, veksler karakter sammen med høydegradienten. Vasskomponenten er særlig dominerende nede i dalbunnen og enkelte dalsider, og her både hyppige og fine vekslinger mellom trange og strie dalavsnitt til mer rolige loner i en videre dalbunn. Inntrykkstyrke: Området er typisk for LT'en og følger dennes vekslinger fra trangere elvegjel der elva har gravd seg ned i terskelen som skiller mindre og flatere landskapsrom i ulike høydelag fra hverandre. Jevnt over et spennende og opplevelsesrikt område. Helhet: Vurdert under ett blir helheten noe redusert av høyspentlinjen lengst i vest, dvs. nederst i landskapsområdet. Dette særlig fordi linjespenningen er lagt på ryggen i terrenget noe som gjør den godt synlig. Likevel har dette linjeinngrepet kun lokal visuell innvirkning, da resten av området er godt sammenbundet gjennom de mange små landskapsrommene som nede i dalbunnen formes av utstikkende berghamre, revner og gjel.

4.4.11 Landskapsområde T4-11 Kvannlivatnet

(Vevelstad kom.)

Området ble ikke tilstrekkelig synfart i felt, og er derfor ikke beskrevet. Div. litteratur, kartstudier og evt. fly-bildetolkning er lagt til grunn for områdeevaluering (= **B2**) og inndeling urørthetsklasse (= **IV**).

4.4.12 Landskapsområde T4-12 Grønlidalen

(Vefsn kom.)

Området ble ikke tilstrekkelig synfart i felt, og er derfor ikke beskrevet. Div. litteratur og kartstudier er lagt til grunn for områdeevaluering (= **B1**) og inndeling urørthetsklasse (= **II**).

4.5 LT-05 Storforma U-daler under tregrensa

Kartblad

Landskapsområde T5-01 Bjønnstokkvatnan	1825 I <i>Tosbotn</i>
Landskapsområde T5-02 Tettingsdalen	1825 I <i>Tosbotn</i>
Landskapsområde T5-03 Nedre Breidvatnet	1825 I <i>Tosbotn</i>
Landskapsområde T5-04 Lomsdalen	1825 I <i>Tosbotn</i>
Landskapsområde T5-05 Litlskardet	1826 II <i>Eiterådalen</i>
Landskapsområde T5-06 Store Hjortskardet	1925 IV <i>Svenningdal</i>
Landskapsområde T5-07 Stavvassdalen	1925 IV <i>Svenningdal</i>
Landskapsområde T5-08 Børjedalen-Laksmarkdalen	1825 I <i>Tosbotn</i> & 1826 II <i>Eiterådalen</i>
Landskapsområde T5-09 Henriksdalen	1825 I <i>Tosbotn</i> & 1826 II <i>Eiterådalen</i>
Landskapsområde T5-10 Sæterdalen	1826 II <i>Eiterådalen</i>
Landskapsområde T5-11 Skjørlægda	1826 II <i>Eiterådalen</i>
Landskapsområde T5-12 Langfredagsdalen	1826 II <i>Eiterådalen</i>
Landskapsområde T5-13 Sørvassdalen	1826 I <i>Mosjøen</i>
Landskapsområde T5-14 Svenningskardet	1925 IV <i>Svenningdal</i>

I Lomsdal-Visten området består landskapstypen av 10 landskapsområder, og de fleste ligger i midtre eller østre deler, dvs i ytterkant av utredningsområdet, hvor de danner en overgang mot innlandets fjellområder. Landskapstypen er karakterisert av en bred dyptskåret U-dal med til dels flat dalbunn, steile fjellsider og en hovedelv med tilsig fra en rekke bekker og sideelver. Skogen, både lauv- og barskog, dekker kun dalbunnen og de nederste deler av fjellsidene, og er ved siden av landformens dalbunn et karaktertrekk for landskapstypen. De fleste U-daler i utredningsområdet har bred dalbunn, bratte dalsider og et dypt relieff. I dalbunnen renner en bred elv, helst med mange tilslutninger fra små og store bekker/sideelver. Det største og ofte eneste skille mot *LT-06* er den skogdekte dalbunnen. De øvre dalsidepartier i *LT-05* og *LT-06* er ellers svært like i form og preg.

Med sin langstrakte form og ofte lettgatte turterreng, fungerer landskapstypen ofte som hovedferdselsåre i fjellet. I Lomsdal-Visten finnes det kun tre slike landskapsområder sentralt i utredningsområdet, *T5-04 Lomsdalen*, *T5-08 Børjedalen* og *T5-10 Sæterdalen*, og de utgjør langt på vei kjerneområdet for det mindre krevende friluftslivet (fotturer). *T5-08 Børjedalen* framheves spesielt da landskapsområdet danner eneste "enkle" gjennomgangsdal som går fra fjord til "fjord" (fra *T2-01 Storbørja* til *T2-06 Lakselvatnet*).

Skogpreget i LT'en varierer fra småkroket bjørkeskog via glisne furubestand til tette granskoger. Fellestrekk er imidlertid at skogen dekker de lavereliggende deler av dalbunnen der folk normalt ferdes. Ill.bildene er fra a) *T5-11 Skjørlægda* (Vefsn kom.) og *T5-07 Stavvassdalen* (Grane kom.). F: OSP & FRF, NIJOS.

4.5.1 Landskapsområde T5-01 Bjønnstokkvatnan

(Brønnøy kom.)

Ved utløpet av *nedre Bjønnstokkvatn* er det forholdsvis snaut, noe som trolig er kulturbetinget pga tidligere slått og beite. I en vestvendt li innunder *Indre Råna fjellet* står derimot fjellbjørka stedvis nokså tett. F: OSP, NIJOS.

Landskapsområde T5-01 *Bjønnstokkvatnan* ligger i grenseland mot LT-06 *Storforma U-daler* over *tregrensa*, fordi det skogdekte preget fortsatt er ganske så beskjedent. Bildet er fra *øvre Bjønnstokkvatn* hvor det f.eks er betydelig mindre bjørkeskog, og hvor fjellbjørka har et typisk små kroket preg. Foto: Fylkesmannen i Nordland.

	Landskapstype: LT-05 Storforma U-daler under tregrensa Landskapsområde: T5-01 BJØNNSTOKKVATNAN
Landskapets hovedform Betydning: *** Evaluerings: B1	Overordna landskapsrom med to svakt trauforna botner skilt av et lavt eid som et tydelig skille. I sørvest fins et tredje landskapsrom i retning opp mot <i>Øvre Breidvatnet</i> . Dalsidene veksler fra steilt til middels slake. I nord ruver høye fjellvegg, mens sørenden er en hengende dal som er åpen fram til dalsidekanten ned til Tosbotn og fjorden.
Landskapets småformer Betydning: *** Evaluerings: B1	Nakne fjellblotninger er vanlig, men her fins stedvis også et tynt, sammenhengende jorddekke i de nedre daldeler. I nord er bl.a. skredflata ned mot vannet markert. Små rygger og brinker i dalsidene, men likevel forholdsvis jevne sider. Enkelte nakne flåg, og innunder slike ses gjerne noe ur. Større blokkstein ligger spredt i dalbunnen.
Vann og vassdrag Betydning: *** Evaluerings: B1	De to <i>Bjønnstokkvatnan</i> ligger som sentrale vannspeil i hvert sitt visuelle landskapsrom. I disse finnes også flere småbekker og elver, og særlig gir elva mellom de to vannene, samt fossen ned fra retning mot <i>Breidvasstinden</i> liv og lyd til området. Øverste landskapsrom har slak stigning, og her binder bekken sammen små vann i ulike høydelag. Oppe på den flatere heia mot omr. <i>Godvassdalen</i> ses flere småpytter, samt et noe større tjern
Vegetasjon Betydning: *** Evaluerings: B1	Skrinn morenejord gir et forholdsvis godt vegetasjonsdekke med spredte og til dels sammenhengende forekomster av lav/krypende fjellbjørk. Mer enn forventet i forhold til LT'en. I tillegg fins hyppige vekslinger med grasmyr, bjønnskjeggmyr (særlig mellom blotninger i dalsidene), blåbær, gras- og kreklinghei, samt noen høgstaudeenger.
Jordbruksmark Betydning: - Evaluerings: 0	Finnes ikke.
Bebyggelse og tekniske anlegg Betydning: - Evaluerings: 0	Kun en svak sti som ofte blir borte. Tydelige spor etter bålplasser ved <i>Øvre Bjønnstokkvatnet</i> .
Landskapskarakter Landskapsevaluering: B1 Urørthetsklasse: II	U-dal som gradvis dreier fra S mot V. Dalbunnen deles av 2 trinn til 3 ulike delområder. Vannene danner områdets sentralelement. Mot nord ruver området rundt <i>Breidvasstind</i> , og er en "ruvende" vegg og et blikfang oppover dalen. Motsatt ses flere fjerne fjordfjell over terskelen nedover dalen. Småelvene mellom vannene, og dalsidene binder området sammen. Variasjon: Variasjonen er forholdsvis stor, noe særlig kombinasjonen stille- og rennende vann bidrar til. Både slake fjellsider/bratte flåg gir formvariasjon, samt ulike typer vegetasjonsmosaikk. Inntrykkstyrke: Middels stor inntrykkstyrke, men hvor intensiteten øker med årstid og værforhold. Særlig vil vegetasjonens farger og generell vannføring variere i styrke og visualitet. Helhet: U-formen binder området sammen. Tersklene mellom de tre landskapsrommene skaper ulike miljøer med avtagende frodighet oppetter høyden. Området framstår som trivelig, "lunt" og idyllisk og har kvaliteter nok til å være et turmål i seg selv.

4.5.2 Landskapsområde T5-02 Tettingsdalen

(Brønnøy kom.)

Området ble ikke synfart i felt, og er derfor ikke beskrevet. Div. litteratur, kartstudier og evt. fly-bildetolkning er lagt til grunn for områdeevaluering (= **B1**) og inndeling urørthetsklasse (= **IV**).

4.5.3 Landskapsområde T5-03 Nedre Breidvatnet

(Brønnøy kom.)

Nedre Breidvatnet danner gulvet i landskapsrommet. Utløpet er flikete og preges av smale tanger og kiler.
F: OSP, NIJOS.

Lavvoen på nordsida av *nedre Breidvatn* er eneste synlige ”inngrep” i området. Og selv om den både ligger godt og naturtro i terrenget, bidrar den til at området ikke vurderes som *helt* urørt. © Geir Steinheim.

	Landskapstype: LT-05 Storforma U-daler under tregrensa Landskapsområde: T5-03 NEDRE BREIDVATNET
Landskapets hovedform Betydning: *** Evaluering: B1	Halvåpent landskapsrom omgitt av høye fjell i nordøst og sør, men mer åpent mot nordvest og <i>Strompdalen</i> . Fjella i ”amfiet” i NØ-S er av ulik høyde, men hvor <i>Lauvvasstinden</i> i øst er høyest (1109 m.). <i>Nedre Breidvatn</i> (288 moh.), danner et lavt gulv i landskapsrommet.
Landskapets småformer Betydning: *** Evaluering: B1	Over ca. 600 m. er vegetasjonsdekket sparsomt og spredt, og her ses nakne bergflater, stedvis også store urer innunder enkelte brattheng. Under 600 m. mer mosaikk med vegetasjon, og her ses fjellblotninger som glatte oppstikkende sva og hellere. Spredte blokksteiner og droppstein oppå jorddekke, også småurer og nakne bergflater spredt i lavere deler. Skrint jorddekke.
Vann og vassdrag Betydning: *** Evaluering: B1	<i>Nedre Breidvatn</i> er områdets sentralelement. En forholdsvis homogen og rundforma strandlinje gir vannet en viss botnsjøkarakter, mens selve utløpet er mer flikete og preges av smale tanger og kiler. Enkelte småvann ovenfor utløpet. Flere bekker/elver drenerer ned til vannet fra bl.a <i>Nedre Lappskardvatn</i> og <i>Lauvvatnet</i> , som er avlange småvann i markante botner.
Vegetasjon Betydning: ** Evaluering: B2	Tydelig vegetasjonsskille ved ca. 600 moh. Herfra og opp mer skrint og sporadisk snauvegetasjon mellom blokkmark og fjellblotninger. Under 600 m. skrinne jorddekker på bergflater, ofte med bjønnskjegg, blåtopphei og vindblåste bjørkekjerr. Ned mot vannet står stedvis mer høyreiste bjørker, og på nordsiden også gran i et smalt, solvendt belte ned mot vannet.
Jordbruksmark Betydning: - Evaluering: 0	Finnes ikke.
Bebyggelse og tekniske anlegg Betydning: * Evaluering: B1	Nærmest urørt. En gamme med enkel standard står på en lav høyde på nordsiden av vannet. Fargebruk og form gjør at gammen ikke er et blikfang, og den ligger således godt i terrenget.
Landskapskarakter Landskapsevaluering: B1 Urørthetsklasse: II	Variasjon: Et forholdsvis homogent område hvor vannets runde form mot høyreiste fjellsider er sentralt. Den mer flikete og åpne delen ved utløpet av vannet bidrar imidlertid til å gi både et åpent og lukket preg avhengig av hvilken himmelretning man ser. Også vegetasjonen gir variasjon med spenn fra smågranskog til karrige blokkdominerte partier i høyden. Inntrykkstyrke: Moderat inntrykkstyrke. Først og fremst inn mot den ”lukkede” delen, samt ved <i>Lappskardvatnet</i> og <i>Lauvvatnet</i> . Utsynet mot vest gir høy himmel, og et storslagent fjernsyn. Idyll rundt utløpet fra vannet, der elva renner over små terskler. Helhet: God avgrensning i amfiformet og lett oversiktlig landskapsrom. Høye fjell omkranser ¾ av landskapsrommet, mens en åpen side mot vest gir utsyn mot fjernere fjell. <i>Nedre Breidvatnets</i> beliggenhet virker samlende for landskapsrommet. Ulike vegetasjonstyper i ulike høydelag gir også landskapet vekslinger fra både fjellskog- til høgfjellskarakter.

4.5.4 Landskapsområde T5-04 Lomsdalen

(Brønnøy kom.)

Lomstjørnan i mosaikk med bart fjell og furuskog.

F: OSP, NIJOS.

Lomsdalelva over flat dalbunn, meandreende elveløp og kroksjøer.

F: OSP, NIJOS.

	Landskapstype: 05 Storforma U-daler under tregrensa Landskapsområde: T5-04 LOMSDALEN
Landskapets hovedform Betydning: *** Evaluerings: A1	Vid sørvest-nordøstgående U-dal med flat markert dalbunn omgitt av høye bratte til moderat bratte fjellsider. Klassisk U-form som i nord dreier mot øst slik at hele dalgangen nærmest får en krum sigdform. Dalbunnen er bemerkelsesverdig bred, men med svak østlig helning.
Landskapets småformer Betydning: *** Evaluerings: A2	Bart, nakent og grått fjell særpreger de øvre høydelag over vel 550-600 m. Hoved-sakelig nakent fjell, men stedvis også mye blokkstein. Grov blokkmark og ur finnes gjerne under markante flåg og brattheng. Typisk er også de mange revner og bekke- og elvegjel, særlig på vestre side. Mest iøynefallende er det dype juvet ovenfor <i>Trolldalstjørne</i> . I overgang mot fjellfot og dalbunn ses fjellblotninger i mosaikk med vegetasjon. Dalbunnen er fragmentert med mange blotninger, grusbanker langs elva, lengst inn elvegjel i <i>Trolldalen</i> .
Vann og vassdrag Betydning: *** Evaluerings: A1	Vassdragskomponenten er særlig i øyenfallende her. Lengst fram i dalen danner de mange små <i>Lomtjørnan</i> en mosaikkartet og naturskjønn mosaikk med bart fjell, myr hei og glissen furuskog. Lenger inn danner <i>Lomsdalelva</i> et meget variert linjeelement både der den renner i stryk og lenger inn hvor den renner roligere i store meandrerende slynger. Små kroksjøer og småtjern skaper ytterligere variasjon. I tillegg renner <i>Trolldalselva</i> tilbaketrukket nede i et markert elvegjel på vestsiden. Om våren og forsommeren mange smeltevannsbekker. Lyden av rennende vann, særlig fra <i>Lomsdalelvas</i> stryk er markert. To sideelver; <i>Henriksdalselva</i> og <i>Grunnvasselva</i> . <i>Nedre Grunnvatnet</i> ligger som en liten botnsjø med lun beliggenhet 269 moh. Her er et tydelig delta, og lenger opp en større foss ved grense mot T3-02 <i>Grunnvassdalen</i> ovenfor.
Vegetasjon Betydning: *** Evaluerings: A1	Variert vegetasjonsbilde i god mosaikk med terrengformer og vann. Iøynefallende er de mange, men spredte furutrærne som omkranser <i>Lomtjørnan</i> . Lenger inn omkranses <i>Lomselva</i> av både lauv, furu og grantrær, noe som markerer både dagens og eldre elveløp. Her ses også store flater med grasmyr som skaper ytterligere variasjon i dalbunnen. Granskog langs <i>Trolldalen</i> , mens rundt <i>Nedre Grunnvatnet</i> står stedvis høyvokst, men glissen engbjørkeskog. I øvre høydelag er vegetasjonen snau, og preges av ulike typer hei- og rabbevegetasjon.
Jordbruksmark Betydning: - Evaluerings: 0	Fortsatt enkelte lysåpne gamle jorder. Disse har liten betydning i det overordna landskapsrommet, men anses som verdifulle lokalt rundt den gamle gården. Vil gro igjen uten skjøtsel.
Bebyggelse og tekniske anlegg Betydning: - Evaluerings: 0	En tømmerkoie, tufter av flere gamle gårder. Ingen betydning i det overordna landskapsrommet, men anses som et verdifullt element over en svunnen bosetting.
Landskaps-karakter Landskapsevaluering: A1 Urørthetsvurdering: II	Et enestående landskap med klassisk U-dalsform, og et variert og hyppig vekslende vassdragsnatur. God avgrensning, markante fjellsider + vid og flat dalbunn gir god oversikt og samlet inntrykk. Variasjon: Alle naturkomponenter er varierte. Hovedformens kontraster; steile sider flat bunn, småformer; nakne bergflater, juv, gjel, grusbanker og delta, vassdrag; fosser, stryk, kulper, elveslynger, kroksjøer, småvann og sidebeker/elver og vegetasjon; granskog, furuskog, bjørkeskoger, blandingsskog, grasmyr og snauhei. Fine overganger og vekslinger. Inntrykkstyrke: Et i utgangspunktet rolig landskap, men som særlig av vassdraget får et landskap med høy inntrykksstyrke. Elva binder de øvrige naturkomponentene sammen. I høstfarger forsterkes det ytterligere. Lyden av rennende vann, stedvis hastige stryk og fossefall, enkelte iøynefallende mørke juv og revner er et element av stor betydning for landskapsopplevelsen. Helhet: Den klassiske U-formen samler området, noe som forsterkes ved amfiformen dalen får lengst inn. Komponentene samspiller, men skaper likevel forskjeller og tydelige overganger mellom små landskapsrom med ulike karakter. Vakkert og høy estetisk helhetsverdi.

4.5.5 Landskapsområde T5-05 Litlskardet

(Vefsn kom.)

	Landskapstype: LT-05 Storforma U-daler under tregrensa Landskapsområde: T5-05 LITLSKARDET
Landskapets hovedform Betydning: *** Evaluerings: BI	Området består av et system av flere U-daler og markerte fjellrygger. Inngangen til området fra <i>Stavvassdalen</i> går gjennom <i>Velfjordskardet</i> der elva har skåret seg djupt ned i et gjel. Oppover vider dalen seg ut og deler seg med ett dalføre mot <i>Litlskardet</i> i vest og ett mot <i>Mosskarddalen</i> i sør. Det siste blir igjen delt av den markerte <i>Daudmannsremma</i> . Høydeforskjellen i området strekker seg fra ca 300m i dalbunn helt opp til topper på godt over 1000 m i vest og sør.
Landskapets småformer Betydning: *** Evaluerings: BI	Til dels gode løsmassedekker, mest morene som også ses forholdsvis høyt opp i dalsidene. Nede i dalbunnen er myr og organisk materiale vanlig. Mange sidebekker har gravd revner og bekkogjel. Området er oppbrutt av en del mindre rygger og koller, spesielt ved <i>Litlskardet</i> .
Vann og vassdrag Betydning: *** Evaluerings: BI	Vannkomponenten er sentral i området, med <i>Litlskardvatnet</i> midt i landskapsområdet. <i>Velfjordskardselva</i> er også veldig markant med betydelig vannføring som skaper lyd og liv. Svært mange mindre bekker kommer ned fra fjellsidene og drenerer til hovedelveløpet. Disse setter også sitt preg på landskapet. Det finnes også en god del tjern og småpytter på myr i dalbunnen.
Vegetasjon Betydning: *** Evaluerings: BI	Dalbunnen, spesielt lengst øst, har et frodig preg. Her finns både gran og furu, både i barblandingsskoger og som mindre bestand på opplendte koller og/eller i kant av myr. Både gran og furu går stedvis høyt opp i dalsida. Her finnes også betydelig lauvskog. Variert vegetasjonsbilde i god mosaikk med terrengformer og vann. I øvre høydelag er vegetasjonen snau, og preges av ulike typer hei- og rabbevegetasjon.
Jordbruksmark Betydning: - Evaluerings: 0	Ikke registrert/observert.
Bebyggelse og tekniske anlegg Betydning: - Evaluerings: 0	Ikke registrert/observert.
Landskapskarakter Landskapsevaluering: B1 Urørthetsklasse: I	Variasjon: Forholdsvis fragmentert område, men med vekslinger i ulike dalføre og ulike høydelag. Stor variasjon fra frodig dalbunn til alpint høyfjell i vest og sør. Inntrykkstyrke: Variasjonen skaper en betydelig inntrykksstyrke i landskapet. Elvesus danner et jevnt monotont bakgrunnssus. Helhet: Området framstår som urørt og helhetlig. De noe oppsplittede landskapsformene er med på å gjøre området noe mindre oversiktlig

Gutta på tur et lite stykke opp i dalsida i T5-05 *Litlskardet*.

© Geir Steinheim.

4.5.6 Landskapsområde T5-06 Store Hjortskardet

(Grane kom.)

Området ble ikke synfart i felt, og er derfor ikke beskrevet. Div. litteratur, kartstudier og evt. flybilde­tolking er lagt til grunn for område­evaluering (= **B1**) og inndeling urørthets­klasse (= **I**).

4.5.7 Landskapsområde T5-07 Stavvassdalen

(Grane og Vefsn kommuner)

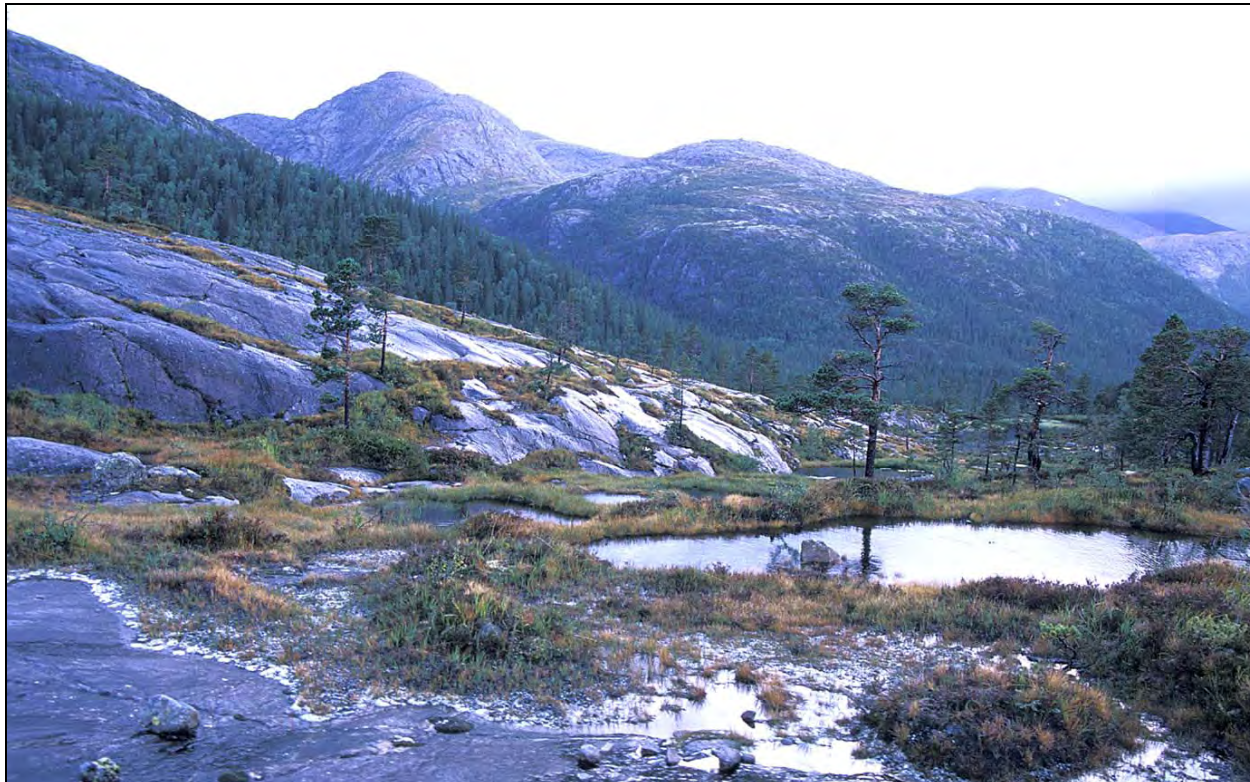
Det er stor forskjell på å ferdes i en lukket skog eller over åpne areal som gir utsyn til fjernere dalsider. Områder hvor stier og tråkk er lagt over åpne arealer som gir slike vekslinger er ofte mer opplevelsesrike enn områder hvor stien kun går gjennom skog. *Stavvassdalen* er et område med slike variasjoner. F: OSP, NIJOS.

I T5-07 *Stavvassdalen* finnes flere kulturminner fra ulike typer skogs- og utmarksbetinget ressursbruk. Her en gammel og restaurert tømmerdam ved *Stavvatnet*. F: FRF, NIJOS.

	Landskapstype: LT-05 Storforma U-daler under tregrensa Landskapsområde: T5-07 STAVVASSDALEN
Landskapets hovedform Betydning: *** Evaluering: B1	Bred U-dal i SØ-NV-gående retning, men som i sør har forgreininger av trangere sidedaler i østlig (<i>Stavvassdalen</i>), sørlig (<i>Langskardet</i>) og vestlig (<i>Feitskardet</i>) retning. Dalbunnen er bred og ganske flat, men stedvis brutt opp av oppstikkende koller eller bergdrag av ulik høyde og størrelse. Dalsidene er høye og markante, men ruver mest i vest mot <i>Kvitfjellet</i> .
Landskapets småformer Betydning: *** Evaluering: B1	Til dels gode løsmassedekker, mest morene som også ses forholdsvis høyt opp i dalsidene. Bart fjell er mindre synlig i lavere dalsidedeler, men ses stedvis som større flak med blankskurt fjell. Mot dalsidetoppene er fjellblotninger typisk, og gir de øvre deler et avskallet preg i forhold til resten. Nede i dalbunnen er myr og organisk materiale vanlig. Mange sidebekker har gjennom årenes løp også gravd revner og bekkegjel, men de er sjelden særlig dype.
Vann og vassdrag Betydning: *** Evaluering: B1	Vann er ofte skjult i det overordna landskapsbildet, men dominerer ofte mindre landskapsrom i dalbunnen. Særlig der sti går langs elv og vann. Ca. midt i dalen går vannskillet mellom <i>Stavvasselva</i> og <i>Eiteråga</i> . Mange bekker og småelver drenerer til disse hovedelvene. <i>Stavvatnet</i> (318 m.) er største vann. Her finns også flere små vann i dalbunnen, samt småpytter på myr.
Vegetasjon Betydning: *** Evaluering: A2	Dominant barskogspeg hvor særlig høyvokst fjellgranskog av bærlyngtypen dominerer nede i dalbunnen. Her finns også mye furu, både i barblandingsskoger og som mindre bestand på opplendte koller og/eller i kant av myr. Både gran og furu går stedvis høyt opp i dalsida, stedvis opp mot 550-600 moh. Mange steder finnes også reinere lauvskogsbelter over barskogen. Grasmyr er typisk i mosaikk med gran i dalbunnen.
Jordbruksmark Betydning: - Evaluering: 0	Ikke registrert/observert.
Bebyggelse og tekniske anlegg Betydning: * Evaluering: B1	Noen spredte hytter. Tømmerdam/gapahuk ved <i>Stavvatnet</i> . Bilvei noe inn i området fra to sider. Tydelige stier i et jevnlig brukt turområde.
Landskapskarakter Landskapsevaluering: B1 Urørthetsklasse: III	Variasjon: Forholdsvis homogent område, men med vekslinger i ulike høydeler. I dalbunnen repeteres ofte mosaikken barskog, myr og elv/bekk. Herfra gir også tett barskog store deler et lukket preg, mens de mange myrflatene åpner opp for videre utsyn mot dalsidetoppene. Inntrykkstyrke: Et homogent og jevnt over rolig landskapsinntrykk. Barskogen skaper en rolig atmosfære, og både vind- og bekkesus danner en jevnt og monoton bakgrunnslyd. Helhet: Området framstår som urørt og helhetlig, noe som skyldes et modent skogbilde. Dvs ikke (evt. svært få) synlige hogstflater er å se. Et sårbart område som kan få helhetspreget redusert ved evt. omfattende hogst. De små kulturmiljøene er et pluss for området opplevelseskvaliteter og landskaphistorikk, og vitner om tidligere skånsom bruk av fjellskogsområdet.

4.5.8 Landskapsområde T5-08 Børjedalen-Laksmarkdalen (Vevelstad og Brønnøy kommuner)

Det meste av landskapsområdes T5-08 Børjedalen dalbunn er skogsatt, og her fins både frodig granskog og ulike typer lauvskog. Vanlig er også ulike typer furuskog, og en del steder ses den som skrinne, glisne utforminger i mosaikk med småmyr, pytter og nakne bergflater. Fra nord for Tøimvassheia. F: OSP, NIJOS.

Høyspentlinja som går fra fjord til fjord, dvs tvers gjennom både Laksmarkdalen og Børjedalen, er landskapsområdets eneste store terrenginngrep. Likevel er linjespennet mange steder godt lagt i terrenget ved at den følger langsetter dalfoten og mer sjelden går over høyere opplendte fjellformer. F: OSP, NIJOS.

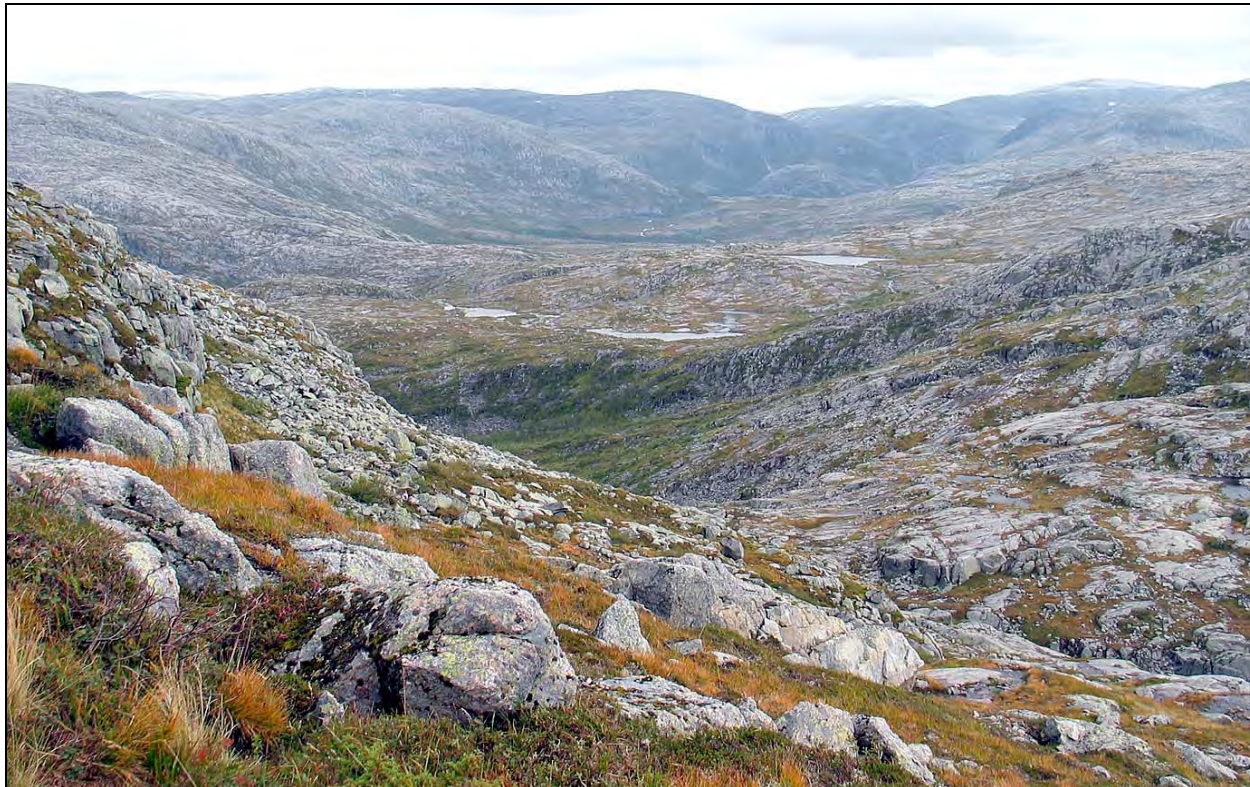
	Landskapstype: LT-05 Storforma U-daler under tregrensa Landskapsområde: T5-08 BØRJEDALEN-LAKSMARKDALEN
Landskapets hovedform Betydning: *** Evaluerings: B1	Området består av <i>et</i> nord-sørgående dalføre mellom <i>Velfjorden</i> og <i>Vistenfjorden</i> , og er eneste gjennomgangsdal som forbinder fjordene. Dalen har en åpen U-form, med til dels vid dalbunn som stiger svakt mot et vasskille ved de midtre deler. Ved tre ulike dalavsnitt kommer mindre sidedaler inn til hoveddalen både fra øst og vest. Størst er de to sidedalene ved <i>Tøymvassheia</i> , hvor også en høyereliggende, hengende sidedal på vestsida følger dalen sørover. Dalføret er omgitt av snaufjell.
Landskapets småformer Betydning: *** Evaluerings: B1	Dalføret har ulike løsmasseforekomster og noe skiftende berggrunn, noe som særlig gjenspeiles av forskjellige skogstyper. Dalpartier med godt løsmassedekke har tettere skogpreg, gran- og evt. frodig lauvskog, mens skrinne og usammenhengende dekker har furuskog i mosaikk med nakne fjellblotninger. De nakne fjellblotningene er et særpreg, særlig på dalens østside og rundt vassdragsskillet. Høyereliggende områder domineres av mye nakent fjell. Ulike forekomster av løsmasser Stedvis finnes enkelte mindre elve- og bekkeavsetninger. Torvmyr er også stedvis utbredt.
Vann og vassdrag Betydning: *** Evaluerings: A2	Til tross for at dalbunnen er skogdekt spiller vannkomponenten de fleste steder et iøynefallende innslag i landskapet. Dette skyldes særlig at turstien gjennom området svært ofte går langsetter elv- og bekker. Mange sidebekker og -elver gjør også at mindre vannårer ofte må krysses. <i>Laksmarkvatnet</i> er områdets største vann, og gir dalbunnen et middels stort vannspeil og bredde. Lenger sør finnes også enkelte mindre langsmale vann, bl.a. <i>Tøymvatnet</i> og <i>Langvatnet</i> . Sammen med flere andre småtjern og områdets mange elver og bekker, bidrar de til en opplevelsesrik vassdragsnatur. Like sør for <i>Rundtjørna</i> går et vassdragsskille mellom nord og sør.
Vegetasjon Betydning: *** Evaluerings: A2	Området er en lang og skogrik dal. På frisk, næringsrik grunn ses rike granskoger av både storbregne og høgstaudetype, samt noe lågurtskog. Gran dominerer særlig vestsida av dalføret. Furuskog ses særlig på østida av dalen, både i fattigere (nord) og rikere (sør) utforminger. Særlig er furutrærne iøynefallende der de står på delvis blankskurte fjell og knauser. Bjørkebeltet ses opp mot snaufjellet, men går flere steder lengre ned i dalsidene. Ved <i>Laksmarkvatnet</i> fins noe høgproduktiv gråor-heggeskog ¹ . I mer fjordnære, lavereliggende områder ses enkelte flatehogster. Høytliggende dalsidepartier har snau hei- og rabbevegetasjon blant mye bart fjell.
Jordbruksmark Betydning: 0 Evaluerings: -	Finnes ikke. Deler av området inngår som del av et større reinbeite. Det påvirker imidlertid ikke skogsvegetasjonen nede i landskapsområdets dalbunn.
Bebyggelse og tekniske anlegg Betydning: ** Evaluerings: C	Et stort linjespenn følger hele dalens østside, og er et dominerende inngrep. Som oftest ligger denne i terrenget, helst i dalfoten, men er stedvis godt synlig pga et mer karrig furuskogsterreg og mye bart fjell. I tillegg har området ei hytte, samt ruin etter eldre <i>Laksmarka</i> gård. Ruinene har en uheldig forfatning, da den med mye søppel ligger langs stien inne i naturreservatet. Stedvis opparbeidet sti, samt hengebru over elvejuv, anses som positive element for området.
Landskapskarakter Landskapsevaluering: B1 Urørthetsklasse: III	Variasjon: En stor og variert skogsdal, hvor ulike løsmasser og berggrunn gir vekslinger mellom rike og fattige skogstyper. Det er særlig tydelig i løsmassefattige deler av dalbunnen hvor særlig nakne rygger og avrunda knauser stedvis er et særpreg. Også vassdragsnaturen er variert, og til dels hyppige vekslinger med ulike vannformer, spesielt i de midtre partier, skaper et opplevelsesrikt dalavsnitt. Kulturpåvirkningen er til dels svært beskjeden, men ett stort linjeinngrep følger gjennom hele områder. Inntrykkstyrke: Ikke spesielt dramatisk, men likevel høy inntrykkstyrke pga kontraster og stedvis vekslinger av naturtyper. Noen elvejuv og stryk høyneser intensiteten. Helhet: I særlig midtre deler synes skogen lite påvirket av mennesker, mens flatehogster i fjordnære deler reduserer helhetsbildet om urørt natur noe. Kraftlinja, pluss alt skrotet ved ruinene til gamle <i>Laksmarka</i> gård innenfor naturreservatet (unødvendig) bidrar til å trekke områdets verdi ned fra A2 til B1. Skrotet kan imidlertid ryddes vekk.

¹ Etter Miljøfaglig utredning, 2004. "Biologisk mangfold i Lomsdal-Visten, Nordland", s. 37.

4.5.9 Landskapsområde T5-09 Henriksdalen

(Brønnøy kom.)

Området ble ikke tilstrekkelig synfart i felt, og er derfor ikke beskrevet. Noe feltbefaring og kartstudier er lagt til grunn for områdeevaluering (= **B1**) og inndeling urørthetsklasse (= **I**).

Høyereliggende deler av T5-09 Henriksdalen preges av spredt vegetasjon, mye stein og bart fjell. F: OSP, NIJOS.

4.5.10 Landskapsområde T5-10 Sæterdalen

(Vevelstad kom.)

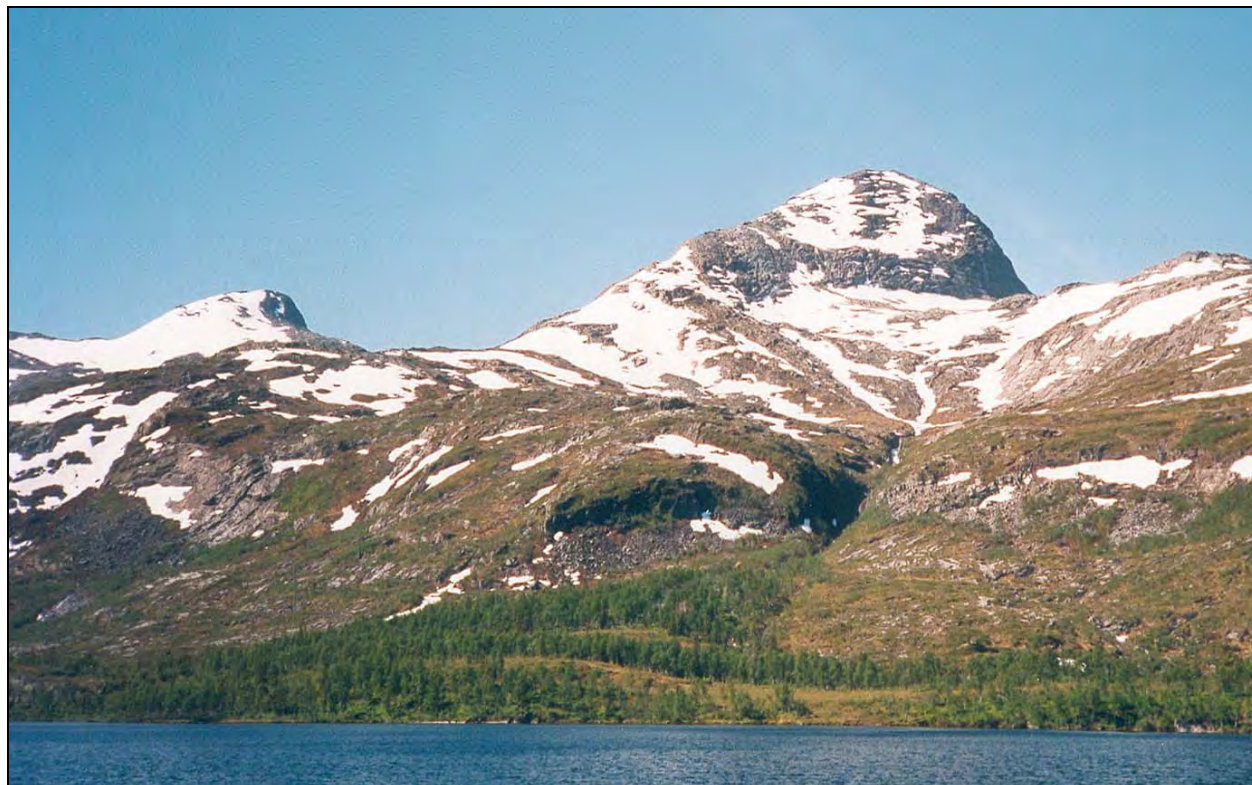

Den gamle Sætra gården danner et åpent og overraskende kulturmiljø i en ellers skogsdominert dal. Gamle innmarksareal er imidlertid under gradvis gjengroing og noen areal er plantet til med gran. F: OP, NIJOS.

	Landskapstype: LT-05 Storforma U-daler under tregrensa Landskapsområde: T5-10 SÆTERDALEN
Landskapets hovedform Betydning: *** Evaluerings: B1	Området har en noe usymmetrisk dalform med unntak av de midtre dalpartier hvor U-formen er tydelig med en forholdsvis bred dalbunn. I de vestre dalpartier deles dalen i to av den oppstikkende lavfjellsformen <i>Remfjellet.</i> , men hvor den nordre delen, <i>søndre Austerfjorddalen</i> , danner en hengende dal i forhold til selve <i>Sæterdalen</i> . I de østre deler støter dalen inn mot <i>Storvassfjellet – Vistfjellan</i> hvor dalen også ender.
Landskapets småformer Betydning: *** Evaluerings: B1	Landskapets ”store” småformer er forholdsvis mange, noe som bl.a. ses i de høyreste fjordsidene. Her er særlig trangere elvejuv/bekkekjøfter typisk i de sør og østre sidene, og danner her enkelte større revner. Løsmassedekket er godt i selve dalbunnen og de nedre dalsidepartier, både av morenejord, men også noe breelv- og elvesorterte materialer (grusmoer). Her er også en del større myrreal. De høyestliggende områder har et stort innslag av bart fjell.
Vann og vassdrag Betydning: *** Evaluerings: B1	<i>Sæterelva</i> danner landskapsområdet sentralnerve, men her er også en rekke andre sideelver, bl.a. <i>Kalvdalsbekken</i> , <i>Durmålselva</i> , <i>Vistvasselva</i> og <i>Ole Henriksdalselva</i> , samt en rekke mindre småelver og bekker. Enkelte småvann og tjern er også vanlig, både i dalbunn og oppe i dalsidene. Vassdragsnaturen er forholdsvis variert, og her renner elvene både i større rolige loner og i striere stryk. Den noe høyereliggende sidedalen <i>søndre Austerfjorddalen</i> , har et eget lite vassdrag som drenerer ned til <i>Austerfjorden</i> .
Vegetasjon Betydning: *** Evaluerings: B2	Skogbildet er betydelig i området, og store deler av den vide dalbunnen er dekt av en tett og høyreist barskog. Det forholdsvis tette skogbildet bidrar til å omkranses/”skjule” en del av området vassdragsnatur. Også lauvskogsinnholdet er stedvis stort, og i de øvre dalsidepartier danne fjellbjørkeskog stedvis høydegrense, selv om også furua står høyt og spredt. Innslaget av myr er forholdsvis stort i de midtre deler av <i>Sæterdalen</i> . Skogpreget avtar i stigende høyde, og snaufjellsvegetasjon i kombinasjon med mye bart fjell dominerer opp mot toppene. I de nedre dalpartier er spor etter hogst stedvis tydelig.
Jordbruksmark Betydning: * Evaluerings: B2	Fortsatt lysåpen jordbruksmark finnes kun på småareal rundt den nedlagte og fraflytta <i>Sætra</i> gården, men arealene er så små at de har liten betydning for det overordna landskapsbildet. Rundt selve gården har imidlertid de gamle innmarksarealene verdi ved at de gir husa en åpen beliggenhet. Mye av detn gamle innmarka er imidlertid under gradvis gjengroing, pluss at en del areal med eldre eng- og beitemark er planta med gran.
Bebyggelse og tekniske anlegg Betydning: * Evaluerings: B1	Hovedhuset på den nedlagte <i>Sætra gården</i> utgjør området mest markante bygning og kulturmiljø. Her er også ruiner etter låven, samt et mindre skur. Lenger inn i dalen finnes bl.a. en mindre hytte. Det mest særpregede enkeltobjektet/punktet er imidlertid en stor gammel varde oppe i <i>Svartvassheia</i> i vel 500 meters høyde. Den danner Norges geografiske midtpunkt, noe som i tursammenheng dermed utgjør en anselig severdighet.
Landskapskarakter Landskapsevaluering: B1 Urørthetsklasse: III	Skogsatt U-dal med stedvis vid dalbunn. Markert avgrensning av høye fjellsider i øst, mens toløpet dalutløp i vest, hvorav den ene er hengende. Betydelig vassdragsnatur. Variasjon: Til tross for ganske homogene og tette barskogstyper framstår <i>Sæterdalen</i> som forholdsvis variert, noe som bl.a. skyldes en ganske stormasket mosaikk med myr, vannspeil og skog innenfor en god avgrensning. Her er også et variert vassdrag. Den gamle gården <i>Sætra</i> , med både hus og eldre innmark, danner et variasjonsskapende miljø i en ellers nokså ”tung” og barskogsdominert skogsdal. Inntrykkstyrke: <i>Sæterdalen</i> framstår ikke som spesielt dramatisk, men her er likevel elementer som høyner landskapsintensiteten. Dette gjelder bl.a. <i>Sæterelvas</i> bredde som ofte kan virke som en ferdselsbarriere. Også enkelte stryk/fosser, bl.a. <i>Falforsen</i> , kan ha høy inntrykkstyrke. At Norges geografiske midtpunkt ligger i området, varde i <i>Svartvassheia</i> , hever også området til å være ”noe” mer enn bare en barskogsledt skogsfjelldal. Også en høy inntrykkstyrke pga kontraster og stedvis vekslinger av naturtyper. Helhet: <i>Sæterdalen</i> framstår med en god helhet innenfor en naturlig avgrensning. Hogst i de nedre deler av området bryter noe med forestillingen om en noe avsidesliggende og nokså urørt fjelldal. Det gjelder også granplanting på små eldre beite- og innmarksareal ved den nedlagte <i>Sætra</i> gården. Gården vurderes imidlertid som et betydelig kulturmiljø i selve dalen, selv om den har liten visuell betydning i det overordna landskapsrommet.

4.5.11 Landskapsområde T5-11 Skjørlægda

(Vevelstad kom.)

Omr. T5-11 Skjørlægda ved Storvatnet og mot den kjente fjelltoppen Vistmannen i sørvest. © Geir Steinheim.

Vassdragsnaturen er særpreget i T5-11 Skjørlægda, og her finnes alt fra stillestående vannspeil til mer fossende stryk. I de nedre områdedeler omkranses elvene også godt av skog. Bildet er tatt rett overfor hengebrua over Storvasselva.

Foto: FRF, NIJOS.

	Landskapstype: LT-05 Storforma U-daler under tregrensa Landskapsområde: T5-11 SKJØRLÆGDA
Landskapets hovedform Betydning: *** Evaluerings: B1	Skjørlegda er et dalføre som fra <i>Eiterådalen</i> strekker seg innover et større fjellmassiv i vest og sør. Dalen er trang i de nedre, nordre partier der elva har skåret seg djupt ned i et gjel. Oppover vider dalen seg ut. Dalbunnen er relativt flat og myrrik i den nedre delen, men terrenget preges også av flere åser. Dalbunn på 280 til 400m, mens området strekker seg helt opp til <i>Vistkjerringa</i> på 1239m
Landskapets småformer Betydning: *** Evaluerings: A2	Skjørlegda er et vidt og kupert dalføre som preges av mange mindre åser og koller, som avgrenses av små bekkedaler og myrdrag. Mange mindre bekkedaler kommer ned fra fjellsidene på alle kanter.
Vann og vassdrag Betydning: *** Evaluerings: A2	Vannkomponenten er fremtredende i området med mange elver, bekker, vann, tjern og myrdrag. <i>Storvatnet</i> ligger midt i området på 346 m., omkranset av flere små vann som <i>Litlvatnet</i> , <i>Klubbtjørna</i> og <i>Sørtjørna</i> . Oppover dalen forgreiner <i>Skjørlægdelva</i> seg i flere sideelver med <i>Fjellskardelva</i> og <i>Storvasselva</i> som de viktigste. Elvene gir mye lyd.
Vegetasjon Betydning: *** Evaluerings: A2	Sammenhengene granskog fins i dalen opp til <i>Litlvatnet</i> , med småbregne granskog som dominerende skogtype. I tillegg finnes også store forekomster av lågurtgranskog, samt høg-staudegranskog. Fra <i>Litlvatnet</i> står granskogen mer flekkvis ofte med innblanding av bjørk. Furu vokser spredt over det meste av området. I øvre del fins gammel furuskog med urskogspreget. Naturskogen er flere steder helt intakt. Større myrreal fins også i dalbunnen.
Jordbruksmark Betydning: - Evaluerings: 0	Kun mindre rydningsspor og teiger etter tidligere jordbruksdrift.
Bebyggelse og tekniske anlegg Betydning: * Evaluerings: B1	Det har vært fast bosetting på <i>Skjørlægda</i> , <i>Fjellgarden</i> og <i>Litlvatnet</i> . Området har tydelig tilrettelagt sti fram til <i>Litlvatnet</i> . Hengebru over elver flere steder.
Landskapskarakter Landskapsevaluering: A2 Urørthetsklasse: II	Fjellene er høye og danner et klimaskille mellom de suboseaniske fjordområdene på vestsida og de mer kontinentale delene her på østsida. Variasjon: <i>Skjørlægda</i> er et variert skogs- og fjellområde, som veksler mellom frodige skogsområder til karrig høyfjell, og mellom tett skog og åpne myr og heipartier. Det kupert landskapet i dalen skaper fin variasjon. Inntrykkstyrke: Området har forholdsvis høy intensitet selv om. Vegetasjons- og vannkomponentene er svært viktig for inntrykkstyrken. Helhet: Helheten er svært god i et tydelig avgrenset og innholdsrikt område. <i>Skjørlægda</i> byr på mange små idyller og stedvis flott utsikt mot høye tinder i sør og vest.

4.5.12 Landskapsområde T5-12 Langfredagsdalen

(Grane kom.)

Området ble ikke synfart i felt, og er derfor ikke beskrevet. Div. litteratursøk, ulike kartstudier, og flybildetolkning lagt til grunn for områdeevaluering (= **B1**) og inndeling urørthetsklasse (= **I**).

Langfredagsdalen fotografert fra fly en kald vinterdag. Snø og lauvtrær uten løv bidrar til å framheve terrengkuperingene, og det er enkelt å se skille bar- fra lauvskog. Foto: Halvard R. Pedersen.

4.5.13 Landskapsområde T5-13 Sørvassdalen

(Grane kom.)

Området ble ikke tilstrekkelig synfart i felt, og er derfor ikke beskrevet. Noe feltbefaring, div. litteratursøk og ulike kartstudier er lagt til grunn for områdeevaluering (= **B1**) og inndeling urørthetsklasse (= **II**).

4.5.14 Landskapsområde T5-14 Engibekkskardet

(Grane kom.)

Området ble ikke tilstrekkelig synfart i felt, og er derfor ikke beskrevet. Noe feltbefaring, div. litteratursøk og ulike kartstudier er lagt til grunn for områdeevaluering (= **B1**) og inndeling urørthetsklasse (= **IV**).

4.5.15 Landskapsområde T5-15 Svenningskardet

(Grane kom.)

Området ble ikke tilstrekkelig synfart i felt, og er derfor ikke beskrevet. Noe feltbefaring, div. litteratursøk og ulike kartstudier er lagt til grunn for områdeevaluering (= **B1**) og inndeling urørthetsklasse (= **II**).

4.6 LT-06 Storforma U-daler over tregrensa

Kartblad

Landskapsområde T6-01 Langskardet

1925 IV *Svenningdal* og 1825 I *Tosbotn*

Landskapsområde T6-02 Mosskarddalen

1825 I *Tosbotn*

Landskapsområde T6-05 Fjellskardet - Nordfjellet

1826 II *Eiterådalen*

I Lomsdal-Visten består denne landskapstypen av tre landskapsområder, med til dels spredt beliggenhet opp langs de midtre-østre deler av utredningsområdet. Landskapstypens hovedform er de samme dalformene som i *LT-05*, men forskjellen er altså at områdene i *LT-06* ligger over skoggrensa. Dette gir landskapen snauere karakter, og som medfører at disse høyfjellsdalene umiddelbart oppleves som mer vide, åpne og med lengre innsyn mot fjernere fjellsider og topper. Ulike vannforekomster, som bekker, elver og stillestående vann, er viktige elementer i de åpne fjelldalene. Områdenes dalbunn er ofte lett å ferdes i, særlig fordi her er mye nakent fjell, men også fordi stier ofte er anlagt gjennom slike daler. Det er imidlertid ikke vanlig i *LT*'en innenfor Lomsdal-Visten området, hvor samtlige tre områder framstår som urørte landskapsområder.

4.6.1 Landskapsområde T6-01 Langskardet

(Grane kom.)

Området ble ikke synfart i felt, og er derfor ikke beskrevet. Div. litteratursøk, ulike kartstudier, evt. flybildetolkning lagt til grunn for områdeevaluering (= **B1**) og inndeling urørthetsklasse (= **I**).

4.6.2 Landskapsområde T6-02 Mosskarddalen

(Vefsn og Grane kommuner)

	Landskapstype: LT-06 Storforma U-daler over tregrensa Landskapsområde: T6-02 MOSSKARDDALEN
Landskapets hovedform Betydning: *** Evaluering: B1	<i>Mosskarddalen</i> er forholdsvis trang U-dal med høye og til dels bratte fjellsider både i vest og øst, med henholdsvis <i>Mosskardtinden</i> og <i>Kvitfjellet</i> på hver side. Dalen åpner seg mot nord der <i>Mosskardelva</i> renner strid ut i landskapsområdet <i>Litlskardet</i> og videre ned i <i>Stavvassdalen/Eiterådalen</i> . I sør stiger dalen opp mot <i>Mosskardvatnan</i> og <i>Elgvidda</i> landskapsområde.
Landskapets småformer Betydning: *** Evaluering: B1	Skredmasse og ur ses innunder de bratte fjellsidene. Mange bekker lager små og store gjel og bekkedaler. Fjellblotninger gir terrenget et noe ødslig preg. Området har noe blokkstein. Skar og revner, bratte flåg, nakne sva, ur eller rullesteinsstrand i veksling ned mot elva.
Vann og vassdrag Betydning: *** Evaluering: B1	<i>Mosskardelva</i> som slynger seg ned dalen er sentralelementet i området, og landskapsopplevelsen er knyttet til denne. Mange mindre bekker kommer ned fra til dels bratte sider i vest, øst og sør. Man finner ikke vann eller tjern i området, men det ligger noe helårssnå- og is i området rundt <i>Mosskardtinden</i> .
Vegetasjon Betydning: ** Evaluering: B1	Dalgangen er stedvis frodig i nedre deler av dalen. I de større dalrommene ses store grasbakker, viersump og bjørkeskog/-kjerr. Rishei, grasmyr og bjønnskjegmyr er vanlig, også i slakere partier av dalsiden. Vegetasjonsdekket avtar gradvis opp mot de høyestliggende partiene med høgalpiner forhold på toppene. Her er det ubetydelig vegetasjon, med mosedekker, kreklinghei og rabbevegetasjon som gir et spredt grønlige skjær som nærmest framhever alle de svarte, grå og hvite flatene.
Jordbruksmark Betydning: - Evaluering: 0	Finnes ikke.

Bebyggelse og tekniske anlegg Betydning: - Evaluering: 0	Finnes ikke/ikke synlig i landskapet.
Landskapskarakter Landskapsevaluering: B1 Urørthetsklasse: I	<p>Variasjon: Stor kontrast mellom forholdsvis frodig dal helt nederst til høyalpine områder på toppene med helårs snø- og isdekker.</p> <p>Inntrykkstyrke: Høy grad av intensitet som er knyttet til <i>Mosskardelva</i> og de bratte fjellsidene og høye fjelltoppene i rundt. Området har betydelige landskapskvaliteter.</p> <p>Helhet: God helhet med tydelig romform. Området har forholdsvis god tilgjengelighet fra <i>Stavvassdalen</i> via <i>Velfjordskardet</i>. Man kan greit komme seg videre opp til <i>Mosskardvatnan</i> og <i>Elgvidda</i>.</p>

4.6.3 Landskapsområde T6-03 Fjellskardet - Nordfjellet

(Vefsn kom.)

	Landskapstype: LT-06 Storforma U-daler over tregrensa Landskapsområde: T6-03 FJELLSKARDET - NORDFJELLET
Landskapets hovedform Betydning: *** Evaluering: B1	Området domineres av en U-dal som kommer opp fra <i>Skjørlægda</i> og ender bratt opp i <i>Fjellskardet</i> ved <i>Visttindan</i> sør i området. I sør og vest avgrenses området brått av høye topper på rundt 900 moh. På <i>Nordfjellet</i> i nord, og i øst har området en slakere avgrensning med topper og høydedrag på 600-800 moh, med en åpning mot <i>Skjørlegda</i> i sørøst. <i>Fjellskardelva</i> renner gjennom denne åpningen.
Landskapets småformer Betydning: *** Evaluering: B2	Fjellblotninger gir terrenget et noe ødslig preg, spesielt i de høyereliggende områdene. Området har moderat med blokkstein. Noe skar og grunne bekkegjel i fjellsidene. Skredmateriale og ur er det forholdsvis lite av, men fins under enkelte brattheng.
Vann og vassdrag Betydning: *** Evaluering: B1	<i>Fjellskardelva</i> er sentral i området og lager liv. Mange mindre bekker kommer ned fra til dels bratte sider i vest og sør. I tillegg finnes det også enkelte mindre småvann og pytter, særlig i nord og vest. Det finnes noe myrområder, både rundt <i>Fjellskardelva</i> og rundt et større vann (520). Noe helårssnø- og is i området rundt <i>Fjellskardet</i> .
Vegetasjon Betydning: ** Evaluering: B1	Forholdsvis frodig langs <i>Fjellskardelva</i> , særlig i de nedre delene av dalen. Vegetasjonsdekket avtar gradvis opp mot de høyestliggende partiene. Snau mellomalpin vegetasjon med rabbehei, grashei, kreklinghei danner ofte store og små mosaikker med fjellblotninger. Mer høgaltine forhold på toppene, og her er den snau vegetasjonen mer sporadisk.
Jordbruksmark Betydning: - Evaluering: 0	Finnes ikke.
Bebyggelse og tekniske anlegg Betydning: - Evaluering: 0	Finnes ikke/ikke synlig i landskapet.
Landskapskarakter Landskapsevaluering: B1 Urørthetsklasse: I	<p>Skarp avgrensning av bratt vestsida. Roligere og slakere østside.</p> <p>Variasjon: Stor kontrast mellom frodig dal ned mot <i>Skjørlægda</i>, høyfjell mot <i>Vistfjellan</i> og mer viddepreg i nordøst.</p> <p>Inntrykkstyrke: Forholdsvis høy grad av intensitet knyttet til <i>Fjellskardelva</i> som dominerer landskapsbildet med sus og brus. Bratte fjellskrenter/vegger i sør og vest, slakere i nord og øst. Et område med betydelige landskapskvaliteter.</p> <p>Helhet: God helhet med tydelig romform. Store deler av området kan ses fra de høye toppene i vest. Området har god tilgjengelighet fra <i>Skjørlægda</i> langs <i>Fjellskardelva</i>.</p>

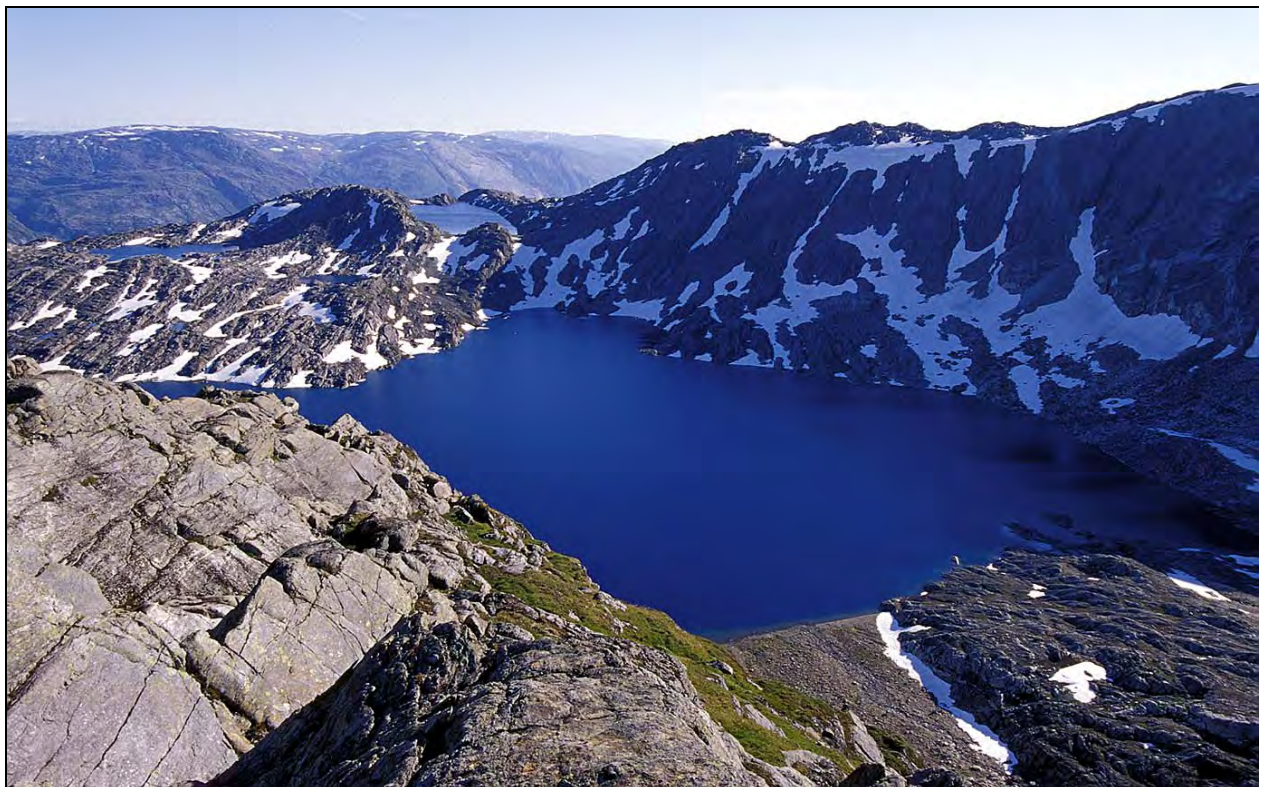
4.7 LT-07 Høyfjellsplatåer og større fjelltopper

Kartblad

Landskapsområde T7-01 Jordbruvatnan	1825 I <i>Tosbotn</i>
Landskapsområde T7-02 Øvre Breidvatnan	1825 I <i>Tosbotn</i>
Landskapsområde T7-03 Breidvasstindan	1825 I <i>Tosbotn</i>
Landskapsområde T7-04 Elgvidda	1825 I <i>Tosbotn</i>
Landskapsområde T7-05 Vistvatnan	1826 II <i>Eiterådalen</i>
Landskapsområde T7-06 Stigfjellet - Vistfjellan	1826 II <i>Eiterådalen</i>
Landskapsområde T7-07 Kronglevatnet - Innertjørna	1826 II <i>Eiterådalen</i>
Landskapsområde T7-08 Store Finnknevatnet	1826 I <i>Mosjøen</i> & 1826 II <i>Eiterådalen</i>
Landskapsområde T7-09 Roparnesfjellet	1826 IV <i>Tjøtta</i>

Landskapstypen består i Lomsdal-Visten av ni landskapsområder med til dels god spredning gjennom utredningsområdet. Mest samlet er landskapsområdene *T7-01 Jordbruvatnan*, *T7-02 Øvre Breidvatnan*, *T7-03 Nedre Breidvatnet* og *T7-04 Elgvidda*, som alle ligger i Lomsdal-Vistens mest sammenhengende høyfjellspregede og alpine områder sør i utredningsområdet. Dette er også den delen av utredningsområdet som inngår i landskapsregion 36 Høgfjellet i Nordland og Troms.

Karakteristisk for landskapstypen er en eller flere vann som ligger i lave senkninger, evt. noe dypere eroderte botner, og som omgis av høye fjellsider. Fjellsidene har stedvis en noe steil form, men vanligst er likevel fra halvslake til slake fjellsider. Vann av vekslende størrelse danner ofte bunn og blikkfang i landskapsrommene, men her finnes også ofte småvann i ulike høydelag. Bekkene som binder vannene sammen er karakteristisk, og synlige i landskapene. Trevegetasjon finnes stedvis i enkelte av landskapsområdene, men da kun i de aller lavestliggende deler av. Snau hei- og rabbevegetasjon, snøleier og små myrstrenger i små søkk og senkning er vanlig.

LT-07 Høye fjellplatåer og større fjelltopper er langt på vei en samlegruppe for høytliggende områder med et betydelig karrig og ødslig snaufjellspreg. Hovedformen kan imidlertid variere en del, fra mer småbølgende vidder til mer høyreiste og kvasse alpine former. Fra området øst for Breidvasstinden. F: OSP, NIJOS.

På sommerstid kan vegetasjonen i slike høytliggende fjellområder virke både grågrønn, unnselig og kjedelig, og nærmest forsvinne blant all gråsteinen. Om høsten derimot, nærmest eksplodere snaumarksvegetasjonen i en voldsom fargeprakt, noe som både gir liv og dybde til landskapene. Særlig iøynefallende og synlig over store flater er halvgraset bjønnskjegg. F: WEF, NIJOS.

4.7.1 Landskapsområde T7-01 Jordbruvatnan

(Brønnøy og Grane kommuner)

Jordbruvatnan er et høytliggende område preget av nakent fjell og snau hei- og rabbevegetasjon. Bildet viser bl.a også hvor lite framtredeende vegetasjonen er sommerstid, mens bildet øverst viser hvor radikalt annerledes samme vegetasjonstyper kan virke i landskapet om høsten. F: OSP, NIJOS.

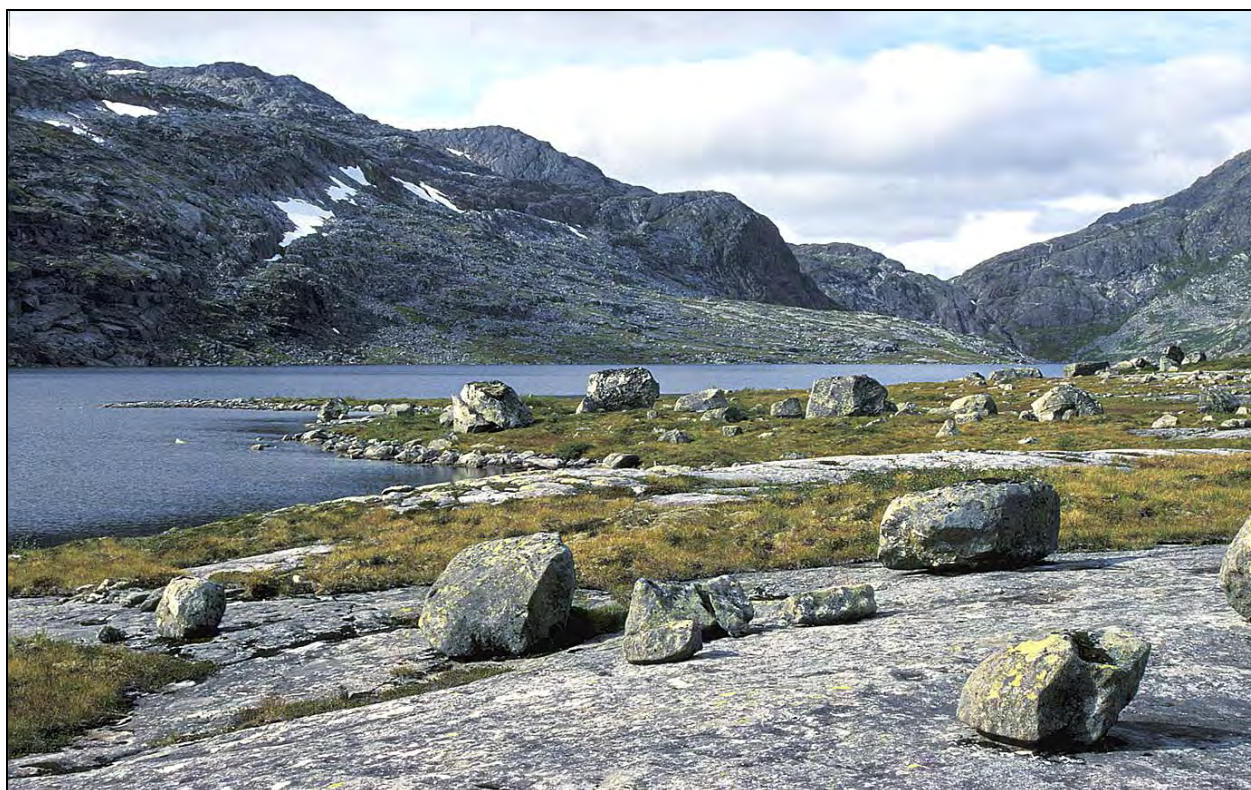
	Landskapstype: LT-07 Høyfjellsplatåer og større fjelltopper Landskapsområde: T7-01 JORDBRUVATNAN
Landskapets hovedform Betydning: *** Evaluerings: B1	To langsmale vann danner i hovedsak bunnen i et høytliggende (690 moh) fjellbasseng. På sørsiden avgrensnes landskapsrommet av slake fjellsider opp til 887 moh., mens på nordre side er avgrensningen skarpere med forholdsvis bratte fjell opp til 1000 m. Dalgangen er langsmal og ganske åpen i sør, mens den ender butt mot <i>Grunnvasstinden</i> (1077 m.o.h.) i nord.
Landskapets småformer Betydning: *** Evaluerings: A2	Fjellblotninger dominerer og gir terrenget et grått og noe ødselig preg på avstand. Her er likevel noe løsmasser, noe som gir grunnlag for forholdsvis mye rabbehei og kreklingvegetasjon inne mellom bergflatene, særlig i sør. Området har fra moderat til lite med blokkstein. På den mer brattlendte østsiden er nakne sva og rygger mer framtreddende, og flere danner nes i vannet. Et særtrekk for området er de mange jordbruene (dvs partier hvor bekker/småelver renner/tidligere rant under jorda) et stykke oppe i fjellsidene på nordsida av vatna.
Vann og vassdrag Betydning: *** Evaluerings: B1	De to vannene, <i>øvre</i> og <i>nedre Jordbruvatnan</i> danner hovedbasis i landskapsområder, og er tett omkranset av de omkringliggende fjellsider. Vannene har langsmal form, men likevel en forholdsvis jevnt slyngende strandlinje. Enkelte holmer og nes gir imidlertid strandlinja variasjon. To mindre vann ligger isolert høyere opp i terrenget, men begge drenerer til <i>nedre Jordbruvatn</i> . Også i godt over 800 m. høyde finnes enkelte små tjern, helst på østsiden. På vestsidas høyder ses enkelte spredte, men varige is og snødekker opp mot toppene.
Vegetasjon Betydning: ** Evaluerings: B1	Tre- og buskløst. Kun snau hei- og rabbevegetasjon. Stedvis i sammenhengende dekker, men som oftest i mosaikk med nakent fjell og ur. Mosesnøleier vanlig på mer skyggefulle lokaliteter på vestsidens høyere liggende side. Småbregne-, gras- og lågurtenger forekommer.
Jordbruksmark Betydning: - Evaluerings: 0	Finnes ikke.
Bebyggelse og tekniske anlegg Betydning: - Evaluerings: 0	Finnes ikke, eller ikke synlig i landskapet.
Landskapskarakter Landskapsevaluering: B1 Urørthetsklasse: I	Variasjon: Et godt avgrenset område med to langsmale, slyngende vannspeil som landskapets basiselement. Veksling fra moderat høye til høye fjellsider gir kontrast mellom de motstående dalsidene, noe som ytterligere forsterkes av dalsidenes ulike helling. Områdets jordbruener framheves som spesielle, og bidrar til en særegen variasjon i den ene fjellsida. Inntrykkstyrke: Området har moderat intensitet, og her er ingen iøynefallende og dominante blikkfanger. Unntak her er de mange jordbruene som gir en spennende og særegen dimensjon til området. Områdets avgrensning gjør ellers at fra dalbunnen framstår området som forholdsvis lukket, dvs med lite utsyn til fjernere fjell. Klima og årstid gir imidlertid ulike næropplevelser, noe som sterkt kan frambringe områdets høye beliggenhet. Helhet: God avgrensning, sentral vannlinje og med vannflatene som naturlig blikkfanger og orienteringspunkt. Urørt og til dels vanskelig tilgjengelig gir området et noe uforstyrret og øde preg.

4.7.2 Landskapsområde T7-02 Øvre Breidvatnan

(Brønnøy kom.)

De to sentrale vatna i T7-01, Øvre og midtre Breidvatn, sett fra fjellkammen i grensa mot T5-01 Bjønnstokkvatnan. Den lave og smale landtungen mellom de to vatna er blokkrik, og her er også mindre vann. I forgrunnen ses et typisk snaufjellstjern (t.h), dvs. nede i en langsmal bergsprekk. F: OSP, NIJOS.

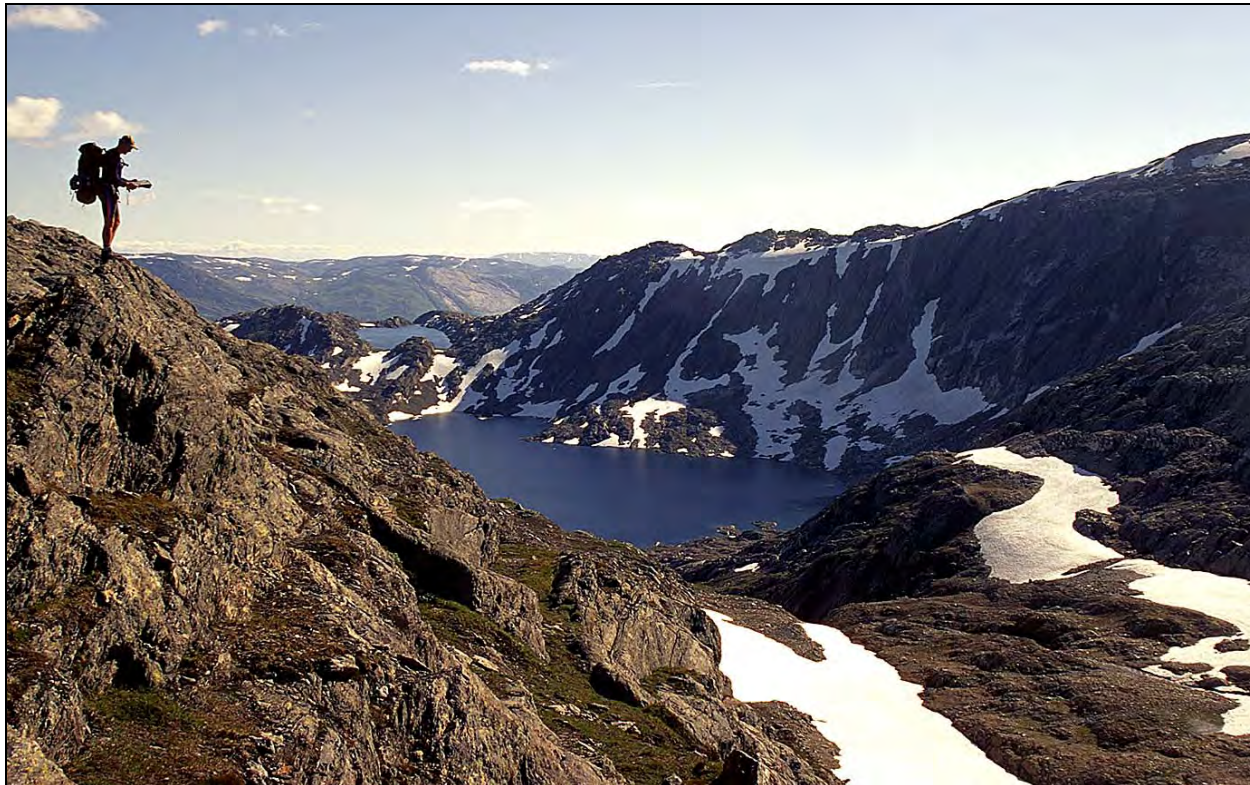

En smal og grunnlendt landtunge skiller det øvre- og det midtre Breidvatnet fra hverandre. Her er store og små droppstein, en rest fra isen som smeltet ned, et betydelig særpreg. F: OSP, NIJOS.

	Landskapstype: LT-07 Høyfjellsplatåer og større fjelltopper Landskapsområde: T7-02 ØVRE BREIDVATNAN
Landskapets hovedform Betydning: *** Evaluerings: BI	To vann som danner lave senkninger i et vidt og åpent landskapsrom, særlig mot nord. Vannspeil og gulvet i landskapsrommet ligger ca. 440 m.o.h. omgitt av både lave og slake fjellsider i nord, og mer steile, høyreiste fjell i sør og vest opp mot 950 meters høyde. God avgrensning i sør-vest. Lav landtunge deler vannene i det halvåpne, vide landskapsrommet.
Landskapets småformer Betydning: *** Evaluerings: BI	Grå, nakne og godt avrunda fjellblotninger dominerer og ses som glatte fjellflater og sva, hyppig dekt med blokkstein og droppstein av ulik størrelse fra tidligere breis. Små revner og skar ses stedvis i enkelte fjellsider. Innunder høyereliggende brattskrenter og flåg ses ofte ur og skredmateriale. Lite løsmasser, helst i senkninger, ofte myr og organisk opphav på de nedre flatere partiene. Vannenes strandlinje er flikete med små vikene og utstikkende odder og nes.
Vann og vassdrag Betydning: *** Evaluerings: BI	<i>Øvre og midtre Breidvatn</i> danner områdets sentralelement og naturlige blikkefang. Danner også gulv i dette mellomalpine området. I tillegg finnes det også enkelte mindre småvann og pytter, særlig på landtungen mellom vannene og nord for <i>midtre Breidvatnet</i> . Vannlinjen er flikete.
Vegetasjon Betydning: * Evaluerings: C	Området har en mellomalpin vegetasjon med lyng-, kreklinghei- og rabbevegetasjon. Småflekker og smale strenger med gras- og bjønnskjeggmyr i senkninger. Forblåst og krypende fjellbjørk kun i enkelte søkk, men veldig spredt. Den snaue vegetasjonen fram-hever småformene og gir området et åpent og karrig preg.
Jordbruksmark Betydning: - Evaluerings: 0	Finnes ikke.
Bebyggelse og tekniske anlegg Betydning: - Evaluerings: 0	Finnes ikke.
Landskaps-karakter Landskapsevaluering: BI Urørthetsklasse: I	Et vidt nedsenket landskapsrom, som pga vannenes beliggenhet i samme høyde gir lange siktstrekninger og oversikt i store deler av landskapsrommet. Området fungerer som en sentral fjellovergang, og har tydelig avgrensing.. Variasjon: Middels variasjon. Droppsteiner og flikete strandlinje gir vekslende mellom vann og karrige småformer. Ulike fjellsideformer gir ulike synsinntrykk i ulike himmelretninger. Inntrykkstyrke: Et område med vekslende inntrykkstyrke fordi landskapsrommet både er åpent mot nord og tett lukket av fjellvegger fra sør til vest. Værutsatt lavt og flatt terreng i sentrale midtpartier rundt vannene. Rolig og tiltalende på godværsdager, forblåst og øde i dårlig vær. Helhet: En halvåpen og oversiktlig hovedform binder området sammen. Naturelementene forsterker hverandre og de oftest vindutsatte vannene understreker de lave småformenes karrige og grå steinmasser. Området gir samtidig både et monotont og et mektig inntrykk.

4.7.3 Landskapsområde T7-03 Breidvasstindan

(Brønnøy kom.)

Landskapsområde T7-03 Breidvasstindan har et typisk alpint høyfjellspreg, med egger, botner, små isdekker og enkelte vann. Bildet er fra småvatnet "761" (m.o.h) øst for selve Breidvasstinden. F: FRF, NIJOS.

En av landskapstypens store fascinasjoner er de mange turfolks hang til toppturer, og selv de høyeste og mest utilgjengelige toppene får sporadiske besøk. På slike topper har man også gjerne storslagne utsyn i finvær, og herfra ser man godt over mot andre landskapsområder. Følelsen av være på verdens tak er betydelig. Bildet viser folk ved varden på toppen av *Breidvasstinden* (1224 m.o.h) © Geir Steinheim.

	Landskapstype: LT-07 Høyfjellsplatåer og større fjelltopper Landskapsområde: T7-03 BREIDVASSTINDAN
Landskapets hovedform Betydning: *** Evaluering: A2	Langsmalt område med sørgående orientering. Todelt hovedform bestående av markant botn med tydelig avgrensning i vest, samt et høyereliggende småskåret platå på østsiden av <i>Lauvvasstinden</i> . Oppstykket hovedform, som her er slått sammen til et område pga sitt markerte høyfjellspreg. <i>Breidvasstinden</i> er 1224 m.oh.
Landskapets småformer Betydning: *** Evaluering: A2	Nord-sørgående bergstrukturer gir langsmale nakne rygger og senkninger, sistnevnte som snøen gjerne fyller. Lite løsmasser, mest smågrus og organisk materiale. Lite blokkstein og forvittringsmateriale å se sammenlignet med andre høyfjellsområder. Skredmasse og ur ses mest innunder <i>Breidvasstindens</i> side mot vannet.
Vann og vassdrag Betydning: *** Evaluering: A2	” <i>Breidvasstindvatnet</i> ” (761 moh) danner gulv i områdets østlige del, og framstår som en samlende flate omgitt av snøflekker og fonner (13.aug, 04). Snøfonner og varige isdekker bidrar til å forsterke høgfjellspreget. Sør for, og ovenfor 761-vatnet ligger flere småpytter og vann, bl.a. <i>Kaffivatnet</i> . Sett med ståsted høyt i terrenget ses disse som flotte speil mot fjernere fjell og horisonter. Mange smeltevannsbekker gir lyd til landskapet som et fjernt sus. Småvann og varige isdekker finnes også på høgfjellsområdet mot <i>Lauvvasstinden</i> .
Vegetasjon Betydning: ** Evaluering: B1	Lite iøynefallende vegetasjon sommerstid, med mosedekker, kreklinghei og rabbevegetasjon som gir et spredt grønlige skjær i mosaikk med både svarte, grå og hvite berg- og snøflater .
Jordbruksmark Betydning: - Evaluering: 0	Finnes ikke.
Bebyggelse og tekniske anlegg Betydning: - Evaluering: 0	Finnes ikke.
Landskapskarakter Landskapsevaluering: A2 Urørthetsklasse: I	Todelt hovedform som ikke gir området en klar romlig enhet, men hvor omkringliggende topper og tindere høyder og alpine preg rettferdiggjør likevel områdets avgrensning. Variasjon: Området er variert pga sine to hovedformer, botn og alpine egger/rygger, men også ut fra kontrasten høydeforskjellene gir med flate vannspeil av ulik størrelse i ulike høydelag. Inntrykkstyrke: Høy intensitet. Inntrykkstyrken skapes av områdets beliggenhet, værharde og karrige preg, flekkvis vegetasjon og forekomsten av de mange snøfonnene utover sommeren. Helhet: Det karrige og alpine høgfjellspreget binder området sammen. Fra selv mindre topper i øst har man utsyn mot fjerne fjell og blåner, bl.a. <i>Tosfjorden</i> , <i>Børgefjell</i> , mens fra toppen av <i>Lauvvasstinden</i> og <i>Breidvasstinden</i> i vest ses havet og øylandskapet utenfor.

4.7.4 Landskapsområde T7-04 Elgvidda

(Grane kom.)

Ved utløpet av *Elgviddvatnet* renner *Grunnvasselva* over en markert terskel og danner her en stor foss. Over denne terskelen er også landskapsområdegrensa (stipla linje) mellom to vidt forskjellige landskapsområder og landskapstyper trukket. Slike tydelige landskapsskiller kan gi sterke landskapsopplevelser. F: OSP, NIJOS.

I de høyestliggende områder av T7-04 Elgvidda ligger små og store is- og snødekker lenge utover sommeren, særlig på de nordvendte sidene. Her oppe fra har man et godt utsyn over den store senkningen som Elgviddevatnet er en del av. F: OSP, NIJOS.

	Landskapstype: LT-07 Høyfjellsplatåer og større fjelltopper Landskapsområde: T7-04 ELGVIDDA
Landskapets hovedform Betydning: *** Evaluering: B1	Usymmetrisk høyfjellsbasseng med <i>Elgviddvatnet</i> som laveste gulv, omgitt av storkupert vidde hvor ulike grovforma bergrygger bidrar til å flike opp det overordna landskapsrommet i ulike trinn og små rom. Små vann danner ofte gulv i disse etasjene. Området likevel omkranset av høye fjell. Godt avrunda storformer, breerodert og rundslipte topper.
Landskapets småformer Betydning: *** Evaluering: B1	Mange rygger, rabber og sva i hovedsakelig nord-sørgående retning. Nakne bergflater som det er lett å ferdes langsetter, men mer tungt å gå på tvers av. Generelt mindre blokkstein og grovere løsmasser her enn f.eks <i>øvre Breidvatn</i> . Isen har de fleste steder plukket godt med seg. Opp til ca. 800 meter er det nok av løsdekke til å gi de nedre deler et viss grønnskjær mellom alt det grå. Enkelte bekkegjel, forholdsvis grunne. Skredmateriale og ur forholdsvis lite av, men fins under enkelte brattheng. Flikete strandlinjer, små holmer og odder i <i>Elgviddvatnet</i> .
Vann og vassdrag Betydning: *** Evaluering: B1	Stillestående vann danner gulv i området sine ulike landskapsrom, med <i>Elgviddvatnet</i> som det største, og <i>Mosskardvatnan</i> lengre nord. Ellers ofte langsmale pytter som følger nord-sør ryggformasjonene. Rundt de høyeste toppene ses mindre snøfonner og varige isdekker, og fra disse surkler det små smeltevannsbekker gjennom hele sommeren.
Vegetasjon Betydning: * Evaluering: B1	Snau mellomalpin vegetasjon med rabbehei, grashei, kreklinghei som dominerer de nedre partier og danner ofte store og små mosaikker med nakne fjellblotninger. Småmyr og kildemosepytter ses nede på flatene, mens rene mosesnøleier fins oppunder mange av snøskavlene. Mer høgalpine forhold på toppene, og her er den snau vegetasjonen mer sporadisk.
Jordbruksmark Betydning: - Evaluering: 0	Finnes ikke.
Bebyggelse og tekniske anlegg Betydning: - Evaluering: 0	Finnes ikke.
Landskaps-karakter Landskapsevaluering: B1. Urørthetsklasse: I.	Høyfjellsområde med mellomalpine og høgalpine forhold. Høydeforskjell på vel 500 meter gir gradvise vekslinger, men området framstår som goldt og øde. Høyreiste topper med snøflekker og varig is forsterker dette. Lettgått turterreng, vinner fort høydemetre. Et landskap som i større grad enn andre lett kan betraktes ovenfra og ned fra ulike midtpartier, høyder og topper. Variasjon: Storskala og forholdsvis homogent. Variasjonen skapes først og fremst av en naturlig vegetasjon sonering som følger løsmasser og høydelagene. Enkelte små delområder kan avvike fra det mer storskala og dominerende <i>Elgviddvatnet</i> , bl.a. med små vatn i ulike høydelag, bl.a. <i>Mosskardvatnan</i> m.fl. Inntrykkstyrke: I godvær et rolig og forholdsvis ensformig landskap uten spesielle blikfang. Lokalt kan enkelte småvann, stryk eller bergflåg høyne småområders inntrykksstyrke. Helhet: Nedsenket fjellbasseng med høyfjellskarakter. Oversiktlig, men ensformig og traust.

4.7.5 Landskapsområde T7-05 Vistvatnan

(Vevelstad og Brønnøy kom.)

Området ble ikke tilstrekkelig synfart i felt, og er derfor ikke beskrevet. Noe feltbefaring, div. litteratursøk og ulike kartstudier er lagt til grunn for områdeevaluering (= **A2**) og inndeling i urørthetsklasse (= **I**).

Søre Vistvatnet sett fra toppen av fjellet Vistmannen i juli måned. Bildet viser at områder i LT-07 Høyfjellsplatåer og større fjelltopper kan ha somre hvor snøen ligger lenge. Dette innebærer at LT'en er vanskeligere tilgjengelig i større deler av året for fotturisten enn andre LT'er i utredningsområdet. © Geir Steinheim.

Små sprekkestrukturer er vanlig i dette oppsprukne viddelandskapet, ofte fylt av både is og vann. Det vegetasjonsløse landskapet forsterker det golde preget. Bildet er fra omr. nær Austerdalsfjellet. F: OSP, NIJOS.

4.7.6 Landskapsområde T7-06 Stigfjellet - Vistfjellan

(Vevelstad kom.)

	Landskapstype: LT-07 Høyfjellsplatåer og større fjelltopper Landskapsområde: T7-06 STIGFJELLET - VISTFJELLAN
Landskapets hovedform Betydning: *** Evaluering: B1	Høyfjellsplatå på ca 550-700 moh, avgrenset av <i>Nordre Austerfjorddalen</i> i nord, og <i>Søndre Austerfjorddalen</i> og <i>Sæterdalen</i> i vest og sør. I øst stiger området jevnt opp mot <i>Vistfjellan</i> på ca 900 moh. <i>Grunnvatnet</i> er et sentralt element i området og er omgitt av småkupert vidde og mange små vann og tjern.
Landskapets småformer Betydning: *** Evaluering: B1	Noe rabber og nakne bergflater som det er lett å ferdes langsetter. Også noe spredt blokkstein. Rolig og godt landskap. Grå, nakne og godt avrunda fjellblotninger ses som glatte fjellflater og sva.
Vann og vassdrag Betydning: *** Evaluering: B1	Stillestående vann danner gulv i områdets ulike landskapsrom, med <i>Grunnvatnet</i> som det største. Ellers mange små vann, tjern og pytter. Det er svært få dominerende bekker i området
Vegetasjon Betydning: ** Evaluering: B2	Området har en mellomalpin vegetasjon med lyng-, kreklinghei- og rabbevegetasjon som danner store og små mosaikker med nakne fjellblotninger. Småflekker og smale strenger med gras- og bjønnskjeggmyr i senkninger. Noe forblåst og krypende fjellbjørk i enkelte områder. Den snaue vegetasjonen framhever småformene og gir området et åpent og karrig preg.
Jordbruksmark Betydning: - Evaluering: 0	Finnes ikke.
Bebyggelse og tekniske anlegg Betydning: - Evaluering: 0	Sjøbergmarsjen arrangeres hvert år etter et merket løype. Ellers ingen inngrep.
Landskaps-karakter Landskapsevaluering: B1 Urørthetsklasse: I	Variasjon: Storskala og forholdsvis homogent. Høgfjellplatå med mellomalpine og høgalpine forhold. Høydeforskjell på ca 200 meter gir gradvise vekslinger, men området framstår som godt og øde. Lettgått turterreng. Inntrykkstyrke: Høyfjellspreget gir området høy intensitet. I godvær er et rolig og forholdsvis ensformig landskap uten spesielle blikkfang. Ugjestmildt i dårlig vær. Lokalt kan enkelte småvann høyne områdets inntrykkstyrke. Helhet: En oversiktlig hovedform binder området sammen. Området gir samtidig både et monotont og et mektig inntrykk. Området er forholdsvis ensformig og traust.

4.7.7 Landskapsområde T7-07 Kronglevatnet - Innertjønnan

(Vevelstad kom.)

På sommertid dominerer som oftest grå steinmasser og nakne fjellblotninger snaufjellslandskapene, og terrenget kan framstå som forholdsvis gold og øde. På høsten derimot, eksploderer nærmest de kortvokste gras-, halvgras-, siv-, og myrullartene i sterke høstfarger. F: WEF, NIJOS.

Den oppmerka **T**uriststien fra *Kronglevatn* til *Bønå* ligger åpent til i landskapet og er lett å se. F: WEF, NIJOS.

	Landskapstype: LT-07 Høyfjellsplatåer og større fjelltopper Landskapsområde: T7-07 KRONGLEVATNET - INNERTJØRNAN
Landskapets hovedform Betydning: *** Evaluerings: A2	Landskapets hovedform består her av et høyereliggende snaufjellsområde som stiger gradvis fra vel 350 moh i vest til 850 m. i øst. Området har småkupert viddepreg, men hvor mindre vann danner gulv i ulike delområder i forskjellige høyder. Mest høyreist og avgrensede er <i>Vistfjellet</i> og <i>Noerhtevaerie</i> i øst, mens området er langt mer åpent og med større og videre fjernsyn i vest.
Landskapets småformer Betydning: *** Evaluerings: A2	Typisk nok er det utallige nakne fjellblotningene som preger og karaktersetter området. Glattskurte og avrunda fjellknauser, smårygger og sva er vanlig, gjerne sammen med blokkstein og grovere blokkmateriale etter isen. Løsmassedekket er de fleste steder tynt og usammenhengende, men enkelte lavereliggende partier kan ha støtsider eller senkninger med noe bedre jordbunnsforhold. Det nakne og til dels karrige preget er likevel dominerende. De mange holmene i <i>Kronglevatn</i> nevnes som en kuriositet.
Vann og vassdrag Betydning: *** Evaluerings: A2	Vannkomponenten er betydelig i landskapsbildet, noe som både skyldes en høy forekomst av småvann og bekker, men også fordi de vegetasjonssnaue/nakne småformene gjør at vannene blir svært godt synlig i landskapet. At vannene også gjerne ligger i ulike høydelag, gjør at man ofte ser småvann nedenfor seg i nokså vide landskapsrom/delområder. Her er også en del bekker som surkler og binder vannene sammen.
Vegetasjon Betydning: ** Evaluerings: B1	Snaufjellsvegetasjon dominerer, men framstår likevel ofte som underordnet i landskapsbildet i forhold til nakent fjell og grovere blokkmateriale. Det som finnes av vegetasjon er helst ulike former for hei-, rabbe-, myr og snøleievegetasjon, men enkelte lavereliggende/eller lune områder kan ha partier med bjørke- eller vierkjerr.
Jordbruksmark Betydning: - Evaluerings: 0	Finnes ikke.
Bebyggelse og tekniske anlegg Betydning: * Evaluerings: B1	Det meste av området framstår som forholdsvis urørt og inngrepsfritt. Unntak er ved utløpet av <i>Kronglevatn</i> , dvs i de lavestliggende områdene vest i området. Her finnes en trelavvo, et lite skur samt båt til bruk på vannet. Pga av det åpne preget og det flate landformen rundt vannet er anlegget godt synlig. Her er også en rødmerka turløype.
Landskapskarakter Landskapsevaluering: A2 Urørthetsklasse: II	Småkupert vidde som stiger gradvis fra vest mot øst. Flere delområder med små vann. Variasjon: Forholdsvis liten landskapsvariasjon, men pga repterende mosaikker med flat landform, nakne fjellblotninger, snau vegetasjon og små vann i små og enkeltstående landskapsrom, framstår likevel området variert pga hyppig vekslende inntrykk. Inntrykkstyrke: Området er i utgangspunktet forholdsvis homogent, men det flate og ofte karrige landskapet, og de ofte vide utsynene gir en god følelse av å være på "Norges tak". Inntrykkstyrken vil også variere med vær, farger og årstid (se også bilde øverst side 84). Helhet gis her av et urørt, høytliggende og nokså avsidesliggende posisjon, og ved et nokså åpent og vidt landskapsrom. Det vesle anlegget ved <i>Kronglevatn</i> bryter noe med dette, samtidig som både beliggenhet helt vest i området, generell terrengplassering (lavest i området) og størrelse er nøkternt tilpasset både landskap og terreng. Tilsvarende anlegg lenger inn i området ville blitt vurdert som langt mer negativt.

4.7.8 Landskapsområde T7-08 Store Finnknevatnet

(Vefsn kom.)

Området ble ikke tilstrekkelig synfart i felt, og er derfor ikke beskrevet. Noe feltbefaring og ulike kartstudier er lagt til grunn for områdeevaluering (= **B2**) og inndeling urørthetsklasse (= **IV**). Her trekker særlig en stor reguleringsdam ned landskapskvalitetene.

4.7.9 Landskapsområde T7-09 Roparnesfjellet

(Vevelstad og Vefsn kommuner)

Området ble ikke synfart i felt, og er derfor ikke beskrevet. Ulike kartstudier og flybildetolkning er lagt til grunn for landskapsevaluering (= **A2**) og inndeling urørthetsklasse (= **I**). Ved landskapsevalueringen trekker særlig en høy og ytre beliggenhet med stedvise gode utsyn mot den ytre *Helgelandskysten* opp.

5. Oppsummering

Kapittel 4 har vist at Lomsdal-Vistenområdet har flere og tildels svært varierte landskapstyper. Det skyldes bl.a. at området ligger som en overgang mellom kyst og innland, og innbefatter dermed også flere ulike landskapsregioner. Dette ses bl.a. ved ulike landformer og ved gradvise endringer av klima/vegetasjon.

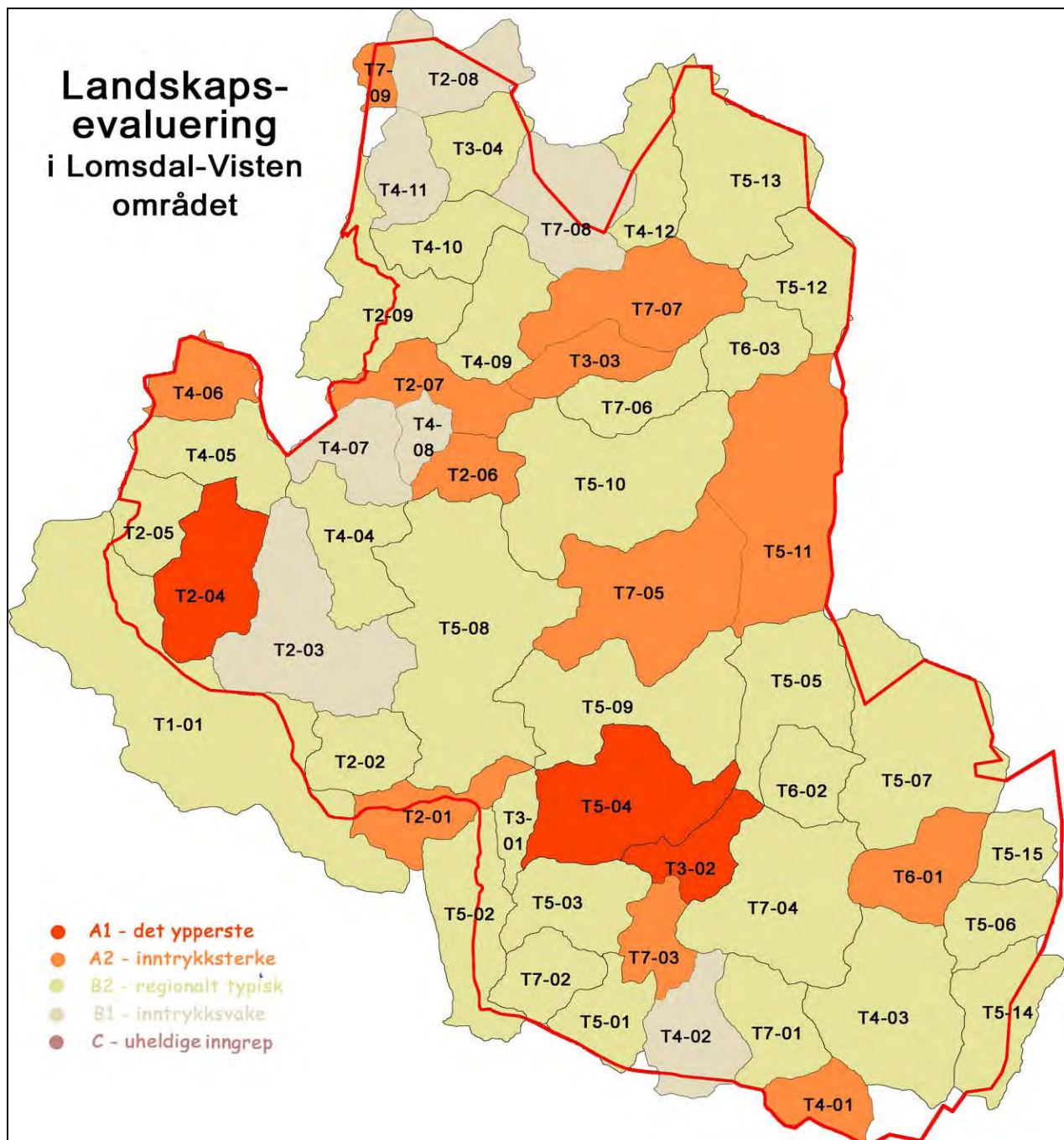
Vurdert i et regionalt perspektiv er det landskapsområder her som er typisk for både landskapsregion 32 *Fjordbygdene i Nordland og Troms*, og for de nordnorske fjellregionene 35 *Lågfjellet i Nordland og Troms* og 36 *Høgfjellet i Nordland og Troms* med et ofte godt avrunda preg oppstykket av enkelte skogsatte gjennomgangsdaler. I de lavereliggende østlige deler av Lomsdal-Visten området får imidlertid region 35 en større likhet med region 33 *Innlandsbygder i Nordland*, hvor godt senkende og større barskogsledte U-daler bl.a. er et særpreg. Det mest oppsiktsvekkende med Lomsdal-Visten området er likevel et forholdsvis stort urørt preg, men dette fordeler seg noe ujevnt på landskapstypene. Til sist i dette kapitlet gir vi en kort gjennomgang av disse landskapstypene.

Landskapstype LT-01 Brede fjordløp er her representert med ett område, nemlig den brede *Velfjorden* som danner grense for utredningsområdet i sør-sørvest. *Velfjorden* er ganske typisk for landskapsregion 32 *Fjordbygdene i Nordland og Troms*, ved at den strekker seg et godt stykke inn i innlandet, og at den har flere mindre utstikkende fjordarmer. Et tydelig berggrunnsskille langs fjorden gir ulik landskapskarakter til *Velfjordens* to fjordsider; med et mildere ås- og forfjells- terreng på søndre side, og et mer skrint og karrig fjellfjordspreg på nordre side. Graden av urørthet er også ulik, dvs. med gjennomgangsvei og bebyggelse på sørsida, og veiløst og i dag nærmest ubebodd på nordsida. Det brede fjordløpet gjør at de to motstående sidene blir visuelt perifere i forhold til hverandre, noe som gjør at man ved vurdering av urørthet kan se de to fjordsidene hver for seg. Nordre fjordsiden er derfor vurdert i urørthetsklasse II *Landskapsområder med ubetydelige naturinngrep*. Dette er forholdsvis uvanlig for et så langstrakt fjordområde, og anses som en betydelig kvalitet for området, men som også gir Lomsdal-Vistenområdet en god avgrensning i sør.

At *Velfjorden* har et så bredt løp er vesentlig her. Det bidrar nemlig til å skille en nærmest urørt fjordside fra en betydelig menneskepåvirket fjordside. Fjordbredden bidrar derfor til forskjeller, og framstår dermed heller ikke som en samlende helhet bestående av begge fjordsider. Den danner derfor en sjelden god avgrensning for utredningsområdet.

Landskapstype LT-02 Smale fjordarmer og fjordbotner. Totalt er det avgrenset åtte landskapsområder i landskapstypen. Et særpreg her er at de fleste av områdene, til forskjell fra det mer værekspanerte *Velfjordområdet*, har en lunere beliggenhet, ligger veiløst til og at de fleste har vært/er bebodd i form av små fjordgårder. Fem av landskapsområdene ligger som korte fjordarmer til den brede *Velfjorden*, og med et betydelig lunere og mer skogomkranset fjordløp en selve hovedfjorden. Mer atypisk for region 32 *Fjordbygder i Nordland og Troms* er *Vistenfjorden* i de midtre vestre deler av utredningsområdet, som med sin langsmale buktende form og et vekselvis karrige/frodige vegetasjonspreg skiller seg noe fra regionens øvrige områder. Mest spesiell her er ”brakkvannsfjorden” T2-06 *Lakselvatnet* som med sine smale tidevannsstrømmer har særegne opplevelseskvaliteter. Område T2-08 *Sørfjorden* ligner derimot mer på de korte fjordarmene som finnes ellers i regionen.

De fleste av landskapstypens områder er vurdert som urørthetsklasse III *Landskapsområder med småskala naturinngrep*, noe som helst skyldes forekomsten av små, veiløse fjordgårder. Disse gir også en klar indikasjon om at denne landskapstypen langt på vei må betraktes som småskala kulturmiljøer i et overordna naturpreget fjordlandskap. Disse fjordgårdene er også verdifulle kulturmiljøer, både som visuelle blikkfang, men kanskje mest ved at de gir sine respektive fjordarmer en historie og egen identitet. Et unntak her er landskapsområde T2-04 *Okfjorden* som her er definert i urørthetsklasse I *Landskapsområder med villmarkspreget* (dvs fra gården *Okan* og inn til botnen).

Kart 2. Landskapsområder i Lomsdal-Visten med landskapsevalueringer. Rød strek viser utredningsområdet.

Områdene er: T1-01 Velfjorden, T2-01 Storbørja, T2-02 Lislbørja, T2-03 Storfjorden, T2-04 Okfjorden, T2-05 Andalsvågen, T2-06 Lakselvatnet, T2-07 Innervsiten, T2-08 Sørfjorden, T2-09 Ytre Visten,

T3-01 Strompdalen, T3-02 Grunnvassdalen, T3-03 Austerfjorddalen, T3-04 Sørfjorddalen,

T4-01 Jordbrudalen, T4-02 Svartvassdalen-Godvassdalen, T4-03 Gåsvassdalen, T4-04 Lappskarddalen, T4-05 Hornstinden-Klavesmarka, T4-06 Høyholmstindan-Tasklivatnet, T4-07 Snøfjellvatnan, T4-08 Strumpdalsbotnen, T4-09 Bønnådalen, T4-10 Almosskardet, T4-11 Kvanlivatnet, T4-12 Grønlidalen,

T5-01 Bjønnstokkvatnan, T5-02 Tettingsdalen, T5-03 Nedre Breidvatnet, T5-04 Lomsdalen, T5-05 Litlskardet, T5-06 Store Hjortskardet, T5-07 Stavvassdalen, T5-08 Børjedalen-Laksmarkdalen, T5-09 Henriksdalen, T5-10 Sæterdalen, T5-11 Skjørlægda, T5-12 Langfredagsdalen, T5-13 Sørvassdalen, T5-14 Svenningskardet,

T6-01 Langskardet, T6-02 Mosskarddalen, T6-05 Fjellskardet – Nordfjellet,

T7-01 Jordbruvatnan, T7-02 Øvre Breidvatnan, T7-03 Breidvasstindan, T7-04 Elgvidda, T7-05 Vistvatnan, T7-06 Stigfjellet – Vistfjellan, T7-07 Kronglevatnet – Innertjørna, T7-08 Store Finnknevatnet og T7-09 Roparnesfjellet.

Landskapstype LT-03 Trange elvedaler og storforma juv har fire landskapsområder i Lomsdal-Visten. Disse er noe forskjellig i visuell form, men har som felles kjennetegn et dypt skåret elvejuv. Områdene er gjerne noe vanskelig tilgjengelig, særlig langsetter elva hvor opplevelseskvalitetene/inntrykkstyrken gjerne er høyest. Tre områder er vurdert til urørthetsklasse *I Landskapsområder med villmarkspreget*, mens siste (*T3-01 Strompdalen*) er lagt til *II Landskapsområder med ubetydelige naturinngrep* bl.a. pga tidligere bosetting. To av områdene er også vurdert å ha særdeles store opplevelseskvaliteter (*T3-02 Grunnvassdalen* = A1 område og *T3-03 Austerfjorddalen* = A2 område).

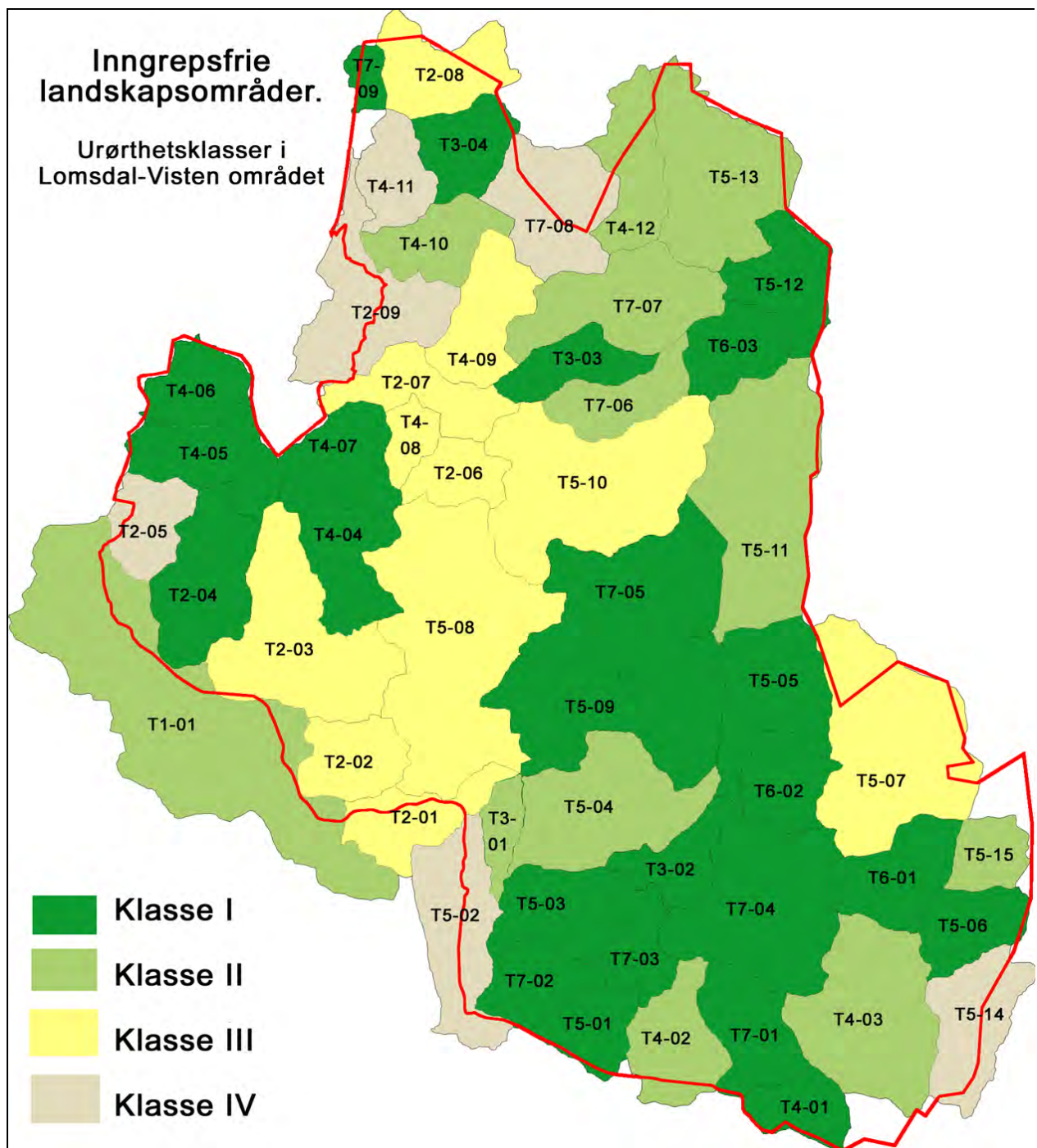
Landskapstype LT-04 Fjordvendte fjelldaler. Fra fjordarmene fører flere daler inn i omkringliggende fjellmassiv. Mest tilknyttet og typisk for region *32 Fjordbygdene i Nordland og Troms* er områdene i *LT-04 Fjordvendte fjelldaler*, og totalt er det avgrenset 12 landskapsområder i denne landskapstypen. Disse består gjerne av en vid og grunn U-dal med snaut preg oppe i høgfjellene, men som over korte avstander heller ned mot fjorden i ulike høydenivåer gjennom ulike terskler og sprang. Typisk her er korte vassdrag, og et stadig tettere skogspreget ned mot fjorden. Med sin korte beliggenhet til fjorden er dette en landskapstype som ofte har vært mer eller mindre kulturpåvirket i de nedre, fjordnære deler, mens de øvre områdene gjerne har framstått som mer urørte, og med få/ingen synlig kulturspor. Dette gjelder syv av områdene, og som har en spredning i urørthetsklassene fra *II Landskapsområder med ubetydelige naturinngrep* til *IV Landskapsområder med betydelige naturinngrep*. Fem områder er vurdert som *I Landskapsområder med villmarkspreget*.

Landskapstype LT-05 Storforma U-daler under tregrensa har gjerne lengre dalformer enn LT-04 og ofte med betydelig mindre helling i dalbunnen. I Lomsdal-Visten danner enkelte av disse områdene også noen av de mest sentrale gjennomgangsdalene i området, bl.a. *T5-04 Lomsdalen*, *T5-07 Stavvassdalen*, *T5-08 Børjedalen/Laksmarkdalen*, *T5-10 Sæterdalen*, *T5-11 Skjørlægda* og *T5-13 Sørvasdalen*, mens øvrige områder gjerne er kortere i utstrekning og ligger med en høyere beliggenhet i terrenget (stedvis i grenseland mot *LT-06 Storforma U-daler over tregrensa*). Forskjellen mellom disse ses gjerne ved skogpreget, hvor de lavestliggende områdene gjerne har et betydelig barskogspreget, mens de høyestliggende områdene mest har fjellskogspreget. Sistnevnte områder har gjerne urørthetsstatus *I Landskapsområder med villmarkspreget* (totalt seks områder).

Flere av de lavestliggende barskogspregede områdene har hatt bosettinger opp til nyere tid, men samtlige er fraflytta i dag. De eldre bosettingene, samt enkelte nyere tekniske anlegg (helst kraftlinjer), har medført at områdene er vurdert som urørthetsklasse *II Landskapsområder med ubetydelige naturinngrep* eller *III Landskapsområder med småskala naturinngrep*. De eldre bosettingsområdene representerer imidlertid verdifulle kulturmiljøer, som både gir variasjon og historisk identitet til hvert av områdene. Flere av disse miljøene er i dag i bygningsmessig forfall samtidig som gammel lysåpen innmark gradvis gror igjen. Vurdert i en landskapsmessig sammenheng medfører det et betydelig tap for områdenes opplevelseskvaliteter, samtidig som det bidrar til å legge et glemselens slør over disse fjellgårdenes allsidige ressursbruk og kulturhistorie. Forfall/ gjengroing medfører altså ikke at man får mer "villmark" med høyere opplevelseskvalitet, men heller et tap av variasjon ved at arealene blir mer ensartet, tap av inntrykksstyrke ved at kontrasten mellom kulturmiljø og naturlandskap forsvinner og redusert helhetsinntrykk ved at fjellgårdenes eksistensgrunnlag blir mindre fattbare.

Landskapstype LT-06 Storforma U-daler over tregrensa omfatter kun tre områder, men enkelte av de høyestliggende områdene i LT-05 har betydelige likhetstrekk. Pga sin høye terrengmessige beliggenhet har området et snaut, og til dels småkarrig preg. Her er ingen menneskelig påvirkning å se og samtlige områder er vurdert som *I Landskapsområder med villmarkspreget*.

Landskapstype LT-07 Høyfjellsplataer og større fjelltopper består her av ni områder, og landskapstypen er en samlegruppe for de høyestliggende, og ofte vanskeligst tilgjengelige områdene. Typisk er et lite dominerende vegetasjonspreget, mens blokkmark, bart fjell og stedvis snø- og mindre isdekker som dominerer. Seks av områdene er vurdert som *I Landskapsområder med villmarkspreget*, mens to områder er *II Landskapsområder med ubetydelige naturinngrep*. Ett område er betydelig berørt av vasskraftutbygging, *T7-08 Store Finnknevatnet*, noe som har gitt den urørthetskategori *IV Landskapsområder med betydelige naturinngrep*.

Klassene er; I Landskapsområder med villmarkspreget, II Landskapsområder med ubetydelige naturinngrep, III Landskapsområder med småskala naturinngrep og IV Landskapsområder med betydelige naturinngrep.

Områdene er: T1-01 Velfjorden, T2-01 Storbørja, T2-02 Lislbørja, T2-03 Storfjorden, T2-04 Okkfjorden, T2-05 Andalsvågen, T2-06 Lakselvatnet, T2-07 Innervsiten, T2-08 Sørfjorden, T2-09 Ytre Visten,

T3-01 Strompdalen, T3-02 Grunnvassdalen, T3-03 Austerfjorddalen, T3-04 Sørfjorddalen,

T4-01 Jordbrudalen, T4-02 Svartvassdalen-Godvassdalen, T4-03 Gåsvassdalen, T4-04 Lappskarddalen, T4-05 Hornstinden-Klavesmarka, T4-06 Høyholmstindan-Tasklivatnet, T4-07 Snøfjellvatnan, T4-08 Strumpdalsbotnen, T4-09 Bønnådalen, T4-10 Almosskardet, T4-11 Kvanlivatnet, T4-12 Grønlidalen,

T5-01 Bjønnstokkvatnan, T5-02 Tettingsdalen, T5-03 Nedre Breidvatnet, T5-04 Lomsdalen, T5-05 Litlskardet, T5-06 Store Hjortskardet, T5-07 Stavvassdalen, T5-08 Børjedalen-Laksmarkdalen, T5-09 Henriksdalen, T5-10 Sæterdalen, T5-11 Skjølægda, T5-12 Langfredagsdalen, T5-13 Sørvassdalen, T5-14, T5-15 Svenningskardet,

T6-01 Langskardet, T6-02 Mosskarddalen, T6-05 Fjellskardet – Nordfjellet,

T7-01 Jordbruvatnan, T7-02 Øvre Breidvatnan, T7-03 Breidvasstindan, T7-04 Elgvidda, T7-05 Vistvatnan, T7-06 Stigfjellet – Vistfjellan, T7-07 Kronglevatnet – Innertjørna, T7-08 Store Finnknevatnet og T7-09 Roparnesfjellet.

Litteratur, kart og referanseklider

Dahl, E., Elven, R., Moen, A. & Skogen, A. 1986.

”Vegetasjonsregionkart over Norge. 1 : 1 500 000.” Nasjonalatlas for Norge. Statens Kartverk.

Eilertsen, G., Linseth, M., Rødli, F. og Solbakk, M. Udatert.

”Det gjemte landet. Lomsdal Visten”. Brosjyre. Brønnøysund Avis, 28 s.

Elgersma, Anne. 1996.

”Landskapsregionar i Norge, med underregioninndeling. Målestokk 1: 2 000 000.” Trykt kart. Norsk institutt for jord- og skogkartlegging, Ås.

Klemsdal, Tormod & Sjulsen, O.E. 1992.

”Landformer. M 1: 1 000 000.” Nasjonalatlas for Norge. Kart 2.1.2. Statens kartverk.

Miljøfaglig utredning. 2004.

”Biologisk mangfold i Lomsdal-Visten, Nordland.

Miljøverndepartementet 1992.

”Ny landsplan for nasjonalparker og andre større verneområder i Norge.” St.meld.nr. 62 (1991-92). 131 s.

Myrland, R. og Kollung, S. 1970.

”Velfjord. Gradteig I. 18. Berggrunnskart 1:100 000. Norges Geologiske Undersøkelse. Trykt ved Universitetsforlaget, Oslo.

Nissen, August L. 1973.

”Mosjøen. Gradteig I. 17. Berggrunnskart 1:100 000. Norges Geologiske Undersøkelse. Trykt ved Universitetsforlaget.

Norsk Luftfoto og Fjernmåling, 1987.

”36. Vevelstad. Omløpsfotografering, Nordland 15.07.1987. Flybildeserie 9395, M 1:15 000.” Flybilder over indre deler av Vevelstad kommune. Fjellanger Widerøe A.S.

Puschmann, Oskar. 2001.

”Kartlegging av landskap i samband med bruks- og verneplan for Junkerdal-Balvatn området.” Norsk institutt for jord- og skogkartlegging, Ås.

Puschmann, Oskar. 2004.

”Nasjonalt referansesystem for landskap. Beskrivelse av Norges 45 landskapsregioner.” Norsk institutt for jord- og skogkartlegging, Ås.

Sandahl, Tom J. 1987.

”Vassdragsrapport fra varig vernet vassdrag. 146 Sørvasdalen.” Rapport 6-87. Bodø.

Sandahl, Tom J. 1987.

”Vassdragsrapport fra varig vernet vassdrag. 147 Børjedalsvassdraget.” Rapport 7-87. Bodø.

Strømmen, Arild, 2004.

”Kartlegging av friluftslivet i Lomsdal-Visten.” Rapport 2/2004. Fylkesmannen i Nordland.

Statens Kartverk, div. år.

M-711 kartbladene: 1825 I Tosbotn, 1825 IV Velfjord, 1826 I Mosjøen, 1826 II Eiterådalen, 1826 III Vevelstad, 1826 IV Tjøtta, 1925 IV Svenningdal og 1926 III Trofors.

Sveli, Arvid. 1980.

”Det gjemte landet”. Gyldendal Forlag.

Thoresen, Morten. K. Udat.

”Kvartærgeologisk kart over Norge. Tema: Jordarter. M 1 : 1 mill.” Norges geologiske undersøkelser.

Landskapsområder med komponent betydning/evaluering, tot.evaluering og urørthetskategori									
Lsk.omr.nr	Landskapsområde	Hovedform	Småform	Vann	Vegetasjon	Jordbruk	Bebyggelse	TOT.EVALUER	URØRTHET
LT 1 Brede fjordløp									
T1-01	Velfjorden	*** / B1	*** / A2	*** / B1	** / B1	*/B1	*/B1	B1	II
LT2 Smale fjordarmer og fjordbotner									
T2-01	Storbørja	*** / A2	*** / A2	*** / A2	*** / B1	*/ B1	*/ B1	A2	III
T2-02	Lisbørja	*** / A2	*** / B1	*** / B1	*** / B2	*/ B2	*/ B2	B1	III
T2-03	Storfjorden	*** / B2	*** / B1	*** / B1	*** / B1	*/ B2	*/ B2	B2	III
T2-04	Okfjorden	*** / A1	*** / A1	*** / A1	*** / A1	0	0	A1	I
T2-05	Andalsvågen	*** / B1	*** / B1	*** / B1	*** / B1	** / A2	*** / B1	B1	IV
T2-06	Lakselvatnet	** / A2	*** / A2	*** / A1	*** / A2	0	** / B1	A2	III
T2-07	Inner Visten	*** / A2	*** / B1	*** / A2	*** / A2	*/ B1	** / B1	A2	III
T2-08	Sørfjorden	*** / B1	*** / B1	*** / B1	*** / B2	*/ B2	*/ C	B2	III
T2-09	Ytre Visten							B1	IV
LT3 Trange elvedaler og storforma juv									
T3-01	Strompdalen	** / B1	*** / B1	*** / A2	*** / B1	0	0	B1	II
T3-02	Grunnvassdalen	*** / A1	*** / A1	*** / A1	*** / A2	0	0	A1	I
T3-03	Austerfjorddalen	** / B1	*** / A2	*** / A2	** / B1	0	0	A2	I
T3-04	Sørfjorddalen							B1	I
LT4 Fjordvendte fjelldaler									
T4-01	Jordbrudalen	*** / B1	*** / A2	*** / A2	*** / B1	0	0	A2	I
T4-02	Svartvassdalen - Godvassda	*** / B1	** / B1	** / B1	*** / B2	0	*/ C	B2	II
T4-03	Gåsvassdalen	*** / B1	** / B1	*** / B1	*** / B1	0	*/ B2	B1	II
T4-04	Lappskarddalen							B1	I
T4-05	Hornstinden - Klavesmarka							B1	I
T4-06	Høyholmstinden - Tasklivatne	*** / A2	*** / A2	*** / A2	*** / B1	0	*/ B2	A2	I
T4-07	Snøfjellvatnan							B2	I
T4-08	Strumpdalsbotnen							B2	III
T4-09	Bønnådalen	*** / B1	*** / B1	*** / B1	*** / A2	0	*/ B2	B1	III
T4-10	Almosskardet	*** / B1	*** / B1	*** / B1	*** / B1	0	*/ B2	B1	II
T4-11	Kvannlivatnet	*** / B1	*** / A2	*** / B1	*** / B2	0	*** / C	B2	IV
T4-12	Grønildalen	*** / B1	*** / B1	*** / B1	*** / B1	0	0	B1	II
LT5 Storforma U-daler under tregrensa									
T5-01	Bjønnskardvatnan	*** / B1	*** / B1	*** / B1	*** / B1	0	0	B1	I
T5-02	Tettingsdalen							B1	IV
T5-03	Nedre Breidvatnet	*** / B1	*** / B1	*** / B1	** / B2	0	*/ B1	B1	I
T5-04	Lomsdalen	*** / A1	*** / A2	*** / A1	*** / A1	*/ 0	*/ 0	A1	II
T5-05	Litlskardet	*** / B1	*** / B1	*** / B1	*** / B1	0	0	B1	I
T5-06	Store Hjortskardet							B1	I
T5-07	Stavvassdalen	*** / B1	*** / B1	*** / B1	*** / A2	0	*/ B1	B1	III
T5-08	Børjedalen-Laksmarkdalen	*** / B1	*** / B1	*** / A2	*** / A2	0	** / C	B1	III
T5-09	Henriksdalen							B1	I
T5-10	Sæterdalen	*** / B1	*** / B1	*** / B1	*** / B2	*/ B2	*/ B1	B1	III
T5-11	Skjørlægda	*** / B1	*** / A2	*** / A2	*** / A2	0	*/ B1	A2	II
T5-12	Langfredagsdalen							B1	I
T5-13	Sørvassdalen	*** / B1	*** / A2	*** / B1	*** / A2	0	** / B2	B1	II
T5-14	Engibekkskardet							B1	IV
T5-15	Svenningskardet							B1	II
LT6 Storforma U-daler over tregrensa									
T6-01	Langskardet							A2	I
T6-02	Mosskarddalen	*** / B1	*** / B1	*** / B1	** / B1	0	0	B1	I
T6-03	Fjellskardet - Nordfjellet	*** / B1	*** / B1	*** / B1	** / B1	0	0	B1	I
LT7 Høyfjellplatåer og større fjelltopper									
T7-01	Jordbruvatnan	*** / B1	*** / B1	*** / B1	*/ B1	0	0	B1	I
T7-02	Øvre Breidvatnet	*** / B1	*** / A2	*** / B1	*/ B1	0	0	B1	I
T7-03	Breidvasstinden	*** / A2	*** / A2	*** / A2	*/ B1	0	0	A2	I
T7-04	Elgvidda	*** / B1	*** / B1	*** / B1	*/ B1	0	0	B1	I
T7-05	Vistvatnan	*** / A2	*** / A2	*** / A2	*/ B1	0	0	A2	I
T7-06	Stigfjellet - Vistfjellan	*** / B1	*** / B1	*** / B1	** / B2	0	0	B1	II
T7-07	Kronglevatnet - Innertjønan	*** / A2	*** / A2	*** / A2	** / B1	0	*/ B1	A2	II
T7-08	Store Finnknevatnet	*** / B1	*** / B1	*** / C	** / B1	0	*** / C	B2	IV
T7-09	Roparnesfjellet							A2	I

Åpne felt betyr at området ikke er befart i felt, men kun tolket gjennom kart- og evt. flybildestudier, og derfor heller ikke evaluert på landskapskomponentene.